

שבת קודש

פרשת
במדבר

חג השבועות

תשפ"ה

שמזועה טובה

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

הכנה לחג השבועות

בחג השבועות מתאחדים כמה מעלות הנוגעות לכל בני ישראל לדורותיהם. ראשית הכל יום מתן תורתנו על ידי רעיא מהימנא 'משה רבינו' קיבל תורה מסיני ומסרה... יום פטירתו של 'דוד מלך ישראל'. ויום פטירתו של ה'בעל שם טוב' זיע"א.

ובוודאי הדברים מכוונים מאת ה' ללמד הכלל יצא. והדברים נתבארו באופן מופלא ע"י האדמו"ר מליובאוויטש (משיחת יום ב' דחג השבועות, תשמ"ב) זיע"א ואלו דבריו הקדושים:

והנקודה המשותפת בין ג' הרועים

הנקודה המשותפת המאחדת את משה רבינו, דוד המלך, והבעש"ט, היא - שכל א' מהם היה 'רועה' [עוד קודם התגלותם - שאז מודגש יותר הצד השווה והנקודה המשותפת שביניהם, ולא הענין המיוחד דכל א' מהם בפ"ע] - 'רועה צאן' כפשוטו, או רועה של קטני קטנים דבני ישראל:

ג' הרועים: משה רבינו, דוד המלך, הבעש"ט

"ומשה היה רועה"

אודות משה רבינו - נאמר: "ומשה היה רועה", ומבואר במדרש (שמו"ר פ"ב, ד) שמשה רבינו היה "מתקון לכך" משעה שנולד ("מתחלת ברייתם"), וכמסופר במדרש (שם, ב) שכאשר הקב"ה ראה את הנהגתו של משה רבינו במרעה הצאן, שכאשר "ברח ממנו גדי, רץ אחריו... הרכיבו על כתפו כו", אזי "אמר הקב"ה יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך

(במסים וארנוניות) ועוסקים בתורה בכל יום תמיד. זכור כמה נערים יש בהם בישראל שאינם יודעים בין ימנם לשמאלם ועוסקין בתורה בכל יום תמיד. זכור כמה זקנים וזקנות שיש בהם בישראל שמשכימין ומעריבין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומחמדין ומתאווין ומצפין לישועתך בכל יום תמיד וכו'.

אבי שבשמים זכור את בריתך שכרת עם הראשונים עם השלשה צדיקים אברהם יצחק ויעקב וכו' וגם כתבת לנו בתורתך וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו (פי' לכן גם אתה תחזיק ידינו לבל נמוט לעולם). אבי שבשמים זכור כמה פיסחים וכמה סומים יש בהם בישראל שאין להם מזונות ואפילו הכי נותנין שכר למלמדים שילמדו עם בניהם תורה. אבי שבשמים זכור לישראל שהם קנייך אשר מעולם שנאמר הלא הוא אביך קנך וגו' ואומר ה' קנני ראשית דרכו. אבי שבשמים זכור כמה אלמנות ויתומים שיש בהם בישראל שעוסקין בתורה ובמצות בכל יום תמיד וכו' ע"ש. ומזה יוכל ללמוד כל אדם איך שצריך כל אחד מישראל לעורר רחמים לפני הקב"ה על ישראל בדברים אלו וכיוצא בהם, כי גם היום ישנן זכויות אלו וכיוצא בהן, למי שיודע בזמנינו את המצב הדל של ישראל, ואעפ"כ יש ב"ה הרבה לומדי תורה ומקיימי מצות, והרבה מחזיקי תורה וגומלי חסד ועושי צדקה, בכל עבר ופנה, עכ"ל **החפץ חיים** זיע"א בספרו **שמירת הלשון** שם.

בפתח הגליון

גדול כח הימים לטהר את האדם מכל סיג ופגם, מה גם שהזמן גרמא שעל הימים האלו נאמר בפסוק "ויחן-שם ישראל נגד ההר" (שמות יט ב) **וברש"י**: ויחן שם ישראל - **כאיש אחד בלב אחד**. ונרחיב קצת היריעה, בערך וחשיבות כל יהודי באשר הוא, והענין שבכל עת צריך ללמד זכות על איש ישראל, וראיתי דברים נפלאים שהביא בעל **הזבח תודה** (הרה"ג ר' חיים שכטר שליט"א): הובא כמדומני **בבית אברהם** בשם צדיקים (והוא מלקו"מ) ועוד מעט (שיש מעט) ואין רשע, ששם (גם הרשע) אינו רשע. והתבוננת על מקומו, כשתסתכל על הטוב שבו, אז ואיננו, על מקומו הראשון שזה מועיל לו שיתעלה. וגם האדם בעצמו "אזמרה לאלוקי בעודי" שצריך להודות ולזמר להשי"ת על ה"עוד מעט" שבזה הוא טוב. ובוזה שדן עצמו - וחבירו לזכות יתעלו הרבה השי"ת יזכנו. ויהי להשי"ת תענוג עצום ממנו עוד ועוד (כדאי כ"ז שם).

וכתב **החפץ חיים** בספר **שמירת הלשון** (שער התבונה פרק ז) - וזה לשונו: "וכיוצא בזה מצינו בכמה מקומות **בתנ"א** ומהם בפרק י"ט בח"א שעורר הרבה מאוד זכות על ישראל. וז"ל שם! רבש"ע ראה נא בענינו וריבה ריבנו" ויעלה עלבונינו לפניך מה שנעשה לנו בכל שעה ושעה. וזכור כמה בעלי בתים יש בהם בישראל שאין להם פרנסה ועוסקים בתורה בכל יום תמיד.

וזכור כמה עניים יש בהם בישראל שהעכומ"ז מושכים את בשרם מעליהם

(ע"ד סיפור המדרש בנוגע למשה רבינו). זאת אומרת: למרות שמדובר אודות יהודי שנמצא במעמד ומצב נמוך ביותר, כי הוא היה בתוך ה"עדר" וברח משם (ואין צורך לבאר את גודל פחיתות הערך שבזה) - אעפ"כ, צריכים לפעול גם על יהודי זה, ולהשיבו לחיק היהדות.

המעלה המיוחדת שבכל אחד מהרועים

נוסף על הצד השווה והנקודה המשותפת שמצינו אצל משה רבינו, דוד המלך, והבעש"ט, שכל א' מהם היה "רועה" - ישנו ענין מיוחד אצל כל א' מהם בפ"ע, ובאופן שיש בזה מה שאין בזה, כדלקמן. וגם ענין זה צריך להיות מובן בפשטות לכאן"א מישראל, אפילו לפשוט שבפשוטים.

והביאור בזה: כאשר שואלים יהודי פשוט מהו ענינו המיוחד של "משה" - הרי הוא יודע שמשה נקרא "משה רבינו", לפי שהוא נתן את התורה לבני ישראל, כמאמר המשנה "משה קבל תורה מסיני". ואפילו אם עדיין לא למד משנה זו - הרי הוא יודע מ"ש "תורה צוה לנו משה גו".

ועד שענינו הוא - עצם ונקודת ספירת המלכות (משא"כ שלמה המלך - שאע"פ שעליו נאמר "וישב שלמה על כסא ה'", הרי ענינו הוא בחי' חכמה שבמלכות), כמבואר בסהמ"צ להצ"צ (מצות מינוי מלך), ובלשון הכתוב: "ודוד עבדי מלך עליהם".

רועה של קטני קטנים רבני ישראל

אודות הבעש"ט - ידועים סיפורי רבותינו נשיאנו שקודם התגלותו היה עוזר למלמד תינוקות, והיה מוליכם "לחדר", ואומר עמהן "אמן יהא שמ' רבא כו", "ברוך הוא וברוך שמו", וכיו"ב, היינו, שהוא היה "רועה" של קטני קטנים דבני ישראל (בדוגמת הענין ד"רועה צאן").

ההוראה מכל הנ"ל בנוגע לכאן"א מישראל - בפועל ממש: כאן"א מישראל צריך להשתדל ולדאוג לטובתו של הזולת, הן בנוגע לטובתו הגשמית, והן בנוגע לטובתו הרוחנית - בדוגמת **התעה** שדואג לספק את כל צרכי הצאן.

וכאשר רואים יהודי מסויים שברח מה"עדר" - צריכים לרוץ אחריו עד המדבר, ולהשיבו ל"עדר" - לחיק היהדות.

חייך אתה תרעה צאני ישראל". "וכאשר משה רבינו נעשה רוען של ישראל - דאג לספק להם את כל צרכיהם הגשמיים, והן צרכיהם הרוחניים - שזהו כללות ענין התורה, מזון הנשמה, כמ"ש "ותורתך בתוך מעי" (בדוגמת אכילה גשמית), שניתנה ע"י משה רבינו, כמ"ש בריש מסכת אבות [שבארץ הקודש לומדים פרק א' דפרקי אבות בשבת זו (אסרו חג) - אצל אלו הנוהגים ללמוד פרקי אבות בכל שבתות הקיץ] "משה קבל תורה מסיני ומסרה כו".

"מי שהוא יודע לרעות הצאן... יבוא וירעה בעמי"

אודות דוד המלך נאמר: "מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו", היינו, שקודם שנעשה מלך ישראל (בהיותו "דוד הוא הקטן") היה רועה את צאן ישי אביו. ומסופר במדרש (שם) שהקב"ה "בדק לדוד בצאן ומצאו רועה יפה", ואז "אמר הקב"ה מי שהוא יודע לרעות הצאן יבוא וירעה בעמי".

זאת אומרת, שע"י התעסקותו במרעה הצאן כדבעי, זכה להיות מלך ישראל,

ושבת שמה

שבועות מופיע גם כן המקור של מתן תורה.

.....

פ"א הייתי אצל הרה"ק אדמו"ר הזקן מאלכסנדר זי"ע בחג השבועות, והי' אז ש"ק ערב שבועות ואמר אז על ענין מרע"ה שהי' מוסיף יום אחד מדעתו, לפי דברי המדרש גבי קרבן, דכתיב 'מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן', משל למלך שאמר לא יראה פני בלתי שיראה פני מטרוניתא תחלה. כך מרע"ה ראה שישראל עוד אינם מוכנים לקבלת התורה, לכן הוסיף יום אחד כדי שיהי' קבלת התורה"ק בשבת, ושבת אותיות תשובה, וקדושת השבת יסייע להם שיהי' מוכנים לקבל התורה"ק, והשי"ת הסכים לזה. (עשר זכויות, מע' כ"ק אדמוה"ז מאלכסנדר אות יג)

.....

טובות המה בכלל דרך ארץ, ודרך ארץ קדמה לתורה, שאין אדם יכול להתחיל בתורה אם אין בו מדות טובות, והבן. (שיח שרפי קודש - ערך מידות)

אי' בתורת אמת (לובלין), ברוב שנים קורין פרשת במדבר בשבת שקודם שבועות, וגם טעם קריאת שם הסדרה 'במדבר' ולא 'שאו' ע"ש שאו את ראש בני ישראל (א, ב), כמו בפרשת נשא, יש לומר מפני שהשבת שקודם שבועות, היא השורש והמקור של מתן תורה, כי הכל מודים שבשבת ניתנה תורה, מפני שבראשונה כשנאמר הדיבור "זכור את יום השבת לקדשו", הופיע מדברים האלו אור קדושת שבת בעיצומו של יום, ומשם והלאה בכל שבת שקודם

בשבת שלפני חג השבועות, בעת שנשא האדמו"ר הרה"ק הרמ"מ מווארקא את דבריו בפני הקהל, שאל: הנה השבת שלפני חג הפסח נקראת "שבת הגדול". השבת שלפני יום הכיפורים נקראת "שבת שובה". מה שם השבת שלפני חג שבועות? והשיב: שבת זו נקראת "שבת דרך ארץ", משום שדרך ארץ קדמה לתורה.

בענין זה שח הרה"ק מקאצק: אמרו חז"ל (ויק"ר פ"ט ס"ג) "דרך ארץ קדמה לתורה" כלומר, שדרך ארץ הוא הקדמה לתורה כמו בהקדמת הספר יוכל אדם לידע מהות הספר. כמו כן הדרך ארץ הוא הקדמה לתורה שניכר מתוך התנהגות דרך ארץ של אדם מהות תורתו.

עוד אמר: ומה שאינו נזכר בתורה המידות טובות שצריך אדם להתנהג בהם, כי מדות

בתורה וע"ז ביארתי (שמות ל, יב) שמה שנאמר ענין המנין בלשון 'שאו' שבזה מתנשאים כל אחד ממדרגתו, בראותו שהוא שווה לימנות באותו המספר ממש של הגדול ששניהם נמנים רק לאחד. א"כ גם הוא יכול לבוא למדרגה הגדולה. ולכן קודם שבועות צריך לקרוא פרשת במדבר שהוא פרשת הפקודים שנאמר בלשון נשיאות, ללמדנו שבאופן זה יכול לקבל התורה וללמדה. ובפרט אם יתבונן ויראה שכך הוא דרך המנין והמספר שהוא נשלם דייקא מכל יחיד ויחיד. ובחסרונו יחסר המנין אחד פחות מכל המספר, וכל יהודי הינו חלק ממנין ששים רבוא נשמות ישראל, ובלעדיו אי אפשר לכל הכלל לקבל את התורה, כי אף אם יחסר רק אחד מן המנין יורגש החסרון בכולם. והרי אם יחסר אפילו אות אחת מכל דברי התורה הזאת ייחשב הספר כס"ת פסול. ומכאן, שרק ע"י כל נשמות הששים רבוא נעשית הקומה שלימה. ומכאן, ילמד שלא תיפול רוחו ולא יתייאש ח"ו, אלא ידע שבו בחר ה' לקבל התורה וחפץ יתב"ש בעבודתו ובמצוותיו.

הביא **רבינו בחיי** (בתחילת פרשתו), ומה שנשמך פרשה זו של חומש הפקודים לפרשת תמורה של מעלה אמרו במדרש: ללמדך מה הקדוש ברוך הוא יחיד ואין לו תמורה, שנאמר: (שמואל א ב, ג) "אין קדוש כה' כי אין בלתך". כך לא ימיר ישראל באומה אחרת, וזהו שכתוב: (שה"ש ב, טז) "דודי לי ואני לו", אני קדוש ואתם קדושים, אל תמירוני כשם שאין אני ממיר אתכם, אתם קרויין "צאן", כשם שאין ממירין בהמה בבהמה כך איני ממיר אתכם.

והג"ר **שמשון רפאל הירש** זצ"ל פי' סמיכות ספר 'במדבר' לספר 'ויקרא'. יפה היא סמיכות זו של ספר 'במדבר' ל'ויקרא', שבפרשה אחרונה של 'ויקרא', למדנו איך סופרים את העדר כדי להוציא ממנו לפחות עשירית אחת "קודש לד'", ואילו בפרשה הראשונה של חומש הפקודים אנו מוצאים את צאן קדשים של הקב"ה, את בני ישראל, עוברים כולם תחת שבטו

זה הכח בעצמו נתן לך הקדוש ברוך הוא להצדיקים שיאמרו לא כן. פי' שיבטלו גזירות המקום ב"ה בדיבורם. ובזה פי' הרב קדושת לוי ז"ל בקש נבוכדנצר לגנות דברי דוד המלך ע"ה היינו שאמר שאין בכל העולם שיבטל דברי הש"י ע"ש. ובזה פי' הזוהר בכל הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך אבל בישראל יש. שהם עושים נסים ונפלאות כמו הקדוש ברוך הוא כביכול. ולזה רצה הקדוש ברוך הוא ומשה להראות בזה כאן קודם מתן תורה להתנות בתנאי קודם למעשה עם הקדוש ברוך הוא וגם להודיע זאת לישראל הכח שבידם אם ישמרו התורה דהיינו שבטל מיד דברי הש"י בזה להורות שיש ביד ישראל הכח לעשות כרצונם והקב"ה מסכים עמהם וז"פ ויאמינו בה' ובמשה עבדו דהיינו שזה אמונה אחרת שמשה איש האלקים ובידו להפוך מדה"ד למדה"ר. שמדה"ד נקרא אלקים ולזה נקרא משה איש האלקים. וז"פ אין לנו אלא דברי בן עמרם. לכאורה קשה הלא היו הדברים אשר יצאו מפי הקדוש ברוך הוא כמבואר בפסוקים. רק שהם לא ידעו אם הש"י צוה כן והאמינו בזה דאפי' הש"י לא צוה. מסכים הש"י עם משה ויעשה עמנו נסים. ובזכות האמונה נגאלו כמבואר במדרש שהאמינו במשה וז"פ וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ה' כפל הדברים. אך הפי' הוא כך דהנה אתפשטותי' הוא בכל דרא ודרא כמבואר בזוהר ובכל הספרים משה שפיר קאמרת שמשה נתגלגל בכל דור ודור להורות לעם ד' דרכיו הישרים ולהתפלל עליהם בכל צרכיהם: (מכ"ק)

פנינים יקרים

ענין קריאת פרשת במדבר קודם חג השבועות

בשם הגאון רבי **משה פיינשטיין** זצ"ל (דרש משה לשבועות) דלכן תיקנו חכמים שיהיו קוראים פרשת במדבר קודם חג השבועות (עי' מגילה לא: ובתוד"ה קללות, וט' עמם כדי להפסיק עם קריאת פרשה זו בין הקללות שבפר' בחקותי לשבועות) וז"ל: ונראה שיש לפר' במדבר שייכות גדולה לשבועות, והוא להוציא מאלה שמתרשלין ללמוד, בחשבם שלא יגיעו למדרגה גדולה

וכאשר שואלים יהודי פשוט מהו ענינו המיוחד של "דוד" - הרי הוא יודע שדוד הוא "דוד המלך", וענינו של המלך הוא - לספק לבני המדינה את כל צרכיהם הגשמיים. זאת אומרת: אצל משה רבינו מודגש הענין דלימוד התורה, ואצל דוד המלך מודגש ענין המעשה בפועל (כדור גמית הספקת צרכי המדינה בענינים גשמיים כפשוטם - מעשה בפועל). וכאשר שואלים יהודי פשוט מהו ענינו המיוחד של "הבעש"ט" - הרי הוא יודע שאצל הבעש"ט מודגש החיבור דמעשה (באופן ניסי) עם התורה: כאשר ישנה הנהגה נסית שלמעלה מהטבע - הרי הלשון הרגל בפי כל העם, אפילו אצל קטנים, לקשר זאת עם אופן הנהגת הבעש"ט - "א בעל-שם'סקע הנהגה", שזוהי הנהגה נסית שלמעלה מהטבע.

ומובן, שענין זה שייך רק כאשר מדברים אודות עניני הטבע אשר בעוה"ז התחתון, כי העילוי והחידוש שבהנהגה נסית שייך רק כאשר ע"ד הרגיל ישנה הנהגה טבעית. ולכן, כאשר מדברים אודות החידוש שבהנהגת הבעש"ט, מובן, שמדובר אודות ענינים גשמיים - מעשה בפועל - אלא שהמעשה הוא באופן נעלה ביותר - הנהגה נסית. וביחד עם זה יודע כאו"א שלבעש"ט היו תלמידים - והרי מציאותם של "תלמידים" נפעלת ע"י לימוד תורתו. זאת אומרת: אצל הבעש"ט מודגש החיבור דב' הענינים ביחד: לימוד התורה, ומעשה בפועל באופן נסי. (ספר מתן תורה באור החסידות (משיחת יום ב' דחג השבועות, תשמ"ב))

מהאמונות החזקות שבידינו

נוראות אל' מבעל **התפארת שלמה** (מוע' דים שבועות). וכך אל' שם: שבת דף פו ע"א יום אחד הוסיף משה מדעתו. התמיה' מבוארת שהרחיב זמן מה שהעליונים ותחתונים היו מחכים ומצפים על יום קדוש כזה. אך מבואר ותגזר אומר ויקם לך הקדוש ברוך הוא גוזר והצדיק מבטל הצדיק גוזר והקב"ה מקיים. וזהו אחת מהאמונות החזקות שבידינו. ואם אחד אינו מאמין בזה אינו בכלל יהודי. ולזה שייכים כל התפלות ובזה שמעתי הפי' בפ' ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך. פי'

של הרועה העליון וכל אחד מהם נעשה כולו קודש לד'.

איתא בספר **'תפילה למשה'** להרה"ק **רבי משה מסאמבור** זי"ע - בהקדמה שניה שנכתב ע"י הרה"ק **רבי יהודה צבי מדאלינא** זי"ע - בשם הרה"ק **רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב** זי"ע, לבאר מה שכתב **רש"י** (א, א) "מתוך חִיבתן לפניו מונה אותם כל שעה", שכל אדם יש לו לפעמים 'א גוטע שעה' - שעה טובה, שבאותה שעה הוא לומד ומתפלל כראוי, והקב"ה מונה כל השעות הטובות הללו שיש אצל בני ישראל, מחמת חִיבתן של ישראל. (יין ישן במדבר תש"פ)

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל... תפקדו אותם לצבאותם" (א, ב-ג). **וברש"י**, מתוך חִיבתן לפניו מונה אותם כל שעה (ע"כ). והוא כאדם המחבב חפצים מסוימים והוא מונה אותם בכל שעה ושעה לראות

אם לא חסרו. ונתבאר בספרים (ספר הזכות ל'חידושי הרי"ם' זי"ע, פר' תשא. ועוד), שתכלית המנין והספירה היה להראות לכל אחד ואחד שהוא 'דבר שבמנין' שאינו בטל אפילו באלף, ולכל אחד יש חשיבות בפני עצמו אצל הקב"ה. וע"ש זה המנין נקרא חומש במדבר 'חומש הפקודים' - אף שרק ב' פעמים נזכר בו ענין 'מנין בני ישראל', כי ענין גדול יש לו לבורא במספר בני".

ספירת כלל ישראל היתה כלימוד התורה

"כאשר ציוה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני" (א, יט). דקדק הרה"ק **רבי לוי יצחק מברדיטשוב** זי"ע בספה"ק **קדושת לוי**, דלכאורה היה לו לומר בסדר הפוך ויפקדם במדבר סיני כאשר ציוה ה' את משה? וישיב באופן נפלא, כי הנה השי"ת נתן את התורה הקדושה לעמו ישראל בקדושתו, ונשמות ישראל הם הם גוף התורה, כנודע (ראה מגלה עמוקות,

פרשת ואתחנן, אופן קפו) שישראל נוטריקון יש **ששים ריבוא אותיות לתורה**. נמצא, שבני ישראל והתורה הם דבר אחד. ומאחר שכן, כאשר פקד משה רבינו וספר את בני ישראל, או אז, באותה שעה, עסק בתורה, כי כאמור נשמות ישראל והתורה דבר אחד המה. לזה אמר הכתוב כאשר צוה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני, היינו, אותו הדבר שצוה ה' אל משה הלא היא התורה הקדושה, דבר זה עצמו פקד משה במדבר סיני, כי בשעה שספר ומנה את בני ישראל, עסק בתורה.

ואי' במדרש (ילקוט שמעוני רמז תרפד), כשקיבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אומה"ע ואמרו מה ראו להתקרב אלו יותר מאלו, סתם להם הקב"ה את פיהם ואמר להם הביאו לי ספרי יחוסים כדרך שהביאו בני שנאמר "ויתילדו על משפחותם לבית אבותם". ולכאורה מה יועיל ספר היחוס? מסופר, אירע

קול מבשר

שמו, וכתוב (תהלים קמה, יח) קרוב ד' לכל קוראיו, וכתוב (דברים ג, לד) ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים וגו', ורמז שהקדוש ברוך הוא יגאלם אף אם לא יהיה בידם שום זכות, מכל מקום יעשה למען שמו הגדול המחולל בגוים, כמו שנאמר (יחזקאל לו, כז) לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם למען שמי המחולל בגוים, ... זה הוא שאמר (רות ג, יג) "ליני הלילה" - בגלות הזה שנמשל ללילה, ... "והיה בבוקר" כשיעלה בוקרו של הגאולה שנאמר בו (תהלים פט, לו) וכסאו כשמש נגדי, "אם יגאלך טוב" היינו זכות התורה שנקראת לקח "טוב" (משלי ד, ב) אזי מוטב ("יגאל"), "ואם לא" שלא יהיה בהם שום זכות, מכל מקום "וגאלתיך אנכי", היינו הקדוש ברוך הוא יעשה למען שמו כמו שנאמר (שמות כ, ב) "אנכי" ד' אלקיך, או זכות כבוד התורה. ונזכה לגאולת עולמים ברחמים גדולים במהרה בימינו אכי"ר.

גדול כל כך, כי ודאי אין חידוש כל כך שראו כל הנסים שעשה להם במצרים ובים וענני הכבוד מקיפים אותם ומן ובאר ושליח בודאי היה להם להכיר אלקותו, מה שאין כן **אנו שאין אנו רואין שום ענין מאלקותו יתברך אדרבה בין כל דרי תבל בני ישראל שפלים ונבזים זה זמן רב ואין קול ואין קשב ואף על פי כן קוינו לו וישיענו במהרה בימינו אמן.**

וכתב **בעוללות אפרים** (לבעל הכלי יקר), קריאת מגילת רות לרמז על הגאולה. ונראה, שמטעם זה נוהגין לומר מגילת רות בעצרת, כדי לסמוך גאולה לגאולה, כי במתן תורה נעשו חירות מן המלכויות (מדרש תנחומא כי שא, טז), ובמגילת רות בא גם כן הרמז על הגאולה, כאומרו (רות ג, יב) כי גואל אנכי, וגם יש גואל קרוב ממני וגו', ורמז לה בועז שהגואל יבא מזרעו, זה הוא שאמר "כי גואל אנכי" שהרי הגואל יהיה מיוצאי חלצי, "וגם יש גואל קרוב מזה" הקדוש ברוך הוא שנאמר (ירמיה ג, לד) גואלם חזק ד' צבאות

אי' בספר הק' **עבודת ישראל** (פרשת וירא, והוא מתוך דבריו הק' עיי"ש): או יאמר, **אנכי רות אמתך**, שריותי להקב"ה בשירות ותשבחות. ופרשת **כנפיך על אמתך**, בבקשה ממך שתפרוס כנפיך עלינו ויכירו הכל כח מלכותך. ויאמר חי ה' **שכבי עד הבוקר**, הוא לשון ביקור, רצה לומר שה' יתברך נשבע לה שלא יעזבנה חס ושלוש לעולם ולא תדחוק את השעה כי אם תמתין עד שיחפוץ ה' יתברך לבקר ולדרוש זאת ויגאלנו כאמור אם יגאלך טוב רצה לומר בזכות התורה ומעשים טובים יגאל ואם לא חס ושלוש אגאלך אני בעת יגיע הקץ האמיתי. ויאמר **היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת וכו'**, רצה לומר שעתה הכנסת ישראל עושים חסד יותר במה שעובדים אותו יתברך ואין הולכין בדרכי עובדי כוכבים ומזלות המחרפין ומגדפין אותו באומרים איה אלקים אבדה תקותם, ואף על פי כן זה ה' קוינו לו, מה שאין כן חסד הראשון דכתיב (ירמיה ב, ב) זכרתי לך חסד נעוריי, איננו

עובדות צדיקים

"שאו את כל ראש כל עדת בני ישראל" (א), (ב). מבואר בס' **חקל יצחק** (ספינקא), ידועה העובדה שהרה"ק בעל **"מאור ושמש"** זי"ע ביקש פעם מרבו הרה"ק ר' אלימלך **מליז'ענסק** זי"ע שהוא רוצה לשמש אותו לילה אחד כדי לראות את סדר עבודתו הק', ורבו נתן לו רשות על זה. ויהי בחצי הלילה ביקש הרה"ק ר' אלימלך ממנו להביא טיי, וכשנכנס ה"מאור ושמש" עם הכוס טיי לרבו, נבהל ונשתומם בראותו שאיזה איש זקן עם הדרת פנים יושב אצלו, ומרוב פחד נפל הכוס מידו, ונשפך ארצה. כשנתעורר מעלפונו התחבא עצמו מפני הפחד שגבר עליו אחר כך קראו הרה"ק ר' אלימלך, ושאלו למה לא הביא לשתות. השיב שראה איש היושב בחדר, והבין שהוא בא מגבתי מרומים, ומרוב פחד נפל הכוס מידו. שאלו הרה"ק ר' אלימלך, האם התבוננת בפני הזקן שהיה כאן. ענה לו ה"מאור ושמש", שמפני פחד ואימה לא היה יכול להביט בו כלל. נענה הרה"ק ר' אלימלך ואמר בזה"ל: "וויי דאס קינד וואס קען נישט קוקן דעם טאטן אין פנים אריין" (אוי לילד שאינו יכול להסתכל לאביו בפנים) הלא זה היה אברהם אבינו. ובזה יש לפרש כוונת הפסוק "שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם". אמר לו הקב"ה למשה שא והרם את נפשות בני ישראל שיוכלו להרים ראש ולהסתכל בפני אבותם שלא יתביישו מהם.

ברש"י מתוך חיבתו

פעם אחת בא לפני הרה"ק רבי ישעיה **מקערעסטי**, בנש"ק מגזע זידיטשוב, ת"ח גדול ומקובל מופלג, וראה את הציבור הגדול שבאים לשם, ונתעוררה קנאה בלבו, ואמר **לרבי ישעיה'לע** שרוצה להטיב עמו וילמד אותו סוד האותיות ושורש השמות הקדושים, וגם ילמד אותו איך לקרוא קוויטלאך ע"פ סוד האותיות, איך לתקן האדם בקומה שלימה וכו'. אמר לו **רבי ישעיה'לע** 'אין לי עסק בנסתרות, אני יודע רק דבר אחד, כשנכנס יהודי לביתי, ואני נותן לו מזונות ויי"ש, נעשה יו"ד במילואו... זהו סוד מילוי שם הוי-ה

מועד היינו מקום השכינה עצמה מצויה חונים כל בני ישראל.

וכעין אלו הדברים אמר הגאון **רבי מאיר שפירא** זצ"ל כי יש המקדימים ברוך שאמר להודו ויש המקדימים הודו לברוך שאמר, אבל כולם יחד מודים ומהללים בשווה ב"הי כבוד ה' לעולם".

וזהו חיבתו של ישראל, מה גם שהזמן גרמא שעל הימים האלו נאמר בפסוק **"ויחן-שם ישראל נגד הרה"ר"** (שמות יט ב) **וברש"י**: ויחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד.

וא' מהרה"ק בעל **הישמח ישראל** (לך לך אות י'), וזל"ק: בשם אדמו"ר הסבא קדישא **מוהרי"י מווארקא** זצללה"ה (ע"פ שמות יט, ב) 'ויחן', שכאו"ה ה' לו חן בעיני חברו ועי"ז היו זוכים לקבלת התורה, עכ"ל. וכן **בשם משמואל** (ויגש תרע"ח): הגיד הרה"ק **מהרי"י** זצללה"ה מווארקא בפסוק 'ויחן שם ישראל נגד הרה"ר' שאמרו ז"ל מדאמר בלשון יחיד שהיו כאיש אחד ובלב אחד, דהיינו שלשון 'ויחן' הוא לשון חן, שמדתו ותהלוכתו של כל אחד נשאו חן בעיני זולתו, עכ"ל.

והשלם זה הענין בדבר נאה שהביאו בספר **שיח שרפי קודש** (ערך צדיק אות ט') וז"ל: שמעתי דבר נאה ומתקבל בשם הרב הק' הרנ"ד זצללה"ה בהרב הק' **הרש"י מביאלעבזיג** זי"ע ואולי אמר זה בשם אבותיו הקדושים זי"ע, על הפסוק (תהלים מ"ט) 'אטה למשל אזני אפתח בכינור חידתי ולא כתיב במזמור זה מהו המשל והחידה. אך ידוע אם יהי' המוזיק והמנגנים כולם קולם שוה אין זה נימוסי המוזיק ואין שום תענוג להשומע קולם רק כאו"א מוציא קול ותנועה משונים זה מזה אחד הולך עם קולו גבוה מאוד ואחד נמוך ואחד ממוצע ועל ידיהם נשלם הניגון והמוזיקא ויש תענוג להשומע בתנועות משונות. כמו כן ענין הצדיקים כאו"א יש לו דרך בפ"ע וזה הוא הרצון הבו"ש, וזהו פי' 'אטה למשל אזני אפתח בכינור חידתי' וזהו הוא החידה שהמשיל הדברים לכינור שתענוג הוא ע"י תנועות משונות זו מזו.

שמצאו ספר תורה, ונתעוררה שאלה שאין יודעים אם יהודי כתב זאת או ח"ו מישהו אחר, השאלה הגיע לפני הגאון רבי **עקיבא אייגר** זיע"א, והגה"ק ברוב קדושתו וחכמת התורה שהיה בו, ענה כך, ונתן סימן שיבדקו בסוף הספר תורה, כי אצל בני ישראל משאירים אותיות אחרונות שבתורה שיהיה "כתיבת האותיות" ע"י שאר עמך בית ישראל, ואז כך, אם נראה שהאותיות שם ישרות סימן שזה לא מיהודי, אמנם אם זה נכתב ע"י יהודי, א"כ כל יהודי לפי כתב ידו שלו, וזה נראה לא ישר ומסודר. כלומר, אם אין הכתב אחיד, הוי אומר שכתבו יהודי, ולכן אינו אחיד בסוף הספר, בעבור שכיבדו לכמה יהודים לכתוב את סוף הספר כמנהג ישראל קדושים.

ללמד יצא, ביהדות אפילו שיש שוני בין אחד לשני, אבל הכל מאוחד, אדרבא, הוא היופי וההדר של בנ"י, העבודת השם שיש מכל יהודי זה עצמו 'בשם כל ישראל' כמו שאומרים לפני עשיית מצוה. וכאמור נשמות ישראל והתורה דבר אחד המה. והרי אם יחסר אפילו אות אחת מכל דברי התורה הזאת ייחשב הספר כס"ת פסול. ואם מתקנו הרי השלים ספר התורה, ובוודאי כשבנ"י מנסים להשתוות אחד עם השני שהאחד משלים השני באהבה וריעות, הוא בוודאי דבר מאד גדול כי על ידי זה הספר תורה הוא בשלימות. ונשמות ישראל הם הם גוף התורה.

"איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל ... סביב לאהל מועד יחנו" (ב, ב). דבר נאה הביא הגר"מ **שטרנבוך** שליט"א (טעם ודעת): י"ל בדרך מליצה, כי עם ישראל מפוצל לעדות שונות, אשכנזים ספרדים ותימנים, וגם אלה מפולגים לכתות של חסידים מתנגדים, בעלי מוסר, וגם באלה קבוצות שמתאפיינות בדרכי הנהגה מסוימות כפי שנהגו אבותיהם, אבל סביב אהל מועד - מקום שהשכינה - שם יחנו בני ישראל, היינו אמצעי ההתקרבות לשכינה שונים הם, ברם המטרה של כולם שווה, וסביב אהל

ב"ה בנוסח קערעסטיר. למלאות את ה'י"ד, את היהודי במזון ומשקה. וידוע **שהאריז"ל** אמר שאות יו"ד עצמה יש בה שם הוי"ה, יו"ד בגימ' עשרים, וג' אותיות הרי כ"ג, וג' תגין שעל הויד הרי כ"ה. יהודי עצמו הוא גם שם קדוש. ואמר לו שגם הוא נותן 'קומה שלימה' ליהודים, נותן לו לאכול ולשתות וכמה מטבעות בכיס, ובכך הוא מתמלא. (מתוך שיעור ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א ג' אייר תשע"ח)

"ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה'" וגו' (ג א). **וברש"י** ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו "תולדות משה" לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. הגאון **רבי מאיר מרגליות** זצ"ל רבה של אוסטרהא, עוד בימי ילדותו נתפרסם לעילוי. ומספרים, שהוא התחיל ללמוד גמרא בהיותו ילד כבן חמש שנים. המלמד התחיל ללמד אותו את המשנה (ב"מ לג.) אבידתו ואבידת אביו - אבידתו קודמת. אבידת אביו ואבידת רבו - של רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה, ורבי שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא. אותו שבוע. היה פרשת במדבר. ובערב שבת חזר המלמד אתו על כל פרשת השבוע עם פירש"י. ביום שבת קודש לאחר התפילה, הזמין הרב דמתא לביתו את חשובי העיר יאזלוויץ, כדי לשמוח אתם יחד בשמחת "התחלת גמרא" של בנו הקטן. וכמנהג בימים ההם, העמידו את הילד על השולחן, והוא התחיל לומר בעל פה את דברי המשנה הנזכרת (בב"מ) בהטעמה והסברה מיוחדת. פתאום שקע הילד בהרהורים, וכאשר שאלוהו אביו להגיד לו במה הוא מהרהר, השיב לו הילד בתמימות: כשחזרתי עכשיו על דברי המשנה, נתקשו לי דברי רש"י בפרשת השבוע על הפסוק? **"ואלה תולדות אהרן ומשה"** - **וברש"י** "ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". והלא לפי המשנה שחזרתי עליה עכשיו, נראה כי יפה כח המלמד מכח האב, כיון שהאב מביא את בנו רק לחיי העולם הזה ואילו

המלמד מביא את הילד לחיי העולם הבא, ואיך א"כ כותב **רש"י** כי המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, בשעה שמעלת המלמד גדולה הרבה יותר ממעלת האב? כל הנאספים התפלאו והשתוממו על חריפת שכלו של הילד, והנה פנה אליו אביו הרב ואמר לו: **מאיר'ל**, יפה שאלת בני, ועתה תנסה בעצמך למצוא איזו תשובה לתמיהתך זאת. הילד קמט את מצחו, הרהר שעה קלה, והנה קרנו פניו, וענה: אני חושב כי כוונת **רש"י** היא אחרת מכפי שלמדנו רבי, ולדעתי כך הכוונה. "המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב" מי שמלמד את בן חבירו תורה, הכתוב מעלה ומרומם אותו יותר מ"כאילו ילדו" הוא בעצמו, כי המלמד עומד למעלה מן האב. (במשנת רש"י - בפרשתנו)

"ויילדו על משפחתם" (א יח). **וברש"י** הביאו ספרי ייחוסיהם ועידי חזקת לידתם, כל אחד ואחד, להתייחס על השבט. כשהיה הגה"ק **האבני נזר** זצ"ל בן חמש, העתיק אביו [בעל האגודת אזוב' מביאלה] את מקום מגוריו מבנדין לעלקוש לכהן שם ברבנות ולנהל ישיבה. פעם עבר בעיר זאת הצדיק הישיש הרבי **ר' יצחק מוורקא** זצ"ל, הלך האב עם בנו הקטן להקביל את פני הצדיק והציג את בנו העילוי לפניו וציווה לבנו ליתן שלום לרבי. נגש **האבני'ז** ישר לרבי והושיט לו ידו הקטנה לשלום. שאלו הרבי למה אתה נותן שלום דוקא לי ולא ליהודי הזה, והראה על החסיד שישב על ידו במרכבה ענה הילד (בחריפותו): האם דומה ברכה מרבי לברכה מהדיוט? גחן אליו הרבי ושאלו מדברי תלמודו והתפלפל עמו בעניני לימוד, בין השאר שאל אותו הרבי מוורקא, שעה שאכלו ישראל את המן במדבר מה צדקה קיימו הלא אז היו כלם שווים העשירים והעניים? והשיב הנער העילוי: מי שדעתו היתה רחבה יותר, עשה צדקה עם מי שדעתו היתה קצרה. תשובה זאת מצאה חן בעיני הצדיק מוורקא ושיבח את הילד בפני כולם. אחר זה אמר הילד: רבי אני רוצה ש'אתה' תברכני. אמר לו הצדיק אם בר ככים אתה כל כך, למה תדבר לאיש

זקן בלשון 'אתה', ענהו הילד וכי מיוחס אתה יותר מהקב"ה שאומרים לו בלשון אתה. אז אמר הצדיק הישיש אל אבי הילד: "מובטחני שיהיה גדול בישראל". ולא הסתפק הילד בכך, ואמר: "וכי כך מברכים". ודרש שישים הרבי את שתי ידיו על ראשו ויברכו במפורש ברכה ארוכה, והצדיק עשה את מבוקשו. סיפור זה מספרים מפיו, ואומרים שסיים את סיפורו בענווה ואמר, אם כי לא נתקיימה בי כל הברכה שברך אותי, מקצת ברכתו נתקיימה... (מגדולי התורה החסידות, ח"ה עמ' יז)

הרה"ק **ה'דברי חיים'** זי"ע ראה פעם 'בן של קדושים' המתפאר ומתגאה בייחוסו הרם אך מעשיו אינם תואמים כלל לאותו ייחוס שהתפאר בו. אמר לו הרה"ק. שלכן 'יום המיוחס' חל קודם מתן תורה, כדי להורות לדורות, שכל חשיבות היחסנים אינו אלא קודם מתן תורה, אבל אחר שקיבלו ישראל את התורה אין לך 'יחסן' אלא מי שעוסק בתורה, ומקבל על עצמו עול תורה כשור לעול וכחמור למשא, (ערוה"ש תצד, ז)

ערך לומדי ותומכי תורה

מעשה שהיה עם בעל **המגלה עמוקות** [מודפס בסוף תורת אבות דסלאנים] שכתב לבני עירו שרוצה לעזוב את העיר קראקא מכמה וכמה טעמים, וניסו להשתדל אצלו שישאר להיות איתם. לאחר שכבר נתיאשו והחלו לחפש רב אחר, הודיע להם פתאום שהחליט להשאר כאן. ואמר להם ההסבר. שהיה לו הרבה טעמים לעזוב את עול הרבנות אך הקב"ה שלח לו מעשה ושינה את דעתו. כי הגיע אליו דין תורה שהיה בין גביר אחד לתלמיד חכם שבעיר, כי הת"ח היה דרכו שאשתו אפתה בייגלאך לפרנסתו, נוסע לעיר למכור הבייגלאך לפרנסתו, והיה חוזר לעסוק בתורה. כשראה הגביר את מעשי הת"ח, אמר לו שרוצה לעשות איתו עסק כהסכם של ישכר וזבולון, שמהיום הוא יפרנסו כפי צרכו, ויוכל לעסוק בתורה כל היום כאות נפשו. וכך הוה. לאחר תקופה אמר הת"ח להגביר שהוא מבטל את העסק והמשיך למכור

הבייגלאך בעיר... והגביר תבע אותו לדין תורה אצל המגלה עמוקות על שביטל את ההסכם, ואמר התלמיד חכם להמגלה עמוקות, בתחילה חשבתי שזה ישועה גדולה בשבילי ההסכם הזה. אך לאחר שעברו כמה ימים, התחלתי להרגיש שאיני צריך להגיע לרחמי ה', כי הפרנסה כבר מסודרת כ"כ, ואיני חפץ להתרחק מהשי"ת. הגם שעסק התורה אולי נהיה יותר טוב, אך נתרחקתי מקרבת ה' שהיה לי אז, שכל בוקר הייתי מצפה לרחמי ה' שיהיה עמדי ויצליחני במכירת הבייגלאך, ועתה נעלם ממני הקרבה הזאת להשי"ת ולכן איני רוצה יותר זה ההסכם. ואמר המגלה עמוקות שהקב"ה אינה לידו המעשה הזה כדי לחבב העיקר קראקא על נפשו, והסכים להשאר להנהיג שם ברבנות. (מתוך שיעור הרב רייזמן יום ג' פרשת בא ז' שבט תשע"ה)

אנו עמלים והם עמלים

כשהיה המשגיח ר' יחזקאל (לעווינשטיין) זצ"ל בגיל ארבע עשרה שנה התייתם מאמו, והיה ר' יחזקאל צריך לעזור לאביו בפרנסתו, והלך בשוק כל ערב שב"ק

הגבלה, בראותו את כל עם הקודש עוסקים בתורה בריתחא דאורייתא, חלש לבו והחל מבכה את מצבו, על שלא זכה לישב בבי מדרשא ולעסוק בתורה עם יתר אחיו. 'אבער ער איז נישט געבליבן מיטן וויינען' (הוא לא נשאר בבכיו), אלא מיהר לגשת אל ארון ספרי הקודש, נטל גמרא לידי ו החל עוסק בה בהתמדה מופלאה, ומני אז למד ולמד...

ולא עזב את לימודו עד שנעשה אחד מגדולי וגאוני אותו הדור, וכיום ספרו מונח באוצר הספרים בבית.

אמרו חסידים שלאביו מהר"י זי"ע מבעלזא היה מקום מיוחד בארון הספרים, ששם היה מניח את ספריהם של 'בעלי רוח הקודש'. וגם ספרו של אותו גאון היה מונח בין אלו הספרים. ללמדך שלכל איש יש עדיין פתח תקווה לשוב ולהתקרב אל התורה ונותן התורה, וללמדך על סגולת הימים הללו אשר נפתחים בהם שערי סייעתא דשמיא למשתוקק לזכות לכתר תורה, וכל הרוצה יבוא ויטול. (באר הפרשה)

למכור פרחים. פעם בדרך חזרתו לביתו מן השוק עם הכסף שהרויח, הלך למקוה לטבול לכבוד שי"ק, ובצאתו מן המקוה מצא שנגזל ממנו כל הכסף שהרויח באותו יום.

בואו ונחשוב מה היינו עושין במקומו, ודאי שהיינו צועקים 'גנב גנב', ומחפשים בכל מקום למצוא הגנב. אבל ר' יחזקאל היה לו מבט אחרת לגמרי, ואמר לעצמו 'גיב א קוק, דאס איז די וועלט, מ'קען אלעס דערלייגן אין א רגע, ס'לוינט נישט צו משקיע זיין אין אים, מער וויל איך איר נישט קענען', ומשם הלך לראדין ללמוד אצל מרן החפץ חיים זצ"ל. ברבות הימים אמר המשגיח על מאורע זה 'בשעת מעשה חשבתי על גנב זה שהוא רשע מרושע, אבל היום אני מכיר טובה למה שעשה לי הגנב הזה'. פעם היתה כתבה באחד העיתונים בארה"ב על קורות חייו של המשגיח, ובסיום כתבו 'לאמיר אלע באדאנקען דעם ווארשא'ווער גנב, א דאנק אים האבן מיר באקומען דעם עובד ה'...' (מי הדעת, עמ' קצט)

סיפר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, מעשה ביהודי שלא קרא ולא שנה - שנקלע לבית המדרש בשלושת ימי

סיון, אך מראש חודש סיון כבר אי אפשר לספור רק הימים והשבועות ומתחילין לספור גם את השעות מתוך גודל החיבה מונה אותן "בכל שעה". כאשר אך סיים אימרה זו שהיה זה בסעודת היום בשבת קודש לפני שבועות, נתלהב רבינו בהתרגשות והשתוקקות ואמר, "מקען שוין נישט אויס האלטן" [לא נוכל שאת ההשתוקקות לחג השבועות], כבר רצה למשש את החג.

וכה כתב כ"ק האדמו"ר מפיאסצנא זי"ע הי"ד (דרך המלך): ואיש הישראלי, כשמזכיר

ולהבטחת התנא רבי נחוניה בן הקנה 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות פ"ג מ"ה).

שמעתי (אוצרותיהם של צדיקים - הרב אהרן פרלוב שליט"א) מאחד שהגיע להסתופף בחג השבועות בצל כ"ק אדמו"ר מרחמסטריווקא זצ"ל, ואמר לאדמו"ר אימרה בשם אחד מהצדיקים על פירש"י ריש פרשת במדבר מתוך חובתן מונה אותן בכל שעה, למה בספירת העומר איכא מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי (ר"ה ה.) וכל זה עד ראש חודש

פנינים יקרים

הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו

שמים וארץ (לשון קודשו של האוה"ח הק', פרשת קבלת התורה):

כמה מילין יקירין והכנה לקראת יום מתן תורתנו הבעל"ט בסייעתא דשמיא אלקטה נא באמרים מפי סופרי' ומפי ספרים אחת הנה ואחת הנה, כמה דברים נפלאים בעמודו של עולם עמוד התורה, וננסה לקרב הדברים אל לבנו, ונזכה בתוך בני ישראל לקבל עול תורה ומצוות

שלושת ימי הגבלה

בשלושת ימי הגבלה מסר לנו הקב"ה שיהי' בידינו הפירוש של התורה ובכח זה הוסיף משה יום אחד מדעתו

ואלו דבריו המופלאים של **הרה"ק מברדיטשאב** (קדושת לוי ואתחנן): וירד ה' על הר סיני ידוע מאמר רז"ל (ברכות ה.) שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו כו' וכאן המוכר והלוקח שמח. דאיתא במסכת בבא מציעא דף נ"ט עיש גבי מעשה תנור דעכנאי א"ר יהושע אין משגיחין בבת קול לא בשמים היא דהנה התור' ניתן לנו כמו שאנו משיגים התורה ועושים פירוש לתורה כן הוא הגם שבת קול יוצאת אין אנו משגיחין בבת קול וכביכול אנו מנצחין הבת קול כמאמר צדיק מושל ביראת אלקים מי מושל בי צדיק הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה (מו"ק ט"ז). וזהו וירד ה' על הר סיני כשנתן לנו התור' ה' כביכול יריד' כי נתן לנו התורה ואנו מנצחים הב"ק **ובזה נראה בגמרא** (שבת פז.) **הוסיף משה מדעתו יום אחד ולכאור' כי דבר ה' לא ישוב ח"ו ריקם כי מאמר הש"י היה כי ביום השלישי ירד ה' אך הכלל הוא אאע"ה קיים כל התור' כולה עד שלא נתנ' כי התור' קדומה הוא רק זאת בשעת ימי הגבלה ה' לנו גודל פרישות והזדככות הגופניות שמחמת גודל הזדככות ה' זאת להועיל שיהי' בשכלנו ובידינו התורה שיהי' שלנו כמו שאנו עושין פ' לתור' כן יקום הגם שב"ק יצא להיפוך אין אנו משגיחין בב"ק כי לא בשמים הוא רק לנו מסר פירושו. וזאת ה' בשלשה ימי הגבלה על כן צדקו דברי הש"י היו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' כביכול לשון יריד' שהתור' תהי' לנו ולא למעלה כשאנו אומרים הפירוש וב"ק להיפוך אין משגיחין בבת קול ולא ה' כוונת הש"י שביום השלישי יהי' קבלת התור' רק שביום השלישי יגמור שהתורה תהיה לנו על כן הוסיף יום אחד משה מדעתו שבשלשה ימי הגבל' מסר לנו שיהי' בידינו הפירוש של התור' ויום א' על קבלת התור'.**

את עצמו שיום קבלת התורה מתקרב ובא, שבוי תלוי כל התקשרותו להשי"ת, בלא תורה אין חיים, ומי שחי בלא תורה ומצוות, חיים של זוהמה, חיים הגרועים מלא חיים הוא, רק זה היום שקוינו לו הוא יום קבלת התורה שבו נעשים יהודים בתורה ומצוות, חיים של טהרה, חיים שאיש הישראלי מקושר בהם באלקים בעולם הזה ובעולם הבא, והוא בחינת אטייל עמכם בגן עדן (רש"י ויקרא כו, יב). הכל תלוי ביום של קבלת התורה. ומה מאוד גדלה שמחתו וחרדתו של האיש ליום הזה, שמח הוא עליו שבא, ומפחד הוא שלא יעבור עליו לבטלה ח"ו, ואז בכל השנה ירגיש את פגמיו, כי גם בשבועות יש יצר הרע, ואם לא יפתהו למעשים ומחשבות מגונות יפתהו לבטלה בלא התאמצות ובלא שמחה והתקדשות. והיו נכונים וכו' וכבסו וכו' (שמות יט, יא). - ובהתשוקה והחרדה שיש לאיש הישראלי קודם קבלת התורה בזה מקדש עצמו לקבלת התורה. וזה גם רמז הספירה, חוץ מהסודות, פשוט להזכיר בכל יום שחג השבועות, קבלת התורה, מתקרב.

וכתב בדברי ישראל (מודז"ץ, כללי אורייתא אות ג), ... בשם אדוני אבי זקני (רבי יחזקאל מקאזמיר) צוק"ל, פעם אחת בסעודת ליל חג השבועות בא אל השולחן ואמר ג' דברים צריך לומר בתוך ביתו וכו' וצריך לממרינהו בניחותא כו', והנה אין כאן רק ג' מצוות וצריך לממרינהו בניחותא כי היכי דלקבלינהו מיניה, מכל שכן שאנחנו הולכים לקבל תרי"ג מצוות, איך צריך לממרינהו בניחותא וכל טוב כי היכי דלקבלינהו מיניה. עד כאן לשונו הטהור.

וכתב הרה"ק **רבי אברהם אלימלך מקארלין** זי"ע הי"ד במכתב קדשו (שבר עות תרצ"ד): אם אמנם כל רגל ורגל צריך הכנה, כדי שיוכלו להגיע אליו ולהטעים מטעמים היקרים וכוונות הרמוזות בהם; מכל שכן החג הק' הבא עלינו לטובה זמן מתן תורתנו, שביום הזה היינו לעם, וכל קיום עם ישראל וגם העולם בו תלוי, כמה וכמה צריכים להכין כל אחד בהכנה דרבה ליום הזה.

ועוד כעין זה ביאר **בישמח ישראל** (שבר עות אות ב'): מזה שהוסיף משה יום אחד מדעתו, הראת לדעת שניתן לישראל כח החידוש בהתורה, וניתן לנו לדרוש בתורה כפי שכלנו וכנ"ל (ואולי י"ל בזה קושית התוס' שבת פ"ז. ד"ה ומה ישראל), ולא מצוות גולמיות כאשר חפץ ליתן לאוה"ע, ולפי"ז יש יתרון לאחד על חבירו כפי מדע אשר חננו השי"ת לחדש בתורה, אבל אי לא ניתן לנו רק מצוות גולמיות, אז היינו כולנו שוין בתורה, ולא ה' לאחד יתרון בתורה על חבירו. וזה אי לאו האי יומא, פירוש יום השני שהוסיף משה מדעתו ללמד לנו שניתן לנו כח התורה לדרוש בה כדעתנו וכשכלנו, כמה יוסף איכא בשוקא, היו הכל שוין בה.

בקבלת התורה מקבל כל אחד מה שעתיד להבין ולחדש בתורה

ואי' **ב'שפת אמת'** (שבועות תרל"ה), כי כמו שכתבו חז"ל (שמו"ר כה, ו) שכל הנביאים קבלו נבואתם מהר סיני, כמו בכל שנה ושנה מקבל כל אחד מישראל בחג הזה כל מה שעתיד להבין ולחדש בתורה. [ובמקום אחר (תרס"א): "כמו כן בכל חג השבועות זמן מתן תורתנו מקבלין בנ"י חלק התורה המתחדשת על כל ימי השנה ואח"כ מוציאים מכא אל הפועל כל אחד במקומו ושעתו"].

והוסיף בנו כ"ק ה'אמרי אמת' (יומ"ד חג הש"י בועות) זי"ע, "נתאמת אצלי מה שאמרתי בשבועות העבר, כי כמו שכל הנביאים קבלו מהר סיני כן כל נפש, שיש לכל אחד חלק מיוחד, וכן חלק שמיוחד מהר סיני, וזה מתעורר בכל שבועות (בכלל) ובפרט אח"כ כל ימי השנה", (מכתבי תורה סי' קיט).

וכע"ז איתא גם מבעל ה'אבני נזר' זי"ע: שבחג השבועות מקבל אדם את התורה ומצוות בכוח, וכן את כל ההרגשות הקדושות של כל השנה, ובמשך השנה אם האדם משתדל ברגש ובחיות הוא מוציא לפועל את הכוח שקיבל.

חג השבועות - עץ החיים

וזה לשון ספר **קב הישר** (פרק צב): ואיתא במ"ר, "כל מקום שנאמר תמים או תמימים השלים למידות שבועות שבעה שהן מ"ט יום וג' ימים קודם מ"ת היה הגבלה והיו ישראל מטהרין את עצמן כמו אשה המטהרת לבעלה אחר עת נדתה, וביום החמשים זכו ישראל להיכנס בשער החמשים של שערי בינה ושער החמשים נקרא עץ החיים אשר בתוך הגן".

ואף כי יש שני דיעות פלוגתא ר"א ור"י אי בניסן נברא העולם או בתשרי נברא העולם ובין למר ובין למר ס"ל דבפועל בניסן נברא העולם ומתחילין אנו למנות החדשים מן ר"ח ניסן שהוא ראש לחדשים, וא"כ פסח הוא חג הראשון וחג שבועות הוא חג האמצעי וחג הסוכות הוא חג האחרון, וא"כ לכן נקרא שבועות עץ החיים שבתוך הגן לפי שהוא אמצעי וחג השבועות הוא שבחא דא' ושבחא דכולא, ולכן נתנה התורה בהאי יומא דווקא כיון דתורה נקראת עץ החיים שבתוך הגן.

(כנ"ל)

אין שבועים מלימוד התורה

כתב **בשפת אמת** (שנת תרס): הלימוד בליל שבועות להראות חביבות התורה כי כל חמדת עוה"ז בא מתוך הרעבון, ולפי רוב הרגילות מתמעט האהבה והמרעב עצמו אוכל לתיאבון, והתורה כל מה שעוסקים בה ביותר מתרבה אהבה וחמדת התורה, וע"י עסק התורה בליל שבועות נתרבה הצמאון אל התורה. וכ' כל צמא לכו למים, כמ"ש במד' שנמשלו לדגי הים שגדלים במים ופותחים פיהם לכל טיפה של מים כאלו לא טעמו טעם מים, כן בני"י העוסקים תמיד בתורה חביב עליהם כל אות מהתורה כאלו לא טעמו דברי תורה מעולם.

אמר הרה"ק **הדברי שמואל** זי"ע, שלפני מהן תורה נאמר (יט, טו) 'ויהי קולות

וברקים', ואילו לאחר מתן תורה נאמר (כ, טו) 'וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים', וההבדל ביניהם - כי אור הברק מאיר רק לכמה רגעים ומיד נעלם אורו, ואילו לפידים עומדים ומאירים באש של קיימא, והנה קודם מתן תורה היה רק 'קולות וברקים' - שלא היה קיום לאור, ורק לאחר שקבלו את התורה נעשה להם האור בר קיימא, כי ה'קבלה' היא המקיימת ומעמידה את האור:

עליונים ששו ותחתונים עליו - השמחה בקבלת התורה

ידועים דבריו הק' שכתב **ב'אור החיים הקדוש** (שמות יט, ב) בגודל הקרבה ואהבת הקב"ה לבניו הנגלית בימים הללו, וז"ל: 'ויסעו מרפידים - קשה למה אחר המוקדם, כי פסוק זה (המדבר מנסיעתם מרפי' דים) היה לו להקדים קודם פסוק שלפניו שאמר (שם) 'באו מדבר סיני'. ואולי שהוא על דרך אומרם (בראשית רבה נה, ח) אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר. שלחיות כי הוא זה יום המקווה לבורא, לתורה, לעולם, לעליונים ולתחתונים.

ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני. לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כוח לספר סדר הדבר [והדברים נוראים למתבונן במי המדובר - שכביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו לא עצר כוח מרוב תשוקתו לתת התורה הקדושה לבניו רחומים] ותיכף קדמה ההודעה באמרו ביום הזה באו מדבר סיני, הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ, כי הוא תכלית הבריאה ותקוותה, ואחרי כן חזר הכתוב להודיע פרטן של דברים, עכ"ל.

ואחר שבכל שנה ושנה שב ומתעורר מה שאירע לאבותינו הימים ההם, אם כן אף גודל השמחה והאהבה שבים להתעורר בימים הללו בפועל ממש. והאחרונים הגדילו לכתוב, כי מצות השמחה בחג השבועות יתירה היא אף על שאר מועדי השנה.

כמה ימים קודם חג השבועות פנה הרה"ק **רבי שלמה מזוועהיל** זי"ע אל משמשו בקודש החסיד **רבי אליהו רוט** ז"ל

ואמר לו "בכל שנה ושנה מתעוררים כל המאורעות שאירעו לבני ישראל בשעה שקבלו את התורה הקדושה בהר סיני, ולא דוקא קבלת התורה בלבד, אלא כל מה שאירע עמהם מראש חודש שביום הזה באו מדבר סיני עד קבלת התורה מסיני ועד בכלל, ועכשיו אומרים כלל ישראל 'נעשה ונשמע', לכן הבה נאמר עמם בצוותא 'נעשה ונשמע'..." (וראה בספר 'איש חסיד היה' עמוד שכב).

דבר נפלא מביא **ה'שם משמואל'** בשם אביו הרה"ק בעל **ה'אבני נזר'** מסוכטשוב זי"ע, שלכן היה מלחמת עמלק לפני מתן תורה, וכתב (שמות יז, יג) "ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", כי אם לא היה מחליש אותם היו מלגלים ומקררים את מעמד הר סיני, דאע"פ שנפתחו כל שבעה רקיעים וירד ה' בכבודו ובעצמו על הר סיני לתת עשרת הדברות היו הם מקלקלים הכל בדברי ליצנות, ומשום הכי הוצרך להחליש כוחם תחילה. ואף בימים ההם בזמן הזה צריך להחליש את הקליפה הגדולה הזאת של ליצנות, ואז נזכה להיות כלי קיבול לקבל את התורה הקדושה.

וכתב **השל"ה הק'** (אות יח) חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה. ובפסחים פרק אלו דברים (סח ב): הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא שניתנה בו תורה הוא עכ"ל. והיינו כי ביום הזה בחר ה' בעמו ישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה, והעלה אותם גבוה מעל גבוה יותר מכל בריה שבעולם, ואיך לא יגל לב בשר ודם בזה גופא שהקב"ה אדון העולם בחר בבשר ודם כמוהו להיות קרוב אליו כל כך.

וכך כותב הגאון **רבי אלכסנדר זיסקינד** זצ"ל, בעל **"יסוד ושורש העבודה"** (בענייני חג השבועות): "מאוד ראוי לאדם בחג הקדוש הזה, זמן תורתנו הקדושה והתמימה והגנוזה אלפיים שנה, לשמוח בלבבו יותר מכל החגים, כדאמר רב יוסף (פס' חים סח): 'אי לאו האי יומא קא גרים כמה יוסף איכא בשוקא'. וראוי לכל איש ישראלי להכניס שמחה עצומה בליבו ובמחשבתו, ויתן הודאה עצומה להבורא יתברך שמו ויתעלה, שנתן חלקו וגורלו גם כן בעם קדוש הישראלי, וזיכה אותו

לעבדו ולשרתו בלימוד תורתו הקדושה ובשמירת מצוותיו".

וכתב הגאון **רבי יעקב עמדין** זצ"ל, בסידורו "**עמודי שמים**": "מצות שמחת יום טוב הקדוש הזה גדולה מאוד, ורבה היא על כל שמחת הימים הקדושים. מר בריה דרבינא יתיב בתעניתא לבר מעצרתא".

אכן: "עליונים שישו ותחתונים עלזו, בקבלת תורה הכתובה מסיני..."

וכתב **הכלי יקר** בפסוק (שמות יט, ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', וז"ל: הזכיר כאן שלש מדריגות זו למעלה מזו, מתחילה אמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים' וזהו (במדבר יא, לב) 'כאשר ישא האומן

את היונק', ואז הקב"ה במדרגת ה'אב' וישראל במדרגת ה'בן'. ואח"כ אמר 'ואביא אתכם אלי' משמע שתהיו שוים לי, ונהיה כשני אחים שוים במדרגתם, ואח"כ אמר 'ואתם תהיו לי ממלכת' כביכול, מלכים עלי, כמו שנאמר (שמואל ב' כג, ג) 'צדיק מושל יראת אלוקים':

יקרה מפנינים

שבחם של עולי רגלים

בספר מנחת שלמה מהגאון ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל ... הביא ווארט נפלא: מה יפו פעמיך בנעלים וכו' בשעה שעולין לרגל. המגיד מוילנא הג"ר יעקב יוסף זצ"ל דקדק דמה בא הכתוב להדגיש "בנעלים", הרי השבח הוא בעצם העליה לרגל, ואמר כי עיקר השבח של העולים לרגל הוא על מה שסמכו על הבטחת הקב"ה "ולא יחמוד איש את ארצו" ולא חששו על רכושם, אבל זה היה רק בזמן הליכתם ברגל בעודם עם נעליהם, אולם כשהגיעו להר הבית מקום האסור בנעלים, וכבר עמדו מול השכינה לראות וליראות, אז כבר לא היה שום שבח ויופי בכך שהסירו דעתם מרכושם והיו במצב של כל מעיני בך.

.....

בחג השבועות זמן השפעת פרנסה ובני חיי ומזוני

אמרתי כי אז בחג השבועות זמן השפעת פרנסה ובני חיי ומזוני כיון שהעולם נברא בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקרא ראשית ובעת מ"ת עמודי שמים ירופפון אם לא יקבלו ישראל את התורה והפך העולם לתהו ובהו ע"ז מגיע לישראל העוה"ז דע"י קבלתם התורה הוי מצילים העוה"ז כדן מציל מזוטו של יום ומשליטתו של נהר שה"ז שלו. (שער יששכר, לשבועות)

.....

שברון הלב - בחינת תורה

פעם אחת בעת ריקוד של חג השבועות אמר הרה"ק **רבי שמעון מאמשינאו** (ליקוטי דברי תורה אמישינאו, עמ' קלז)

זי"ע: אם יהודי עושה חשבון הנפש כמה למד השנה, וכמה זמן ביטל לריק ונשבר ליבו בקרבו, זה עצמו בחי' תורה ממש, דלוחות ושברי לוחות מונחים בארון.

.....

טענת המודעא רבא להגדיל שכר ישראל

מכאן מודעא רבא לאורייתא אף על פי כן הדור קבלוה (שבת פח.), יש לדייק לענין מה נצרך לנו לידע שהי' טענת המודעא. אולי להגדיל שכר ישראל, כי הי' יכול מרע"ה לטעון עבורם טענה זו בעת שהיו מסוכנים מאיזה חטא כדמצינו שמסר נפשו בבקשת מחני נא, ומכל מקום לא טען כנ"ל מפני שלא רצו להיות אויס יודען ח"ו, כי טוב לקבל עלינו כל התוכחות אף סכנת נפשות כדאמר רב נחמן (בר"ה לב:) כל כי האי ריתחא לירתח קוב"ה עלן ולפרוקינן. (שפתי צדיק, שבועות אות טט)

.....

כא"א מבני ישראל הי' לו חן בעיני חברו ועי"ז זכו לקבלת התורה

ואי' מהרה"ק בעל **הישמח ישראל** (לך לך אות י'), וזל"ק: בשם אדמו"ר הסבא קדישא **מוהרי"י מווארקא** זצללה"ה (עה"פ שמות יט, ב) 'ויחן', שכאו"א הי' לו חן בעיני חברו ועי"ז היו זוכים לקבלת התורה, עכ"ל. וכן בשם **משמואל** (ויגש תרעח): הגיד הרה"ק **מהרי"י** זצללה"ה מווארקא בפסוק 'ויחן שם ישראל נגד ההר' שאמרו ז"ל מדאמר בלשון יחיד שהיו כאיש אחד ובלב אחד, דהיינו שלשון 'ויחן' הוא לשון חן, שמדתו ותהלוכתו של כל אחד נשאו חן בעיני זולתו, עכ"ל.

.....

אימתי הוא זמן קבלת התורה בחג השבועות

מסופר, הרה"ק **הנתיבות שלום** זי"ע שאל פעם כמה מבחורי הישיבה 'אימתי הוא זמן קבלת התורה בחג השבועות'. נענה האחד ואמר בזמן עלות השחר, לעומתו השיב רעהו בעת קריאת עשרת הדברות בקריאת התורה, השלישי השיב באופן אחר... עד שאמר להם הרבי, זמן קבלת התורה הוא בשעה שאדם מקבל על עצמו את התורה. (כרמנו במדבר שבועות תשע"ו)

.....

על ידי תפלה זוכים לתורה

ידוע מה שאמר הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימינוב** זי"ע כי כה עשו אבותינו כשהיו במדבר סיני בימים שלפני קבלת התורה בשלשת ימי הגבלה, עמדו כל היום בתפלה - והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך, ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך.

וכבר אמר מי שאמר, בבואי להשתתף בשמחת נישואין פעמים שיקשה עלי לדעת מי הוא ואיזהו 'המחותן' שהרי כל העם המשתתפים לבושים במלבושי כבוד זבח משפחה - בבגדי שבת ויו"ט, אמנם בראותי אחד מהמשתתפים פורש לצד ומפיל תחינה בדמע שיעלה הזיווג יפה ידוע אדע כי האי גברא הוא המחותן, כמו כן, מיהו 'מחותן' בנשואין הללו שבין בני ישראל עם התורה ונותן התורה - מי שעומד ומעתיר תחינה, ומפיל דמעה 'והערב נא', 'אהבה רבה... והאר עינינו בתורתך, ודבק...' ועי"ז ניהפך ל'מחותנים' עם הבורא והתורה:

קבלת התורה

"כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל"
(שמות יט ג) וכתב רש"י ש"בית יעקב" אלו הנשים, ובמדרש רבה (שמות כח ב) כתב

שהטעם מדוע דיבר לנשים תחלה "לפי שהן מזדרזות במצות.

במושב זקנים (לבעלי התוספות) עה"ת, מביא שהקשה הר"י דאורלינש, למה זכו הנשים להגיד להם תחילה ותרץ מי יגלה עפר מעיני רבי משה מנברונא זצ"ל שהיה רגיל לדרוש, שבזכותה של לאה אמנו ע"ה זכו

תחילה לדיבור שהיתה לאה נותנת על לבה 'נוכלא' [טבלא] של זהב' ובה חקוק: "תורה צוה", ובה היתה הוגה יומם ולילה, ולכן היו "עיני לאה רכות" שנגרם לה זאת מהזהירות של זהב, לפיכך זכו צאצאיה [הנשים] בתורה מקודם.

יקרה מפנינים

שמחת כל ישראל שווים בחג השבועות

שמחת כל ישראל שווים בחג השבועות הדברים אמורים לכל יחיד ויחיד מבני ישראל, כפי שכתב ה'חתם סופר' (דרשות מגילת רות ד"ה ויהי) שעל כן נהגו ישראל קדושים להניח עצי סרק בבתי כנסיות ביו"ט של שבועות. לומר שאף הנדמים בעניהם ל'עצי הסרק' - שאין בהם לא טעם ולא ריח, לא תורה ולא מצוות, גם להם יש חלק ביום זה בקבלת התורה.

ובמק"א כתב (דרשות שבועות תקס"ב), כי לא נתנה התורה ליחידים כי אם לכללות ישראל... באופן שיהיה לכל אדם מישאל חלקו בתורה... ועל כן שמחת כל ישראל שווים בחג השבועות.

"שישו ושמו בשמחת תורה"

הרה"ק רבי שמואל מסלאנים אמר: "שישו ושמו בשמחת תורה" (בפיוט לשמח"ת), הוה ליה למיכתב שישו ושמחו בתורה. אלא "שישו ושמחו" בשמחה שיש לתורה, שלא נפלה בידי אדם וישמעאל. (בישישים חכמה, שמעתי מפי רבי ישראל זלמן בשם הרה"ק זצ"ל)

• • • • •

"הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם" - כי קיום העולם הוא בזכות קבלת התורה

בספה"ק אור לשמים (פר' נשא): הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שנתנה בו תורה הוא (פסחים סח:). "שמעתי מכאדמו"ר מוה' מענדל זצלה"ה מרומנאב זי"ע שפירש, כי בעצרת קבלו ישראל התורה הקדושה, ואם לא קיבלו

ישראל התורה היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, ועל ידי ישראל מתקיים העולם. וזהו: 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם' שהעולם צריך לישראל, כי הם קיימו העולם, עכ"ד פח"ח".

• • • • •

בני ישראל יוכלו ללמוד התורה היכן שיהיו

"ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו" (דברים ל"ג ב'). חיזוק גדול הובא בשם אדמו"ר מגור שליט"א, (אסרו חג שבועות תשנ"ו). התורה ניתנה במדבר סיני בחוץ לארץ. איתא בלב שמחה מכ"ק אדוני אבי מו"ר ז"ל, הטעם, שאם היתה קבלת התורה בארץ ישראל, לא היו יכולים ללמוד תורה בחוץ לארץ, אולי זהו שאמרו בגמ' (ע"ז ב:): ויאמר הי מסיני בא וזרח משעיר למו וגו', מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן, אמר רבי יוחנן, מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קיבלוהו וכו', ומה הוה אמינא ליתן להם התורה, מה שייכות להם בה, אכן הענין כי על ידי זו ההוה אמינא יוכלו בני ישראל ללמוד התורה גם בין האומות, בארצותיהם, וזהו שאמר רבי יוחנן (שבת פ"ח:): מאי דכתיב (תהלים ס"ח י"ב) ה' יתן אומר המבשרות צבא רב, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה, נחלק לשבעים לשונות, והיינו כמו שהתבאר, שהיכן שיהיו, בכל מקום, יוכלו לעסוק בתורה.

רק תורה תבלין ליצה"ד

אמר הגה"ק מדוקלא זי"ע"א להרה"ק רבי צבי הירש מרודניק זי"ע"א, הלכתי חצי שנה בכתונת אחת, והלכתי בגלות רגלי מעיר לעיר ומכפר לכפר כמה וכמה שנים, ולא ננתי לילה אחת במקום שלנתי בלילה

הקודם, צמתי משבת לשבת. ונדדתי עם העניים לחזר על הפתחים וללון בהקדש. יסרתי את עצמי בעשבים שצורבים את הגוף הנקראים בריעכ"ץ, פאקשיוועס בלשון פולין. עשיתי גלגולי שלג וטבלתי תחת הקרח, אבל דע לך כי את ה"בחור" הלזה, היצר הרע, אי אפשר להכניע אלא בדף גמרא ותוס'. (צבי תפארה)

• • • • •

קול גדול ולא יסף

(ג) כתב בתורת חיים (ב"מ פה.). (הגאון רבי אברהם חיים שור זי"ע. אחיו של בעל תבואות שור. [ונקראו "שור" לפי ששורש ייחוסם מגזע יוסף הצדיק שנקרא שור (דברים לג, יז)].) ששפע האלוקי של מתן תורה מונח עד היום בהר סיני וכל מי שלומד תורה לאמיתה הוא נמשך לו, וזה שכתוב (דברים ה, יט) קול גדול ולא יסף, ותרגם אונקלוס ולא פסק, שקול השפע ההוא לא פסק לעולם. וזהו מה שאמרו (ב"מ שם) תורה מחזרת על אכסניא שלה וכו' שהשפע ההוא מחזר על מקום שתלמידי חכמים מצויים שם ואינו פוסק מהם לעולם, ע"ש. (נטעי אש"ל)

פעם ראה הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע אברך השופך צקון לחשו בעת אמירת "אהבת עולם", ומבקש מהקב"ה "ללמוד" [כידוע, שבחג השבועות עבר הרה"ק מראפשיץ אצל החסידים ועורר אותם לבקש על הצלחה בלימוד התורה], אחרי התפילה ניגש אליו הרבי ואמר לו "הסתכלתי בשמים וראיתי שנענית בתפלתך, עכישו תתישב ללמוד...". (גיליון חובת העבודה שבועות תשפ"ג)

א' מהרה"ק ר' העניך מאלכסנדר (חשבה לטובה, יתרו), אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך

אשר הוצאתיך וגו', הלא אנכי הוצאתיך פון די בלאטע, קענסטו דאך שוין יא צו טרעטן.

מארץ מצרים. הרבה מקשים ע"ז, למה לא נאמר "אנכי וגו' אשר ברא שמים וארץ". גם הרבי רבי בונם זצ"ל הקשה זאת. אלא שלא יאמר אדם ער קען נישט אן דערצו (שאין לו שייכות לזה), לזאת כתיב אנכי וגו'

יקרה מפנינים

והנורא, זאת תפעיל לימוד התורה. ויש גם רפואה אחרת לזה, היינו לזכור יום האחרון, וזה דקדמייתא "ובתרייתא", אמנם "צבי ואתרעין בן" באשר חפץ בנו ה' בגודל אהבתו, "ומסר לן אורייתא" לנצח על מלאכת בית ה' ע"י לימוד התורה המשמחים הלב, ולא ע"י הזכרת יום האחרון המעציב הלב. (הגאון רבי יצחק ווייס זצ"ל, אבד"ק ווערבווי, אלף כתב ח"ב, אות תקס"ז)

איתא במדרש תלפיות בראשית "חנוך תופר מנעלים היה ועל כל תפירה ותפירה היה מייחד יחודים". הגה"צ ר' שמשון פינקוס זצ"ל אמר ששמע מהגאון ר' שמואל חרקובר ר"י בית התלמוד בארה"ב שדרש בשמחת שבע ברכות, וכך אמר:

ה'מקובלים' מפרשים שחנוך היה מייחד יחודים לשם קוב"ה ושכינתיה והיה בזה סודות נפלאים (כ"כ ב'כתבי האריז"ל ועוד).

ה'בעלי מוסר' מפרשים שחנוך היה מייחד יחודים שהנעל תהיה טובה וחזקה ולא יכשל בגזל ח"ו (כ"כ ב'מכתב מאליהו' ח"א עמי בשם מרנא הגרי"ס, ועי' בספר 'קדשי יהושע' להגאון רבי יהושע געלדצעהלער ז"ל חתנו של מרן הרב דסלר זצ"ל תיה סי' תכב, שהק' ע"ז לחותנו קושיות חזקות, והרב דסלר ביאר לו את זה, ע"ש אריכות גדולה ונפלאה בזה).

וילי, אמר ר' שמואל, יש פירוש אחר בזה, כשנשאל אדם במה הוא עוסק, זה יאמר "סנדלר אני", וזה יאמר "נגר אני", את זה בא חנוך להפקיע, על כל תפירה ותפירה היה חנוך חוזר ומשנן לעצמו, "אני לא סנדלר..." אני בן תורה". (והאר עינינו, עמ' תג)

שהיה בדעתו שלא ליהנות מן הצדקה על אף דוחקו, אמנם מיום ליום גברה מצוקתו ולא יכול היה למצוא מזון ומחיה לביתו, עד כי בלית ברירה התחיל למכור את ספריו המרובים, אשר היו ביניהם תלמוד בבלי וירושלמי, רמב"ם וטור ושולחן ערוך, וכך היה מוכר את ספריו ועם תמורת הספרים קנה לעצמו את צרכי מחייתו ומחיית אנשי ביתו. אמנם כעבור זמן מה, תם הכסף ממכירה זו, ובלית ברירה הוצרך לסבב אצל נדיבי העם, שיחננוהו במתת ידם. כאשר העירו לו על מה שתחילה נמנע מלפשוט ידיו ליטול מן הצדקה, ואילו עתה מסבב הוא אצל הפתחים, נענה ואמר, כי אחר שמילא את כריסו מש"ס ופוסקים, עתה הזמן מוכשר הוא לעסוק גם בתורה ה'קבלה'.

בפיוט הנורא אקדמות, אשר בנועם שיח, בניגון הידוע, מנגנים בכל תפוצת ישראל, בחרוז האחרון יוסד שם "מרומם הוא אלקין בקדמייתא ובבתרייתא, צבי ואתרעין בן ומסר לן אורייתא", גאון קדוש ישראל מהרי"א (מזידיטשוב) זלה"ה, הי' רגיל לפרש דברי החרוז הזה כך, דהנה מודעת זאת שתלתא מילין הנה הנם אשר בדוקים ומנוסים מחז"ל הק', לבטל בהן כח יצר הרע, כאשר הם המדברים בקדשם בברכות (ה). לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, יקרא ק"ש, יזכיר לו יום המיתה, שנא' אמרו בלבבכם על משכבם ודומו סלה, עיין רש"י שם. והן הן הדברים אשר בדברי פתשגן חרוז האחרון דאקדמות, "מרומם הוא אלקין בקדמייתא" בתורה"ק שקדמה לעולם, כגמ' סו"פ מקום שנהגו (פסחים מט:): ע"י עסק תורה בא להתלהב לבו לעבודת הבורא ית"ש, וליראת הרוממות לאהבה וליראה את השם הנכבד

אתם אומרים תיקון ואנחנו עושים תיקון

פעם אחת בליל שבועות כשנכנס הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זיע"א לביהמ"ד לסעודה, פנה אל המסובין ואמר בזה"ל: ליבע יודישע קינדערלעך! אמרתם תיקון, אבל מה תיקון, פסוק מכאן ופסוק משם וכן הלכות משניות ואגדות מענינים ומקומות שונים שבכל התורה, נמצא כי זה כלל התורה, והנה אמרו חז"ל ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, אם כן אהבת ישראל הוא התיקון. אתם אומרים תיקון ואנחנו עושים תיקון. (מאמר יחזקאל)

תחילה צריכים לעסוק בנגלות התורה ורק אחר כך יכולים ללמוד בתורת הסוד

איתא מהדברי יחזקאל אמרה נאה מאד (תהלים בד"ה שמעי) בפירוש דברי הכתוב (תהלים מה, יא) 'שמעי בת וראי', כי להורות בא הכתוב סדר לימוד חלקי התורה, אשר תחילה צריכים למלא כרסו בש"ס ופוסקים ולעסוק בנגלות ופשטי התורה, ורק לאחר מכן יש מקום להשכיל וללמוד בספרי תורת הנסתר, כי בלא שיקדים מתחילה למלא כריסו בש"ס ופוסקים, לא יוכל ללמוד, שכן רק אחר שממלא האדם את עצמו כלל בתורת הקבלה בנגלות התורה, יוכל להשכיל ולהבין סתרי התורה על בוריים. וזה רמז בדברי הכתוב 'שמעי' זה מורה על לימוד הנגלה, על דרך הלשון המורגל בתלמוד 'תא שמע', ורק לאחר מכן 'וראי', זה מורה על לימוד הנסתר, על דרך הלשון המורגל בזהוהר הקדוש 'תא חזי', שזה הוא הסדר הנכון והראוי ללימוד הנסתר רק אחר לימוד תורת הנגלה.

[שגור בפי העולם בדרך צחות, כי היה אחד

מגילת רות

בו ויערב לו ויבושם, ולכך שם הכנור לחידה, שממנו למדו ולא ירע להם בצער להם, כי אדרבה יותר שדחוקים עליו שעתא, יותר יזכה לתורה ולחכמה ומדע ושלימות.

דבר פלא כתב הגה"ח רבי חנוך קרין ז"ל (מתלמידי ה"אבני נזר" זי"ע "אמרי חנוך"): מנהג **ישראל לומר תהלים בחג השבועות**, עפ"י מה שכתוב **באור המאיר** לשבועות **בשם המגיד הקדוש** זצ"ל, שכל המחלוקות נמשכות ממחלוקת מלכות בית דוד, ועל זה אומרים תהלים, להראות כי אנחנו מקבלים עלינו את מלכות בית דוד, וממילא תפסקנה המחלוקות, ונהיה כאיש אחד בלב אחד, ראויים לקבלת התורה ולצמיחת קרן דוד המלך, ע"ה. (אוצרותיהם של צדיקים, הרב פרלוב)

יום הסתלקות דוד המלך ע"ה בחג השבועות. הענין כדאי' בכתבי קודש של אדמו"ר זצ"ל (ספר הזכות, לפרשת שקלים) על מה שאמר מרע"ה (מחיני) [הראני] נא וגו' כי ביום הסתלקות הצדיק מתאספים כל מעשיו הטובים והארות כל ימי חייו ונעשה עת רצון גדול אז, ורצה מרע"ה שעל ידי זה יתקנו ישראל. כמו כן אצל דהמע"ה יום הסתלקותו בשבועות לסייע לישראל בקבלת התורה, כדרש חז"ל עליו טוב רואי הרואהו נזכר לתלמודו, שדהמע"ה כל מגמתו ה' רק לתקנת השפלים שבישראל. כמו ששמעתי מזקני זצ"ל שדוד ושלמה בנו הלכו תמיד על שפת השאול תחתית שאם ח"ו יבא אחד מישראל לשם יהי' לו תיקון, והם לא הוצרכו לזה כדכתיב "לבי חלל בקרבי" שהרגו בתענית, וכל ספר תהלים נתקן על זה, וכל אחד מישראל יוכל למצוא מקום לעצמו בספר תהלים, וצריכין ליהזר באמירתו, וכתוב ויט אלי וישמע שועתי, היינו שיש מי שאין ביכולת שיקובל תפלתו על ידי רוב ההסתר עבורו, כמו שאי' אצל מנשה שמלאכי השרת סתמו החלונות שלא תקובל תפלתו, והקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא כבודו לקבל תשובתו, ועליהם כתיב ויט אלי וגו' שצריכין שכביכול יטה אליו כדי לשמוע

כתב ה"ח בהקדמת ספרו **משיב נפש** על מגילת רות, שכל הענין מה שכתב שמואל הרמתי ספרו (כדאיתא בפ"ק דבבא בתרא), הכל ה' כדי לקבוע הלכה לדורות שעמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, ולא יהי' שום ערעור ופקפוק בהלכה זו.

הביא **בשם משמואל** (שבועות תרע"ב) שענין רות לרמז על מלך המשיח. וכך כתב: כ"ק אבי אדמו"ר [בעל אבני נזר] זצלה"ה, נתן טעם לשבח רות, שזכתה לכל חמדת ישראל, שיצא ממנה דוד המלך ע"ה, עד מלך המשיח, והלוא הרבה גרים מתגייירין, וכבר היו גרים, שישבו בכבודו של עולם, והניחו הכל ובאו במסירת הנפש, להדבק בקהל ישראל, כשהם דוויים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהן, ולא זכו למה שזכתה. ואמר, הטעם שזכתה כל כך, משום שנעמי אמרה לה, ארבע מיתות נמסרו לבית דין, והשיבה, 'באשר תמותי אמות' (רות א' י"ז), ולא השיבה, שתשמור עצמה שלא תתחייב מיתת ב"ד, אלא שמקבלת על עצמה, אפי' אם בשביל גירותה יתגלגלו עליה מיתות ב"ד, נמי כדאי לה להיות יהודית, וזה הרצון הוא בתכלית עומק הלב, בנקודה הפנימית, שהיא בחי' 'יחידה', ע"כ זכתה נמי לנקודה הפנימית שבישראל, שמשיח ישיג בחי' 'יחידה', ודפח"ח.

לרגל יומא דהילולא של נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה, ילקוט אמרות קודש ופנינים יקרים ועובדות קודש בגודל מעלת אמירת תהלים:

דבר נאה ביאר הרבי ר' יונתן אייבשיץ (יע' רות דבש, ח"ב דרוש ח') "**אפתח בכנור חידתי**" (תהלים מט, ה). החידה הוא הכנור, כי ידוע בכנור יותר שדוחק אצבעו על הנימין יותר משמיע קול ערב ונעים, וכן הם ערכי מוזיקא, יותר שהנימין הם נדחקים, יותר יתגבר האויר בקול להשמיע קול ערב וחזק. וכן הוא באדם, יותר שמקבל דוחק וצער, יותר זוכה לתורה, וקול דודו דופק

אי' בדברי ישראל (ריש פר' קדושים), ונראה לי עפ"י דברי אאמו"ר (רבי שמואל אליהו מזוואלין) זצוק"ל, הראשון מעשרת הדברות הוא "אנכי" (שמות כ', ב') והאחרון "לא תחמוד" (שם, יד), בעולם העשייה צריך להתחיל באחרון ב"לא תחמוד", ולילך ממטה למעלה עד שבא למצות "אנכי" לדעת אחדותו יתברך, ולא כאותם הקופצים תיכף לידע אנכי במוחם שלהם, בהיותם מקושרים עוד בהבלי עולם הזה, ולגדולתו אין חקר כתיב (תהלים קמה, ג'), הרי מיד נשאר עומד במצוה הראשונה, רק העיקר להשיג על עצמו בהתחלה לעבוד ולשמור שלא יעבור הלא תעשה האחרונה, ועל ידי זה יכול לילך אחר כך כסדר כד שיבוא לדעת מצוה ראשונה של אנכי על ידי קיום הלא תעשין ועשין ממטה למעלה, ודי למבין, עכ"ל.

אנא נפשי כתיבת יהבית

"פעם אחת אמר הרה"ק רבי **יעקב יוסף מאוסטרהא** זי"ע (צורר החיים, מע' אות פו). בשבועות על מאמר חכז"ל (שבת קה): 'אנכי נוטריקון: אנא נפשי כתיבת יהבית', על דרך ההסבר, אשר למלך אחד היה לו בן יחיד, והיה מושלם בכל המעלות, כראוי לבן מלך והמלך אהב אותו כאהבת נפשו. רק דרך המלכים לשלוח את בניהם למרחקים ללמוד חכמות, ונסע הבן מלך על זמן רב, ובמשך הזמן כתב המלך לבנו יחידו האהוב, ובעת הכתיבה נתעורר בלב המלך עוד אהבה יותר גדולה ותשוקה ודביקות, וכל כחו נתן בהמכתב. וכאשר הגיע המכתב לבנו האהוב, בעת הקריאה ממש היה מרגיש את אהבת נפש אביו כי הוא מונח בתוך המכתב. וזה אמר הקב"ה: 'אנכי - אנא נפשי כתיבת יהבית' - אני נתתי את עצמי בהתורה, ובה תרגיש אלקות ואהבת הקב"ה לישראל ותקשור בה ממש עם קוב"ה כבן אל אביו".

ואי' מהחפץ חיים זי"ע (ילקוט משלי החפץ חיים, ערך תלמיד חכם), לבאר עומק דברי חז"ל, על תיבת 'אנכי' שהוא נוטריקון **אנא נפשי כתיבת יהבית**. וביארו שהקב"ה הכניס עצמו בתורה הקדושה, שע"י לימוד התורה ימצא את ה'אנא נפשי' - את הבורא יתב"ש שכבודו מלא עולם, כי הכל מאתו יתברך בחשבון מדוקדק ואין עוד מלבדו:

תפלתו, שאין תפלתו עולה למעלה שהמקטרג סותם חלון רקיע שלא יתקבל תפלתו, ויעלני מבור שאון מטיט היום, אפילו שמוטבע ומשוקע הרבה בעניני עוה"ז מעלין אותו. (שפתי צדיק שבועות אות מח)

אמר הרה"ק **מו' יצחק מווארק** זצ"ל על מאמרם ז"ל בריש ברכות (ג' ע"ב) "בכל יום נכנסו אצלו חכמי ישראל ואמרו לו עמך ישראל צריכין פרנסה וכו'". ולכא' משמע שבכל יום שאלוהו על זה, ובכל יום השיב להם צאו ופשטו ידיכם בגדוד, וזה תמוה. אבל הענין שדוד המלך ע"ה בעצמו היה הספר תהלים החי. וכשביקשו פרנסה התיעצו עם התהלים לומר הכל. והורה להם שביל להתפרנס ממצרים וגדוד ודברי פי חכם חן. (רמתיים צופים פ"ב אות נג)

אמר הרה"ק **החידושי הרי"ם** זי"ע: עיקר חיות האדם הוא תורה ותפלה, וכמאמר העולם, והאחד בלי השני אי אפשר, על ידי תפלה יכולין ללמוד, וזה מה שקורין מגילת רות בשבועות להראות כנ"ל, כי עיקר קדושת דוד המלך ע"ה היה על ידי תפלה כמו שכתוב (תהלים קט, ד) 'ואני תפלה', והיינו כל האדם, כי אם חסר איזה דבר להאדם יתפלל להשי"ת, ואם טוב לאדם יתן שבח והודיה להשי"ת, וזה תפלה, וקורין רות שהוא לידת דוד המלך ע"ה כדי להראות שענין דוד אחד הוא עם תורתנו הקדושה, ושניהם כאחד טובים. (ליקוטי הרי"ם עמ' שכב)

בעצרת בעיני נמי לכם

כתב **השפת אמת** במאמרי שבועות להבין דברי חז"ל 'הכל מודים דבעצרת בעיני נמי לכם', איך שייך שביום מתן תורה עושים עסק מענייני הגוף, הרי לכא' היינו צריכים לעסוק רק בתוה"ק כל הלילה וכל היום, ואיך נותנים לנו דבש וחלב ובשר ודגים? ורש"י פי' שהוא להראות שנוח לנו קבלת התורה. רק שלא היינו יכולים לקבל תורה לפני שזכינו להקנות את הגוף הגשמי שלנו, כמו כשנעקדנו במשך כל הדורות

במסירת נפש על קידוש השם, לא עקדנו את הנשמה שעולה למעלה למעלה בגן עדן העליון, אלא שזכינו לתת הגוף שקנה הקב"ה בקנין הגבהה, שנוכל תמיד לשוב ולהיות עמו ולחלקו. וכיון שהגוף נקנה בעצרת, לכן הכל מודים דבעצרת בעיני נמי לכם.

ע"ד הנ"ל מסופר כשחזר הרבי **ר' שמעלקא מניקלשבורג** זי"ע מנסיעתו הראשונה כחסיד, מהמגיד הגדול, שאלוהו אנשים: מה למדת בבית מדרשם של החסידים? השיב **הרבי ר' שמעלקא**: עד עכשיו עיניתי גופי כדי שיסבול את נשמת, מעתה אלמד לנשמה שתסבול את גופי כמו שכתוב (ויק' רא כ"ו י"א) "ולא תגעל נפשי אתכם".

כן מסופר, ("מבשר טוב - ישועות אברהם"). שהרה"ק הרבי **ר' ברוך ממעזיבזו זצוקללה"ה**, היה בדביקות גדולה כל ה' ימים של שבועות, והיה בהתרוממות הדעת, וצעק: מי נתן רשות למלאכים לנגוע בגופות הקדושים של בני ישראל שהיו בעת מתן תורה.

בדרשות מהרה"צ **ר' אליעזר דוד פרידמן זצ"ל** הביא, בשם **האהבת שלום** עפ"י המשנה "אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח", **שהאלשיך הק'** כותב שדבר זה הינו תיבות בין כנסת ישראל להקב"ה, דכנס"י טוענת שבראשונה על הקב"ה להשפיע לנו ופרנסה בכבוד ואז נוכל לקיים ה"תורה" כדבעי, והקב"ה אומר שמתחילה עלינו להתחיל ב"תורה" ואז ישפיע לנו השי"ת פרנסה בהרחבה. ואמר ע"ז **הרד"ק ה"אהבת ישראל"** מוויזניץ זי"ע שיש לנו תשובה ניצחת וראיה ברורה שמקודם צריך ה"קמח", דהרי חג הפסח קודם לשבועות, ובפסח נידונין על התבואה, וכן פסח בגימ' קמ"ח, והיינו שהפסח מרומז לענין הפרנסה, ושבועות שהוא מתן תורה הרי רומזת ל"תורה", וכיון שהפסח בא קודם, ע"כ דמתחילה על הקב"ה להשפיע לנו שפע רב של פרנסה וכלכלה ואז נוכל לישוב באין **דאגות** על התורה והעבודה, עכ"ד קדשו.

ובכתי' מדברות קדשו של **הרה"ק ר' ישראלניו מסאדיגורא זי"ע** שאמר

בשבועות והאריך שם בקדשו, ובסוף דבריו סיים בתפלה ואמר "רבוש"ע, הרי בשבועות הנך שולח את התורה לעם ישראל, והתוה"ק הרי היא "כלה" וכמו שאומרים 'תואר כלה מאוד נתעלה', ומי שמע כזאת לשלוח כלה לחופתה בלא שושבינין ומי הם שושביני התוה"ק, 'אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד', וא"כ כשהנך שולח את הכלה לבני' תשלח אתה 'אורך ימים בימינה' - בריאות וכל טוב ו'עושר וכבוד' השפעות טובות עם כל מה שצריכים, אכיה"ר.

מאכלי חלב

בספר **טעמי המנהגים** בשם **ר' שמשון מאסטרפאליע** טעם למנהג אכילת מאכלי חלב בשבועות, דאיתא במדרש שמונה שמות יש להר אחד מנהון גבנונים, מלשון נקי כגבינה, ע"כ אוכלין גבינה בשבועות, כי אז קבלנו התורה על הר ששמו כן.

עוד טעם נאה למנהגן של ישראל לאכול מאכלי חלב בחג השבועות נתן הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ זי"ע** (מובא באמרי פנחס השלם, לשבועות, רמז רסט), עפ"י מה דכתיב (עי' מלכים - א ג, טו) ויעש שלמה משתה לכל עבדיו, מכאן שעושין סעודה לגומרה של מצוה. והנה בשבועות גומרים את מצות ספירת העומר, לכך עושים סעודה לכבוד גמרה של מצוה. ולמה במאכלי חלב? כי אם היו עושים סעודה של בשר, לא היה ניכר האם הדבר לכבוד מצוה נשגבה זו, או לכבוד יו"ט. ע"כ קבעו לעשות סעודה של מאכלי חלב, להורות בזה שעיקר סעודה זו נעשית לכבוד סיום קיום מצות ספירת העומר.

ואילו הגה"ק **החתם סופר זי"ע** גילה סוד נסתרים ונתן טעם לשבח למנהג זה (דרי' שות, לשבועות, תקפ"ז), כי הנה הטעם שאנו אוכלים בשר בעלי חיים, הוא כדי להעלות הניצוצות הקדושים מדרגת חי לדרגת מדבר, אך לאמיתו של דבר טוב היה אילו היה ביכולתנו לעשות כן באכילת חמאה וחלב ללא שנזדקק להמית בעל חי, וכך

באמת היה אדה"ר קודם החטא, אך לאחר החטא שוב לא היה בכוח האדם להעלות הניצוצות הק' ע"י אכילת חלב כי אם ע"י שימית הבעל-חי ויוציא דמו בנפשו, ונהי אחר החטא לא הי' ראוי להמית בעל חי עכ"פ אחר המבול הותר לנח אמנם ביום מתן תורה שהיינו כמו קודם החטא הי' סגי בחלב בלי המית בעלי חי והיו מעלין הניצוצות ע"י חלב:

ובספר **אוצרותיהם של צדיקים** הביא בשם הגה"ח **רבי צבי יהודה ממלוק זצ"ל** (בהקדמתו לספרו "מלחמות יהודה"). שמעתי מפום ממלל רברבן כ"ק רבינו שבגולה אדמו"ר (שליט"א) מסאכאטשאוו [בעל "אבני נזר" זי"ע] שזה טעם מה שאוכלין ביו"ט שבועות מאכלי חלב וגם בשר, כי איסור בשר בחלב כל א' בפני עצמו הרי הוא היתר ורק ע"י התערובות נעשה גוף האיסור, ולכן אוכלין ביום קבלת התורה ק' בשר וגם חלב ושיהי' כ"א בפני עצמו בלא תערובות להראות כי התורה בירור התערובות טו"ר, וזה שאחז"ל מיכלא דהאי רשע בישרא בחלבא הוי כי עיקר גלות בבל הי' תערובות טו"ר וזה שם בבל בלבוש ועירוב כידוע ענין הגאולה, ונתייסד הש"ס בבבל כי התלמוד של תורה שבעל פה לברר הטו"ר וע"כ בגלות בבל נכשלו בנשים נכריות שזה תערובות טו"ר טמאים בקדושים, ואמרו חז"ל ראוי הי' להינתן התורה ע"י עזרא לולי שקדמו משה כי כמו שמשה הקריב את ישראל למתן תורה וזכו להבירור, כך עזרא העלה מבבל זה העירוב ובלבול והפריד הפסולים והטמאים, וז"ש ז"ל כתב אשורית הי' בימי עזרא כי זהו ענין מישור שאין בו תערובות, וזשאחז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי (סנהדרין דף כ"ד) כי ההלכות מאד מעורבבים לברר ומי שחננו ה' שיכול לברר אזי מאיר לו בכל הענינים ע"כ תודה"ק העמוקים ורמים. ומכבר אמרתי לפרש בעזה"י מאמרם ז"ל בגמ' ברכות (דף ט"ו ע"ב) תני רב עובדי' קמי' דרבא ולמדתם שיהיו לימודך תם שיתן רווח בין הדבקים, וי"ל הכוונה כנ"ל שיהי' לימודך למען הבירור וכמ"ש ויעקב איש תם בלא פסולת כידוע וז"ש ליתן רווח בין הדבקים כי ע"י התערובת טו"ר נעשה בלבול ועירוב וכשזוכה לבירור נעשה רווח בין הנדבקים

ויתפרדו כל פועלי און. וזה תכלית כוונת עסק התורה הק'.

החלב יש לו ג' בחינות וכולם מצינו דוגמתם בתורה

דורשי רשומות אמרו חדשה לה' בשבעותיכם ר"ת חלב ומכאן נהגו לאכול חלב בחג זה, ונראה ליתן טעם למנהג זה, כי מהידוע שהחלב יש לו ג' בחינות וכולם מצינו דוגמתם בתורה ושלשתן נרמזו בג' תיבות אלו חדשה לה' בשבעותיכם

א. שהחלב כל זמן שהתינוק יונק הוא מוצא טעם חדש כמ"ש רז"ל מאי דכתיב דדיה ירווך בכל עת למה נמשלו דברי תורה לדד מה הדד הזה כל זמן שהתינוק יונק החלב הוא מוצא טעם חדש בזה כך התורה בכל פעם שלמד האדם מוצא בה טעם חדש. זה"ש חדשה והוא כפשוטו. ונראה שלזה נאמר מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה כי מי שלבו קץ בתורה להיותה ישנה בעיניו ואינו חש לטעמים חדשים שהוא מוצא בה תמיד אז גם תפלתו תועבה, ע"ד שאמרו רז"ל יכול האדם להתפלל תפלת י"ח כמה פעמים ביום ובלבד שיחדש בכל ברכה מענינה ואם כן מי שאינו מקפיד בחידוש התורה אז גם תפלתו תועבה לדבריו אע"פ שמחדש בה דבר וק"ל.

ב. הוא שאמרו בב"ק פ"ק למה נמשלו התורה לחלב כו' מה המשקים הללו אין עומדים כ"א בפחות שבכלים כך התורה אינה מתקיימת אלא בנמוכי רוח כו' וזה נרמז באומרו לה' כי נמוכי הרוח הם קרובים אל ה' כמ"ש אשכון את דכא ושפל רוח לאפוקי ממה שנאמר בגסי הרוח גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל

ג. שהחלב בטבע גורם השינה כמו שלמדו מפסוק מים שאל חלב נתנה והוא לכדי שישן כמו כן התורה גורמה להמתק שנתו כמ"ש ושכבת וערבה שנתך וכתוב מתוקה שנת העובד היינו העובד ה' זהו בעוה"ז אמנם לעה"ב נאמר בשכבך תשמור עליך והשינה היינו השביתה והמנוחה אשר לזה נבחרו כל השביעיות כשבת ושמטיטה ויובל

זה נרמז באמרו בשבועותיכם כי השביעיות נבחרו למנוחה וכמ"ש שינה

בשבת תענוג, ר"ת שבת כך שבת נוטריקון שינה בעצרת תענוג, והוא רמז נפלא אל המנוחה ואל הנחלה אשר יזכו אליה נוחלי התורה. או שינה ממש כי כבר אמרו כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל כו' ועל הארץ תישן לפי שדרכי התורה לאחוז במדת ההסתפקות ושלא יבקש וידאג על המותרות ועל דרך שנאמר מתוקה שנת העובד היינו עובד אלקים לפי שאינו מקפיד על אכילתו ואינו דואג אם יאכל מעט או הרבה אמנם השבע לעשיר אינו מניח לו לישן כי הדאגות מנדידים שינה מעיניו לכך אמרו במדת ההסתפקות ועל הארץ תישן רצו בזה שאם תאחז במדת ההסתפקות אז אפילו אם תשכב על הארץ תישן משא"כ בדואג שאפילו אם ישכב על מטות מרוקמות וערשו רעננה לא ינום ולא יישן ולא ינוח לעולם, לכך נאמר ביששכר וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה היינו אוריה דמחכים לפיכך ויט שכמו לסבול עול תורה וק"ל. (עוללות אפרים ח"ב עמוד כ' מאמר קמ"א)

"יוקח נא מעט מים" (בראשית י"ח, ד). המפרשים דקדקו בכאן מדוע אברהם אבינו ע"ה בעל החסד הגדול, צמצם בנתינת המים לאורחיו, ונתן רק מעט מים, אתמהה. וביאר בזה **הרה"ק מקלויזענבורג זצ"ל**, בהיותו בכאן בדרכו הראשונה לארה"ק (בלימודו חומש פרש"י בבימ"ד של ר"ש בוימגארטן ז"ל), כי היתה כאן עצה עמוקה מאברהם אבינו ע"ה שהועילה לזרעו אחריו, דהנה אמרו חז"ל (שבת פ"ח:) שבעת מתן תורה קטרגו מלאכי מעלה על נתינת התורה לישראל, והקב"ה השתיקם במה שהזכירם על אוכלם בשר בחלב בהיותם אורחים אצל אאע"ה. והגם כי לא אכלו בשר בחלב ביחד באופן האסור, ואולי נהגו גם ההרחקות שחייבונו חז"ל בקינוח והדחה בין מאכלי בשר למאכלי חלב. אבל מכיון שהיה להם רק מעט מים, שהוצרכו לסלק בזה האבק שברגליהם, לכן לא נשאר להם מים להדחת הפה, ממילא היתה נגדם טענת גדרי בשר בחלב, וכל זה היתה להם ממחשבתו ועצתו הקדומה של אאע"ה, ודפח"ח.

ויובן בזה הנהגת מאכלי חלב בחג השבועות זמן מתן תורה, כי בשר בלאו

מאמר-כח החכמים ובני ישראל

גילוי התורה שבעל פה מימי בית שני ואילך,
היה גילוי הקדושה שלמעלה מהטבע.

הגה"ק **רבי שלמה אלישיב** (בעל השם) זיע"א האריך לבאר בספרו **לשם שבו ואחלמה**: מבית שני ואילך אשר אז הנה נפתחו השמים וגלי עמיקתא ומסתרתא לכל מי שהכין את עצמו להתקדש בקדושה של מעלה לשלוט תמיד בכל מעשה בראשית לשנות בהם כחפצם... כי כל סדרי בראשית היה מסור בידם מה שלא נמצא כל כך בדורות הראשונים. וכל זה הנה הוא מנפלאות תמים דעים יתברך שמו, ומהנהגתו הנעלמה להכניע ולשעבד כל כחות הטבע דמעשה בראשית כולם לקדושים שבדורות האחרונים הרבה יותר מהדורות הראשונים (ספר הכללים, חלק ב ענף ג סעיף ט)

שמחת מתן תורה היא השמחה שקבעו לנו חכמינו ז"ל על כך שזכינו לדבוק בה' מתוך מסירות ודבקות

שמחת מתן תורה היא השמחה שקבעו לנו חכמינו ז"ל בה אנו שמחים על כך שזכינו להתקדש ולהתעלות, לדבוק בה' מתוך מסירות ודבקות, קדושה שהיא למעלה מהטבע. שמחה זו, תלויה בכלל ישראל וברצונו להתעלות ולהתקדש, לפיכך לא פירשה הבורא בתורתו אלא חכמי ישראל ז"ל גילוי ברוח קדשם, וכפי שנקט **בעקידת יצחק** בפשטות, שהזכר למתן תורה שנהגו ישראל ביום זה, הוא מצד תקנות חכמים ומצד מנהגם של ישראל, כדבריו בפירושו לתורה: (עקידת יצחק, אמור, שער סז). לא פירשה התורה כי היום הזה שהוא חג השבועות נזכר ונעשה לזכר מתן התורה האלקית וקבלתה, כמו שחויב ממה שביארנוהו וממה שהוחזק בידנו ממנהגנו ומנהג אבותינו בתיקוני תפלתנו וקריאת פרשיותינו, על הדרך שפירשה בחג המצות ובחג הסוכות

והוסיף לבאר המהר"ל בספרו **תפארת ישראל** (פכ"ז). מה ששואלים בני אדם, כי אם חג השבועות הוא בשביל שנתן

הכי צריך לאכול בכדי לקיים שמחת יו"ט בבשר ויין. ועל ידי מאכלי חלב ג"כ וההרחקות שביניהם בהמתנה, קינוח והדחה, על ידי זה נצחו בני ישראל, שתינתן להם התורה. ורמזו בספרים ענין שתי הלחם בחג השבועות, על שני לחמים מיוחדים, לסעודת בשר וסעודת חלב. (שם בשם הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל אבד"ק גולדרס גרין "יפה שיחתו" ח"א)

במדרש (שמו"ר כח א). באותה שעה שעלה משה לקבל התורה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה עשה בו הקב"ה קלסטרין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו. דבר נאה הביא **בישמח ישראל** בשם כ"ק **הרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע**, "ל דבאמת יש להקשות כיצד היה אפשר לנצח את המלאכים בטענה כזו שלא נכונה כלל, וכי המלאכים אכלו אצל אברהם, הרי בכלל לא שייך אצלם אכילה, כדברי רש"י על הפסוק (בראשית יח, ח) "והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו" - נראו כמו שאכלו. אלא, אפ"ל שהקב"ה רימז בזה למלאכים שהתורה שייכת ומתאימה למשה וישראל שהם בעלי נימוס, וזהו שאמר להם "לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו", כלומר כשירדתם אתם לאאע"ה בדמות אנשים ירדתם, ואף שאברהם הכיר בכם וידע שאתם מלאכים [כדברי הרמב"ן], בכל זאת לא העליב אתכם ולא גילה סודכם לאמור לכם "מלאכים אתם", אלא אדרבה, התייחס אליכם כמו לאנשים בהכנסת אורחים והכנת כל מיני מאכלים, ואתם, איך אתם מתנהגים עכשיו עם משה, הלא לא הגיע לכאן "מיט די שטיוועל" רק בנשמתו לבד, כדמות רוחני, מלאך כמוכם, ואתם מיד גיליתם את סודו וצעקתם לעברו "מה לילוד אשה בינינו", הרי שאתם לא מנומסים, וממילא אינכם ראויים לקבל את התורה.

לנו התורה, למה כתב וביום הבכורים בהקריבכם מנחה (במדבר כח, כו) ולא כתב ביום מתן תורה מאחר שעיקר היום טוב הוא בשביל התורה, כמו שאנו אומרים זמן מתן תורתנו. אין זה שאלה כלל, כי השם יתברך נתן למועדים זמן אשר הם שמחת ישראל אשר זכו אל הטוב. כמו שאמר בחג המצות, שבו יצאו ישראל מבית עבדים) שמות כג, טו. (וסוכות כי בסוכות הושבתי אתכם) ויקרא כג, מו. וביום הכפורים כי ביום הזה יכפר עליכם (ויקרא טז, ל). ובחג השבועות, התורה שנתנה בו נתנה מהשם יתברך, והיא לעול על ישראל, הרי אומות העולם מכחישי ה' לא היו רוצים לקבל התורה (ע"ז ב). ואף כי אנו אומרים זמן מתן תורתנו, היינו משום שקבלנו התורה בעצמנו, ואמרנו נעשה ונשמע. אבל מכל מקום השם יתברך, הנותן התורה, היה כופה ההר עליהם שיקבלו התורה בעל כרחם (שבת פח.), מפני שהיא עול עליהם. ואיך יכתוב בתורה זמן מתן תורה, שנתן השם יתברך בגזרתו על האדם.

עפ"י לימוד התורה בעולם הזה
כן נקבע בעולמות העליונים

ובאמת שהנהגת העולם היא רק עפ"י התורה וחכמיה, ביאר בזה הרה"ק **רבי יצחק הוברמן** זיע"א (הצדיק מרעננה). צריך להבין מה שתיקנו הנוסח 'זמן מתן תורתנו', והלא אמרו רז"ל (עבודה זרה יט, א) דקודם שלמד נקראת תורת ה', וי"ל דהנה אנו אומרים בתפילה ובהם נהגה יומם ולילה, ויפורש נהגה מלשון הפייט (קטע מפיוט לליל יום כיפור) כהגה ביד המלח, פירוש דהנהגת כל הבריאה ביד הצדיק הלומד תורתנו הקדושה, וכפי הצירופים שעושה בחידושי תורתו כמו כן עושה פעולות בעולם, ועל כן רצו מלאכי השרת לקבל התורה, אך משה רבינו ע"ה נצחם בטעם, למצרים ירדתם (שבת פח, ב), דהרוצה לקבל תורתנו הקדושה מוכרח לסבול עליה תחילה, וכאומרם ז"ל (ברכות ה, א) שהיא אחת מג' דברים שלא ניתנו אלא על ידי יסורין, ואין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית. עצמו עליהם (ברכות סג, ב), וכך היא דרכה של תורה פת במלח (אבות פ"ו, ח), וזהו אינו בגדר מלאכי השרת לכך לא יכלו לזכות לקבל התורה.

היום הוי על ידי שהאדם אוכל ושותה ויש לו שכל אנושי, וניתן לו התורה להתנהג כפי שכלו במתנה, וזה עיקר מעלת היום. ולכך אמר 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם' והיינו שהוא 'יום שניתנה בו התורה' דייקא, שניתנה לו התורה במתנה, ומעלת המתנה הוי רק על ידי אכילה ושתיה, ולכך צריך לאכול ולשתות בו, כי ממנו נמשך מעלת היום.

וכשעולה למרום עולה בדמות "אמר אביי" ו"אמר רבא" וכו', עד שהקב"ה אומר הלכה "מפומייהו דכולהו רבנן"

ואיש הישראלי צריך להתחזק, שלא יתן את הפלשתיים למלאות עפר, ולא יצטרך לשוב ולחפור מה שכבר חפר וגילה, רק יחפור הלאה למצוא בו יותר כח הצמיחה ויותר אור. ולא בלבד שיחפור יותר ממה שחפר הוא בעצמו, רק יותר גם ממה שחפרו בני"ה הקודמים לו. כי כל ישראל מן אברהם אבינו עד האחרון שבישראל שיהיה בביאת הגואל ב"ב, הם חטיבה אחת, וצריך כל אחד להתחיל את העבודה ממקום שפסק הקודמו ולהשלים הלאה. וכמו שאמר המדרש בזאת הברכה, באבות ונביאים, שלא היה אחד מתחיל אלא ממקום שפסק חבירו. לא שאומרים אנו שיהיה איש כמונו גדול מן האבות והנביאים ויעלה עליהם, אדרבה גדולתו תהיה בזה שירד ויחפור יותר עמוק מהם. כי מה שעשה ה' שכל דור יהיה יותר שפל מן הדור הקודמו, עד שעתה כבר הגענו לבחינת עקבתא דמשיחא, בחינת עקביים, לא ח"ו ירידה היא, רק שגם ביותר עמוק ויותר שפלות ג"כ יגלו את כח הצמיחה של הישראל, לזווגו באור העליון, להצמיח ולגדל קדושה חדשה. וכפי הנ"ל שבמרום שהקדושה אין סופיית, והוא בחינת קודם בריאת העולם, שלא היה מקום לעמידת העולמות, אין מקום להתגלות קדושה חדשה. משא"כ בעוה"ז, שסלק ה' את האור ועשה מקום פנוי לעמידת העולמות, יכול להצמיח קדושה חדשה שעולה למרום מן עוה"ז. לכן כל מה שיורדים הדורות ומתרחקים יותר, יכולה קדושה חדשה להתפשט ולהתגדל יותר. ומתחילה נתן ה' לנו תורה שבכתב, ואח"כ כשירדו עוד נתן לנו נביאים וכתובים, ואח"כ גם תורה

ויובן בזה מאמרם ז"ל (שבת פט.) על הפסוק (תהלים סח, יט) 'עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם' בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות, ומה ענין זה כנגד זה להיות מידה כנגד מידה. אך הכוונה דענין מה שהתורה מתנהגת כפי שכל אנושי זה ענין מתנה, דכמו שבמתנה המקבל עושה בה מה שרוצה, אך בפיקדון אינו יכול לעשות רק כרצון המפקיד. כן הכי נמי בזה אם היתה התורה מתנהגת כפי שכל אלהית היתה התורה בידינו רק כפיקדון, אבל אם התורה מתנהגת כפי דעתנו אף דהוי להיפוך מן שכל אלהית, אז נחשבת לנו התורה כמתנה ואנו רשאים לעשות בה כדעתנו. ולכך אמר 'לקחת מתנות באדם בשכר שקראוך אדם', והם כיוונו לגנאי מחמת היותך אדם לא תוכל להשיג שכל אלהית כפי האמת כי יש לך שכל אנושי, לכך עבור זה 'לקחת מתנות' שנותן לך התורה במתנה להתנהג בתורה כפי שכלך באמת [וכו'].

ועל פי הנ"ל נבין מאמרם ז"ל בפ"ו דפסחים (נפ) דהכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם דהוי יום שניתנה בו תורה, ומה ענין זה לזה. אך הנה עיקר יום מתן תורה לאו מכח דעד הנה לא ידעו התורה, דגם מקודם ידעו התורה כיון שבאו להר סיני פסקה זהמתם, והרגישו בשכלם התורה מעצמן כמו שקיימו האבות, אך לא זכו בתורה שיהיה במתנה להם והיתה רק כפיקדון בידם, ואז היתה מתנהגת כפי שכל אלהית, אך ביום ההוא ניתן לנו התורה במתנה להתנהג בה כאדם העושה בשלו כפי שכל אנושי, ולכך נקרא 'יום מתן תורתנו' הכל בלשון מתנה, שזה עיקר מעלת היום שניתנה לנו התורה במתנה שתתנהג כפי שכל אנושי.

והנה עיקר שכל אנושי נשתנה רק על ידי אכילת האדם דברים גשמיים לכך נעשה שכלו גשמי, אבל אם היו אוכלים המן דבר רוחני היה להם שכל רוחני כמלאכים, ואז אם היו לנו שכל אלהית לא היה נפקא מינה אם התורה לנו כפיקדון או מתנה, ואז לא הוי מעלה בו ביום, שגוף התורה ידענו כבר כמו שכתב האלשיך במאמר 'אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו התורה דינו', עיין שם. ואם כן עיקר מעלת

ועל כן בני ישראל שהכינו עצמן על ידי הסבלות מצרים לקבלת התורה, זכו להיות מנהיגי העולם על ידי חידושי תורה שלהם, והיינו שנקראת תורתנו, שאז נתן הקב"ה הכח שהתורה שלנו תפעול, אבל קודם שלמדה שפיר היא תורת ה'.

וכתב בשפת אמת (שבועות תרמ"ד ד"ה איתא), איתא בגמ' הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם יום שניתנה בו תורה לישראל הוא. **דבודאי כל המחלוקת דתנאים ואמוראים המה נמי בשמים** כדאיתא אלו ואלו דברי אלקים חיים. פי' שיש כמה מיני הנהגות למעלה ויש עולמות ומלאכים שתלויין במעשה התחתונים וכפי הנהגה זו מתקיים השיטה חציו לה' וחציו לכם. ויש עולמות ומלאכים שאין תלויין במעשה התחתונים וכפי הנהגה זו מתקיים השיטה כולו לה' כו'. אבל בעצרת שניתן בו התורה ואיתא הכל נעשין אוהבין למרע"ה ומסרו לו מתנות. הגם דאותן שקטרגו מקודם א"כ הם מאלה המדריגות שאינם צריכין למעשה התחתונים. אעפ"כ הודו שהתורה צריכה אל בני"ה וז"ש הכל מודים בעצרת כו'.

מצות אכילה בעצרת לפי שניתנה התורה במתנה לישראל שיפסקו על פי שכל האנושי העכור על ידי מזון החמרי

כח חכמי ישראל שבכל דור - הגה"ק **רבי שלמה קלוגר זצ"ל** (כרם שלמה), כתב: ידוע מה שכתב הר"ן (דרשות דרוש ח) בבאור המאמר (ב"מ פו.) רבה בר נחמני בבהרת קדמה לשער לבן, דקודשא בריך הוא אמר טהור, ומתיבתא דרקייע אמרי טמא, ואמר מאן נוכח רבה בר נחמני, ורבה בר נחמני אמר טהור. והיינו, דזה ידעו המתיבתא דכפי שכל אלהית הוא טהור, רק דהיו מחולקין אם כפי שכל האנושי הוא טהור, על כן שאלו לרבה בר נחמני שהוא יורה כפי שכל אנושי [וכו']. והנה השתנות השכליים, שכל אנושי לשכל אלהית, נמשך רק ממה שהגוף קרוץ מחומר, וגם אוכל דברים גשמיים שגורמים טבע גסה וחמרי עב ועכור, ולכך המלאכי השרת שהן רוחני ואין להם גוף עכור, לכך יש להם שכל אלקית.

שבע"פ, ועתה בזמן הרחוק ביותר הוא הזמן של "עשות ספרים הרבה אין קץ".

והמדרש אומר "אפי' מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני" (ויקרא רבה כב), ומשמע שהתלמיד ותיק מחדשה, כמו שאמר "עתיד לחדש". והרי זה כמו שאיתא על זה במדרש תשא - כללים נתנו למשה (שמות רבה מא). היינו כנ"ל, גם בהגרעין נמצא כל העץ והענפים, מ"מ צריך הוא לקרקע וכח הצמיחה שבה, כדי שיתפשט ויציץ, יתחדש ויוליד תולדות ופירות אלו, הכל נתן למשה. רק כיון שהיה הדור - דור דעה קרוב לה, לכן היו צריכים להתמתין עד שירדו הדורות, ויצמח ויתגלה מן הגרעין, ויולדו פירות חדשים שהיו נכללים בהגרעין. לכן כל איש ישראל שנתגלה על ידו חידוש תורה הוא בחינת משה רבנו, "משה שפיר קאמרת" (שבת קא ב), כי חלק תורה זה ניתן ונולד על ידו. ולא חידוש בלבד, רק כל רצון ועבודה חדשה שנתגלה באיש ישראל הוא המוליד אותו (ע"י זווג קב"ה ושי' כינתי), וממנו עולה למרום.

וקבלת התורה אז, המעמד הר סיני לא היתה לשעה, רק אדרבה, בכל דור ובכל שנה הלאה הקבלה היא חדשה יותר, ויותר מתפשטת ומתגדלת, תולדות חדשות נולדו וקדושה חדשה נתפשטה. ואת זה אנו מוסיפים לקבל בכל שנה. וה' רמז להם - "אם אתם מקבלים את התורה מוטב", אף שכבר הקדימו "נעשה" ל"נשמע", כמו שמקשה התוס'. אבל כנ"ל, רמז ה' להם שהקבלה אינה פוסקת, ואף אחר שקבלו צריכים לקבל, וגם אחר שענו "נעשה ונשמע" צריכים לקבל. ובקבלת התורה, אז קבלנו רק מה שדיבר ה', בבחינת "בתורת ה' חפצו". ועתה, כל מה שישראל מזדווגים יותר, כל אחד לפי מצבו, ונולדה קדושה ואור תורה חדש, אנו מקבלים התורה שאנו שותים בה, תורה שהיא כדמותנו וצלמנו. גם תורה שבע"פ תורה היא, וכשעולה למרום עולה בדמות "אמר אביי" ו"אמר רבא" וכו', עד שהקב"ה אומר הלכה "מפומייהו דכולהו רבנן" (חגיגה טו ב), מפני שאי אפשר לאמר אותה הלכה בלא זה המיין נוקבין שהולידה והיה שותף בחלק תורה זו. ומשה רבנו שחזר במשנה

תורה את קבלת התורה, לא חזר בלבד, והאם אנו כשקוראים בתורה ועושים את חג השבועות, רק חזרה בלבד היא - קבלה מחדש היא, קבלה לפי מצבנו עתה. ומשה רבנו כששנה את משנה תורה - שוב קבלת התורה היתה, קבלה לפי מדרגת ישראל בעת שקרא אותה. ואמר להם משה רבנו "כי היא חכמתכם ובינתכם" (דברים ד, ו) - תורה שלכם היא, מאחר שכבר נזדווגתם והולדתם חלק חדושי תורה ואור חדש. "פנים בפנים דיבר ה' עמכם" (דברים ה, ד).

איתא בספה"ק '**תולדות אהרן**' (מהרה"ק רבי אהרן מזיטאמיר, פר' ויקהל) וזל"ק: "...שכמו שאנו לומדים פירוש התורה שבכתב, כך מקבלים את הפירוש למעלה, ע"ד שאמרו בגמרא (ב"מ נט:) נצחוני בני, וכך העולם הזה מתנהג, ולכך צריכים ללמוד פשט בגמרא לפי הזמן שהעולם מתנהג בו, כמו ששמעתי מאדוני מו' הגה"ח המפורסם מה"ו לוי יצחק זל"ה אב"ד דק"ק ברדיטשוב, כשרואים שמתעוררת מלחמה בעולם - צריכים לומר 'חילוק' ולפלפל בגמרא ולהפך כל זאת, כי כל מה שיש בעולם - הוא בתורה, שהיא חיות כל העולמות, ולכך כשרואים מלחמה בעולם - בוודאי כבר נעשו צרופים בתורה, את הכח הזה נתן לנו משה רבנו, שכמו שאנו לומדים את הפירוש בגמרא - כך צריכים להתנהג כל העולמות, הן עולמות עליונים הן העולם התחתון וכו'." ע"ש. עכ"ל.

וכן אמר כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע בשם הבית אהרן פירוש הפסוק: כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה, דיא וואס היטין די תורה, זיי פירין דעם טאג מיט די נאכט.

והגאולה העתידה תלויה בעסק התורה שלנו, כדאיתא בגמרא (סנהדרין צח): "שאלו תלמידיו את רבי אליעזר, מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח, [והשיב] יעסוק בתורה ובגמילות חסדים". ואיתא בזוה"ק פר' דברים (דף ער ע"א) בזכות אורייתא יתובון לארעא קדישא ויתכנסון מן גלותא. ובשם הבעש"ט הק' מובא (בס' תולדות אהרן פר' ויקהל) וזל"ק: שמעתי

כשמתעוררת מלחמה בעולם צריכין לומר פלפול וחיידוד, כי כל דבר שבעולם הוא הכל בתורה שהוא חיות כל עלמא וכו' וכח זה נתן לנו משה רבינו ע"ה כמו שאנו לומדים הפירוש בגמרא כך צריכין כל העולמות להתנהג הן עולם התחתון הן עולמות עליונים וכו', עכ"ל. ונזכה לקבל ולפרש אמיתה של תורה ולרחמים גדולים אכ"ר.

לך אמור להם שובו לכם לאהליכם'

בא וראה מה שכתב בענין זה, **רבינו בחיי** בספרו **חובות הלבבות** - (שער חשבון הנפש - פרק ג בחשבון הרביעי): "חשבוננו עם נפשו בגודל טובות האלקים עליו בהערותו אל מה שיש בו חיותו בשני העולמים: בתורה נכבדת נאמנה להסיר עיוורונו ולבער סכלותו ולהאיר עיניו ולהקריבו אל רצון אלקיו, ותודיענו אמיתת בוראו ומה שהוא חייב לו, אשר בו תשלם הצלחתו בשני העולמים, כמו שכתוב: תורת ה' תמימה משיבת נפש וגו' פקודי ה' ישרים משמחי לב וגו'. ויחשב בנפשו, אילו היתה נעדרת ממנו אחר שהכיר מעלתה, ואח"כ נזדמן לו אדם שהועילו בה, ההיתה ראויה השתדלותו ויכולתו מספקת להשלים הודאתו ושבחו על זה. וכ"ש הבורא המעיר בה והמפיק להבנתה והעוזר לו עליה. והמעט ממה שאנו חייבים לו מן ההודאה עליה, הוא שנרוץ להדבק בתורתו ונמהר לקבל מצוותיו והזהרתו, כמו שכתוב: חשתי ולא התמהמהתי וגו', ואמר: מה אהבתי תורתך, ואמר: מה נמלצו לחכי אמרתך עכ"ד.

ימי קבלת התורה חג השבועות, בנוסח התפילה "**והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך**", מהו הלשון 'והשיאנו'. מצאנו שהוא לשון הגבהה והרמה, כמש"כ (שמות יט ד) "ואשא אתכם על כנפי נשרים" הקב"ה נטל והרים והגביה את בני ישראל לצורך השעה (עיי"ש ברש"י). ומתאמרא בשם ה"פני מנחם מגור" זי"ע"א, הלשון 'תשא' 'נשא' ועוד לשונות מעין אלו, משמעותם, א. לשון הגבהה הרמה. ב. לשון נישואין, יחוד וחיבור. ג. מלשון משיאין משואות, לשון להבעיר ולהדליק אש. וביאר, שזהו הבקשה מהקב"ה להמשיך עלינו

את ברכת המועד בכל הענינים, היינו שהקב"ה יגביה וירם אותנו לבל ניפול בגשמיות וברוחניות, להיות נעלה מעל כל עניני ארציות. ע"י שיבעיר את נפשותינו לעובדו יתברך, ואז נגיע אל תכלית המכוון, שהוא היחוד והחיבור בין ישראל לאביהם שבשמים והוא בחי' נישואין כביכול. וכל זה בכח המועדים והזמנים המקודשים, ומבקשים שכח זה ימשיך עלינו. ונזכה ליראת השם טהורה. אכ"ר.

'והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך', בקבלת עול תורה ומצוות. וביומא דהילולא 'דודו בן ישי מלך ישראל חי וקים' ועוד צדיקים נ"ע, וזכות כל הצדיקים שבכל הדורות, רועי ישראל ימליצו טוב בעד עמך ישראל, 'והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך' ברוחניות ובגשמיות, שיהיה לכל בני ישראל אך טוב ונזכה לגאולת עולמים ברחמים גדולים במהרה בימינו אכ"ר.

עובדות צדיקים

כתב **בשארית מנחם**, ידוע שסיפורי מעשיות עובדות והנהגות טובות מצדיקים הוא ענין גדול, ובפרט כשזה מביא לאמונת ה' ואמונת צדיקים, ופירשו בזה לשון **רש"י** בפרשת חיי שרה: אמר רב אחא יפה שיחתן של עבדי אבות - מה שמשיחין מעבדות ה' שעבדו אבותינו - יותר מתורתן של בנים. וזקני קוה"ק **הר"י מרוזין** ז"ע אמר: דהנה פעם כתוב: "הללו את שם ה'" והדר "הללו עבדי ה'" (תהילים קלה), ופעם כתוב: קודם "הללו עבדי ה'" והדר "הללו את שם ה'" (ק"ג), לומר ששקולים שניהם, בזה שמהללים את ה' ובזה שמהללים את עבדי ה' מהולל שם ה'. וזה מה שאמר הכתוב: "מקבילות הלולאות אשה אל אחותה" ששני "הללו" עולים בקנה אחד. והגאון הקדוש **מהרצ"א מדינוב** ז"ע כתב: שאצל בעלי התלמוד היתה זאת ממש לימוד התורה הקדושה, והראיה מגמרא (כתר בות ק) דמתחיל תנו רבנן והולך ומספר מפטירתו של רבינו הקדוש ומזה נראה שגם זה לימוד חשוב בזמנו הראוי לו.

פעם בחג השבועות כשנכנס **הרב מאפטא** זי"ע בעל **אוהב ישראל** בביהמ"ד לתפלה, התחיל לומר ברכות השחר, אחר שגמר הרב מאפטא הברכות שאל לנמצאים שם אם אמר ברכת שעשה לי כל צרכי, ולא השיבו לו, והיה שם ילד וצעק כי הוא שמע הברכה מהרבי וענה אחריו אמן. הבטיח הרב מאפטא להילד עבור זה שיאכל עמו די מילכיגע סעודה, [הסעודה של חלב]. כשהסיב עצמו הרב מאפטא להמילכיגע סעודה, ציווה להביא את הילד שיאכל עמו, והביאו את הילד. אח"כ אמר הרב מאפטא למה שאל קודם התפילה אם אמר ברכת שעשה לי כל צרכי, מפני כי בחג השבועות מחילת העונות, כי כמו שמוחלין להחתן מוחלין להכלה, והתעמק בכוונות של יום כיפור, לכן היה מסופק אם אמר ברכת שעשה לי כל צרכי. (האדמו"ר הרה"ק רשא"י ממאדזיץ זצ"ל.)

סיפר **הגר"י זילברשטיין** מסופר מעשה רב על מרן **הגר"ש אלישיב** שהלך בערב חג השבועות לבקר 'תלמיד חכם' חולה בין דברי העידוד, שאמר לו הזכיר **הגר"ש אלישיב** את העובדה הידועה מחז"ל שכאשר נתן הקב"ה את התורה על הר סיני התרפאו לפני כן כל החולים שהיו בעם היהודי העוורים, החרשים והגדמים כולם התרפאו. וציין **הגר"ש** באוזני החולה שמדי שנה כאשר מגיע חג השבועות מתחדשת ההשפעה ההיא, ואפשר לבקש מהקב"ה רפואה שלימה על כל סוגי המחלות שבזמנים רגילים יתכן שלא היתה להן רפואה. הת"ח שמע את הדברים, ושאל 'באיזו שעה ביום חג השבועות חלה הסגולה המופלאה הזו שבה מרפא הקב"ה את החולים' **הגר"ש** אלישיב זצ"ל הרבה מעט והשיב: 'בשעה שקוראים בתורה את עשרת הדברות זה הזמן שאפשר לבקש מהקב"ה על ענייני הרפואה'. (מתוך אור לישרים שבועות תשפ"א)

אצל זקני הרה"ק **הבית אהרן מקארלין** זי"ע היה נהוג, שבעת עריכת השולחן היה אחד מן המסובים אומר איזה מדרש, ועל זה המדרש היה הבית אהרן אומר

תורה. פ"א בחג השבועות בשבתו אצל השוה"ט, אמר לפניו בנו הרה"ק **רבי אשר מסטאלין** המדרש (פס"ר כא), וירד ה' על הר סיני (שמות יט, כ), איני יודע אם הגבוה הנמיך את עצמו או אם הנמוך הגביה א"ע, כיון שנאמר וירד ה' על הר סיני, מכאן שהגבוה הנמיך את עצמו. וכשמוע **הבית אהרן** מדרש זה, נענה ואמר, החייתני בני, כי מה תקנה היתה לנו ואיך היינו נותנים עצה לנפשנו אם היינו צריכים להגביה עצמנו להשי"ת, אבל עכשיו שהשי"ת מנמיך א"ע אלינו יש לנו תקנה. (מתוך אור לישרים שבועות תשפ"א, כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א בשוה"ט חג השבועות תשמ"ח "אמרי קודש")

אשר בחר בנו

עוד הביא שם: כאשר יום אחד בא אליו (להרה"ק **רבי חיים שמואל מחענטשין** זצוק"ל) אברך חדש, שביקש להצטרף לעדת חסידיו ולהיות מקושר אליו בנר"ן, פתח והשמיע באזניו רמז שקוף, כי כל חסיד הבא להסתופף בצילו צריך שיהיה "סולת נקיה". את רמיזתו הביע כצורת **סיפור מעשה בהרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ** זצ"ל, שפעם אחת כשעלה לתורה **בחג השבועות** וברך "אשר בחר בנו מכל העמים..." הפסיק באמצע והשתהה זמן רב, כדי מחצית השעה, עד שהשלים את הברכה. אחרי התפילה פנה לחסידים: "מן הסתם יש סבורים, כי זכיתי בזמן הברכה לעליית נשמה - ולא היא. **כשהתחלתי לברך "אשר בחר בנו"** התעוררתי לתמוה: מה פירוש המילים האלה? מי בחר במי? לכאורה הלא אנחנו אשר בחרנו בו ולא להיפך! הלא מתחילה חזר הקב"ה עם התורה על בני ישמעאל ועשה אלא שסרבו לקבל אותה, ורק אנחנו הסכמנו ואמרנו "נעשה ונשמע"! **נשארתי לכן על עמדי, מלא תמיהה, עד שזימן לי הקב"ה הסבר שהניח את דעתי**. שכן בידוע הרבה בירורים וזיקוקים עשה קוב"ה עד "עם זו יצרתי לי": בירר את אברהם מתרח, טהור מטמא, את יצחק מישמעאל, את יעקב מעשו, ואת דוד המלך מרות המואביה, מלבד שאר צירופי סיגים. כאשר הופיע מהר פארן, וזרח משעיר למו, היתה זו השלמת בירור הסולת מן הפסולת. הם

שסירבו לקבל התורה נשארו פסולת בלבד ואנחנו ישראל סולת נקיה. ככה הכשיר אותנו להיות ראויים לקבלת התורה. לחפוף בה. ולקבל אותה בנעשה ונשמע. **"אשר בחר בנו", פירוש, אשר** בירר אותנו נקיים בלא שמץ פסולת, אשר הכשירנו ראויים ליתן לנו את תורתו. על כך אנחנו מברכים ומודים לו".

(מתוך אור לשרים שבועות תשפ"א, הרב אהרן סורסקי שליט"א "בלבת אש" ח"א).

קנין תורה - ביגיעה ולא במתנה!

מובא בספר **חיים שיש בהם**: הגאון **רבי חיים מוולוז'ין** זצ"ל, בבואו לתאר את גדולת תורתו וקדושתו של רבו, **הגר"א** זצ"ל, הוא כותב בזה הלשון: והעולה על כולם, הן הן גבורותיו של **הגר"א** כי לא הראה את נפשו טוב רק בעמלו אשר עמל הוא. ואף כי רצו למסור לו מן השמים רזין דרזין, כמו ששמעתי מפיו הקדוש: שפעמים רבות השכימו לפתחו כמה מגידים מן השמים בשאלתם ובקשתם למסור לו רזין דאורייתא בלא כל עמל ויגיעה - ולא הטה אזנו אליהם. ואמר: - כי השגות על ידי מלאכים ושרי התורה אשר לא עמלתי ולא חכמתי, אין לי בהם חפץ. ממשיך **רבי חיים** לספר:

בדידי הוי עובדא, ששלח רבנו **הגר"א** אותי אל אחי הגאון **רבי שלמה זלמן** [גם הוא מתלמידי **הגר"א**], לומר לו בציווי משמו, שלא יקבל שום מלאך מגיד אשר יבוא אליו - והעיקר כל מה שהאדם משיג על ידי עמל ויגיעה, בזה עושה נחת רוח ליוצרו, וזה כל האדם בעסק התורה!... (הקדמה לספר ספרא דצניעותא עם ביאור **הגר"א**).

כמה עובדות ומוסר השכל בערך לימוד התורה מגדולי וצדיקי הדורות ועל כוחם בתורה

באחד השנים ששהה הגה"צ **רבי יוסף לייב כהנא מסיגעט** זצ"ל [בן בנו של הגאון בעל ה'קונטרס הספיקות' זי"ע, וחתנו של הרה"ק בעל ה'מראה יחזקאל' זי"ע] בצאנו לחג השבועות נכנס ביו"ט בבוקר לביהמ"ד קודם התפילה וניגש אל הגה"צ **רבי אברהם לייב שווארץ** זצ"ל אבד"ק בערגסאז בעל ה'קול אריה' [אשר גם הוא היה נמנה בין תלמידי הרה"ק מצאנז],

ואמר לו "אני צריך לשמוח יותר ממך בחג מתן תורה, שהרי לך העניק הקב"ה כשרונות עצומים, ואף בלא התורה היית מגיע לדרגת פרופסור גדול, או איזו משרה מכובדת אחרת והיית איש מכובד, אולם אני בלא התורה הייתי סתם איזה 'פראסטע פויער' [כי לא היה לו ראש חריף כל כך], ועכשיו זכיתי להיות נמנה בין לגיוני המלך, לפיכך עלי לשמוח ביותר", ומתוך כך יצא לרקוד במחול, **וה'קול אריה'** הצטרף אליו ברקידה בשמחה של מצוה יחד עם כל בני הקהילה. עוד הם רוקדים מרוב שמחת התורה נכנס הרה"ק מצאנז לתפילה אשר הביט בהם בהנאה, וכמדומה שאף הצטרף אליהם (ועי' בספר 'הקול אריה' עמוד קצב).

פעם ישבו הגאון **רבי אלחנן וסרמן** זצ"ל הי"ד עם הגאון **רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבז'** ולמדו בצוותא, באמצע התקשו באיזה ענין וזכרו שבספר מסוים עוסק בקושיא זו, וזכרו עוד, שה'חפץ חיים' במשנ"ב מביא דבר הלכה מספר זה, על כן חשבו שבודאי יש לה'חפץ חיים' ספר זה בביתו, והלכו לבקש ממנו שישאל להם את הספר, אך מה רבה היתה פליאתם כשאמר להם שאין לו את הספר, רק ראה כן אצל אחר, ובזאת הראה להם את ארון הספרים שיש לו, ואמר "גם זה מדי הרבה, אני מצטער מה שיש לי, ואיך אצטער במה שאין לי?!", והסביר להם "לקנות ספרים עולה כסף, ולהרויח כסף לוקח זמן, וזמן היינו חיות האדם, עדיף שאשתמש בזמן שיש לי כדי לתקן את עצמי ממה שאקנה עמו ספרים שיעמדו בארון הספרים...". ואכן ה'חפץ חיים' היה נאה דורש וגם נאה מקיים, שניצל כל רגע מזמנו לתורה עבודה או גמילות חסדים, פעם אחת ביקש לקנות נעלים בלי שרוכים, כי עשה חשבון, שבכל יום הרי הוא עסוק בערך כשלש דקות לקשור את נעליו, נמצא שבמשך כשבעים שנה הרי הוא 'שורף' כשמונה עשרה ימים מעת לעת שלמים לקשירת הנעליים, וכי אין זה ביטול זמן לריק?! ועל כן החליט ללבוש נעליים שאין בהם שרוכים. (גיליון חיבת העבודה שבועות תשפ"ג)

הגאון בעל ה'חפץ חיים' זצ"ל היה מספר על יהודי פשוט, שהחליט ביום מן הימים שהוא קוצב לעצמו זמן של שעתיים אחרי תפלת שחרית לעסוק בתורה בהתמדה וברציפות ללא הפסק, ואף לא הודיע על כך לבני ביתו, ויהי ביום הראשון כשלא חזר לביתו כדרכו מימים ימימה שלחה זוגתו שליח מיוחד לביהמ"ד לברר מה איתו, אך הוא לא התייחס אליו רק המשיך לשקוד על תלמודו, ורק כאשר סיים לימודו חזר לביתו, ולשאלת אשתו מדוע לא ענה לשליחה, שהרי כל כך דאגה לו, הסביר "אם היו לוקחים אותי [-החברא קדישא] היית יכולה לעשות דבר? ודאי שלא! אם כן מה איכפת לך שחזרתי אחרי שעתיים...". כלומר שעליה לשמוח שחזר לביתו, והלא היה בידו להישאר בעולם העליון... וכך צריך ללמוד, מתוך התנתקות גמורה מכל עניני העול (חיבת העבודה שבועות תשפ"ג)

כשהעתיק רבינו **החידושי הרי"ם** משכנו לעיר גור, ובזמן קצר הועמד שם ביהמ"ד גדול מאד וגם בית בנוי לתלפיות עבור רבינו זי"ע. ואמר רבינו בשם רבו **הרבי ר' בונים** זי"ע מפרשיסחא כי אם היה יודע שיכול לקרב לבות בני ישראל לשמים על ידי מופתים היה נוסע למדינת אשכנז להראות שם מופתים גדולים אשר כמעט לא היה כמותם. וסיים רבינו, כעת בוודאי אין יכולים לקרב לבות בני ישראל עם מופתים רק עם תורה, ויש לנו ראייה מפורשת על זה מדברי משה רבינו ע"ה שאמר לבני ישראל ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגו' עד היום הזה (דב' רים כט, ג) **ופירש"י** שאותו היום נתן משה ספר התורה לבני לוי כו', הרי שאחר כל המופתים והניסים הגדולים שהיו במדבר לא היה לבני ישראל לב לדעת רק אחר מסירת הספר תורה.

"אמר פעם הרבי **השפת אמת מגור**, "כשאדם פותח ספר למטה", פותחים כנגדו שער בשמים".

שלומד ומעיין בספרי מוסר הוא מתוודע לשפל מצבו, 'וואס פאר א פנים ער האט' [=איזה פנים יש לו] והוא רואה ומרגיש בחסרונותיו ובדברים הטעונים תיקון ונוכח עד כמה רחוק הוא מהשגת יראת שמים כדבעי, ועל ידי זה יתרחק מכל הבלי העולם ולא יתעניין בהם כלל. אך זה שאינו לומד בספרי יראה הרי דרכו ישרה בעיניו, 'אזוי איז גוט' [=כך זה טוב], ומי יאמר לו מה יעשה ומה יתקן.

וכן ראיתי בעיני אצל זקני הקדוש שהיה איש קדוש, ועם כל זה למד בכל יום לפני התפלה בספרי מוסר, חובת הלבבות וראשית חכמה, ואף הציב בהם ציונים. זאת מלבד שאר שיעוריו שהרבה בלימוד זוהר הק' גמרא ומשניות, סמוכים ובטוחים תהיו שגם מבלעדי לימוד זה היה איש קדוש, הוא לא הזדקק ללימוד ספרי מוסר כדי להשמר מדבר עבירה, ולמרות זאת למד בהם בתמידות. מזה אנו למדים את גודל החיוב לקבוע תמידין כסדרן שיעור מוסר.

עוצמת אהבת התורה שהפיחה בו רוח חיים. רבי מנחם היה שוכח מכל הנעשה סביבו ושוקע בנבכי הסוגיות. הקונה היה מסוגל להמתין עד בוש כדי שתתמלא בקשתו. הוא היה נדמה כשיכור אחר התורה. (עלון לשבת נשא שבועות תשפ"ב)

חיבור לתורה

שח הרה"ק **הישועות משה מויזניץ** זי"ע: כה התבטא זקני הקדוש **האהבת ישראל** זי"ע בצחות לשונו: 'אן ערליכער יוד איז דער וואס לערנט נישט קיין ספרי מוסר, א תלמיד חכם איז דער וואס לערנט נישט' [= יהודי כשר הוא מי שאינו לומד ספרי מוסר, תלמיד חכם הוא מי שאינו לומד]. יען זה שלומד, הרי פה ושם מתעוררות לו קושיות ואי הבנות בלימודו, בדברי הרשב"א, רש"י או תוספות וכדומה, והוא רואה שעדיין לא למד די הצורך. אך לעומתו זה שאינו לומד, לא קשה לו מאומה, וסובר שהוא תלמיד חכם. וכן זה

הגאון רבי מנחם זעמבא זצ"ל שבידוע בסוף ימיו נשא רבות בצרכי הציבור של יהדות פולין, וגדולי הדור העריצוהו בצורה נדירה. אך בתקופה הראשונה שלאחר נישואיו הוא ניהל את החנות שירש מחותנו. **רבי מנחם** אמנם ניהל אותה בכשרון רב, כאחד הסוחרים המובהקים, זאת כדי שלא יצטרך לבריות, ושלא תיעשה התורה כקרדום לחפור בה, אך גם אז היה ניכר עליו בעליל היכן ראשו מונח, ובמה עיקר מאווי ומחשבותיו טרודים. כשהיו נכנסים לחנותו ספק גדול אם היו יוצאים עם המוצר שביקשו לרכוש, במקום להתמקד בבקשת הקונה, בדרך כלל היה רבי מנחם משתפו בקושיא מבריקה על דברי התוספות במקום פלוני, או בתירוץ מוצלח של הראשונים בסוגיא אלמונית. כך זה היה באופן שגרתו, בכניסתו של כל קונה וקונה מן השורה. אולם, בשעה שנכנס לחנות תלמיד חכם בעל שיעור קומה או שקדן נודע, אור היה ניצת בעיניו של **רבי מנחם**, שהמחיש את

יומא דהילולא

היום וכל הלילה עד אור הבוקר וכל שיחם ושיגם ומחשבותם היה בעומק כוונת כל דיבור ודיבור מהמעשה ששמעו מרבים המגיד הגדול זללה"ה הבוקר אור והגיעו רק להבנת התיבה הששית מהמעשה.

.....

סיפר קדוש ישראל **מרדכי** זי"ע, כי פעם לאחר **שהמגיד הק'** אמר לפניו תורה, חזרו לאכסנייתם ופלפלו בדבריו הקדושים, ואילו רבינו שכב במטתו והיה נראה כאילו הוא ישן, כעבור זמן מה שלח **המגיד הק'** את משמשו בבקשה מרבינו שיפסיק להתעמק במחשבתו בדברי תורתו, כי אינו מניח לו לישון, בבואו לאכסניא מצא את התלמידים כשהם שקועים בפלפול בדברי רבם, ואילו רבינו שוכב במטתו ונדמה כאילו הוא ישן, חזר לרבו מבלי שיאמר מאומה אודות שליחותו, כעבור שעה נצטוו שנית לחזור לרבינו,

ה"מוכח" מפולנאה, הרה"ק רבי נחמן מקאסוב ובעל **"תולדות" זי"ע** א.

.....

על גודל התקשרותו והתדבקות רוחו ברבו הגדול תעיד העובדא שסיפר הרה"ק **רבי דוד משה מטשורטקוב** זי"ע במאמרו המפורסם בענין הנסיעה לצדיק בשם רבינו, וז"ל: פעם אחת אמר רבינו **זאב וואלף מזיטאמיר** זי"ע למה לנו להתעכב אצל רבינו איזה זמן הלא בראיה בעלמא די לנו וצוו על בעל העגלה שלהם לבל יתיר הסוסים כי אך ילכו לבית רבם לראות פני קדשו ותיכף יסעו חזרה, ויהי כאשר באו לבית רבם **המגיד הגדול** זלה"ה סיפר להם **המגיד הק'** זי"ע איזה סיפור מעשה ממושכה מכ"ד תיבות והוכרחו להתעכב שמה עד שיגמור המעשה שסיפר ובנסעם מבית רבם אמרו לבעל עגלה שיסע בנחת והם ילכו ברגלם על יד העגלה וכה הלכו כל

ה' סיון (ה'תקנ"ז)

יומא דהילולא קדישא

של בעל "אור המאיר"

הרה"ק רבי זאב וואלף הלוי זי"ע
בן הרה"ק רבי שמואל הלוי זי"ע

מהאריות שבסגל חבורת תלמידי **המגיד הגדול ממעזריטש** זי"ע היה האור המאיר לדורו ולדורי דורות כ"ק מרנא ורבנא הרה"ק **רבי זאב וואלף הלוי** זצוק"ל מגיד מיישרים דק"ק זיטאמיר מצאצאי השר **רבי שאול וואהל** זי"ע ורבי שאול התיחס למלכות בית דוד.

.....

וכן שאב מבארם של הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ**, **רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב**,

על מנת למסור לו את בקשתו, והוכרח המשמש לחזור ואכן כך עשה והפעם קיים שליחותו כמצווה עליי.

הרה"ק מסדיגורה סיים דבריו: רואים אנו גודל כח הרגשתו של המגיד הק', שהרגיש מחשבתו של הרה"ק **רבי זאב** עד כדי כך, אך שאר התלמידים חלשה דעתם, שמחשבתו של הרה"ק ר' **זאב** נגעה להמגיד הק' יותר מפלפולם, ואז אמר המגיד הק' כי אין **כרבי זאב** המבין אמרי תורתו בשלימות.

.....

פעם באמצע עריכת שולחן הטהור שח הרה"ק **המגיד הגדול ממעזריטש** זי"ע בשבח תלמידו הרה"ק **ה"אור המאיר" זי"ע**, שישב גם הוא בין המסובים, מן האחרונים בשולחן. **ה"אור המאיר"** ראה כי רבו מדבר דבר מה והתלמידים מטים אוזנם לשמוע, והבין שרבו מדבר דברי תורה, על כן היטה אוזנו כאפרכסת, אבל לא הצליח לשמוע, חשב, שהיות שהוא יושב רחוק מהרבי, לכן אינו שומע, על כן ביקש משכנו שישב לידו, שיתן לו להתקדם לפניו. משעדיין לא שמע, ביקש שוב מזה שלפניו להתקדם, וגם ההוא נאות לו.

כשנוכח שאינו שומע מאומה, ביקש גם מזה שלפניו שירשהו להתקדם, כך נדחף קדימה והתקרב יותר ויותר אל המגיד הק', כדי שיוכל לשמוע את דברי קודשו. התלמידים שהבחינו בדבר, הביטו בו בפליאה כי **המגיד הק'** דבר בשבחו, נראה היה כאילו מבקש הוא לשמוע את שבחיו. העיר **המגיד הק'** לעומתם ואמר: "הביטו וראו מה מאוד זיכך ר' **וועלוויל** את איבריו, עד שמוה שאינו צריך לשמוע - אינו מסוגל לשמוע!"

מסופר שאיש אחד הל' חייב להרה"ק בעל **אור המאיר** זי"ע סכום כסף ולא רצה להחזירו, הציעו להרה"ק שיתבע את האיש לדין, אמר הרה"ק ח"ו הרי חז"ל אמרו (אבות א, ח) "כשהיו עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים", וזה אינני רוצה כי "מוטב לי להקרא שוטה כל ימי ולא ליעשות שעה אחת רשע לפני המקום.

.....

מובא בשם **משמואל** (הגש"פ) בשם הרה"ק בעל **אור המאיר** זי"ע שמעתי שאמר שמעודו ראה בכל ערב שבת שפורסין שמים חדשים.

.....

מסופר כשהרה"ק **רבי וואלף מזיטאמיר** זי"ע, השיא את אחד מיוצאי חלציו, והנה כשהגיע זמן החופה, ירד גשם חזק מאוד בחוצות, והמים הכבירים שוטפים עד כי לא היה אפשרות להחתן והשושבינן לצאת מהבית אל החופה שהעמידו תחת כיפת השמים, הרה"ק **רבי וואלף** פנה לאחד מהנוכחים ואמר לו שיצא החוצה ויאמר: "די חבריא פון דער **רבי ר' בער** דארף גיין צו די חופה, און ס' זאל שוין אויפערן צו רעגענען". [החבריא של הרבי ר' בער המגיד ממעזריטש זי"ע צריכים לילך לחופה, שיפסיקו הגשמים] ויעש כן האיש ויצא החוצה ואמר את הדברים כמו שנצטוו, ומיד חדלו הגשמים לרדת, ויצאו כולם מן הבית והלכו אל החופה בשעה טובה ומוצלחת.

.....

כשהגיע שעתו של א"ז הרה"ק בעל **"אור המאיר"**, בערב חג השבועות, שכב במטתו ופניו אל הקיר. נכנס תלמידו הרה"ק **רבי שניאור מפסטוב** לבקרו, הפנה **"האור המאיר"** את ראשו ואמר: אתה זה **שניאור**? שמע נא, ימים קשים יבואו על ישראל לפני ביאת המשיח, ואז יצטרכו אפילו אנשים שכמוני וכמוך להתבודד בפניה ולערוך חשבון נפש: אם אמונתם כנה או חלילה לא, אם מאמינים הם בלב שלם בלי שום פקפוק שיש בורא עולם, אדון הכל.

שאלו רבי שניאור: רבי, ומה מיעצים אתם לעשות? השיב לו, העצה היא, לך ופרסם בין הבריות שאני אמרתי זאת מראש... ובזה סיים **"האור המאיר"** את דבריו ולא עברו כמה רגעים עד שהחזיר נשמתו ליוצרו. **זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!**

ו' סיון (ה'תק"ך) חג השבועות'

יומא דהילולא קדישא

של מרן "אור שבעת הימים"

ה'בעל שם טוב' הקדוש

הרה"ק רבי ישראל זי"ע"

בן הרה"ק רבי אליעזר זי"ע"

רבינו איש אלקים קדוש ונורא הבעל שם טוב הק' האיר אור עולם בשנת נח"ת

וי"א ת"ס וקיבל מאחיה השילוני כמובא בספה"ק **תולדות יעקב יוסף** (פרשת בלק) "אחיה השילוני שקיבל ממשו רבינו ע"ה והיה מיוצאי מצרים ואח"כ מבית דינו של דוד המלך ע"ה והיה רבו של אליהו הנביא ורבו של מורי זלה"ה.

.....

הרה"ק **רבי מנחם מנדל מוויטעבסק** כותב במכתב: "היו היה דבר השם ביד הבעל שם ויגזור אומר ויקם, אחד היה ומהקדמונים לא קם כמוהו ואחריו על עפר מי יקום".

.....

מובא **בנתיב מצותיך** להגה"ק **מקאמרנא** זי"ע מרן אלקי הרה"ב **ישראל ב"ן אליעזר** ר' אמר שנשמתו לא רצתה לירד לזה העולם מפני הנחשים השרפים שיש בכל דור, שלא יוכל לקום מפניהם חלילה, שלא יחלישו דעתו כ"כ עד שיתבטל חלילה, ונתנו לו שישים גיבורים נשמות צדיקים לשמרו, ואחד מהם היה הגה"ק בעל המחבר ספר **מאיר נתיבים** וכדומה לו.

.....

אחד מגדולי הדור שחי בימי הבעש"ט הק' זי"ע היה הרה"ק בעל **'פני יהושע'** זי"ע, והוא היה מתנגד לדרך החסידות, וכאשר נסע הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע אל הבעש"ט הק' בפעם הראשונה, עבר בדרכו אצל הפני יהושע. ובידעו כי הפני יהושע מתנגד בחריפות על דרכו של הבעש"ט הק', התנצל בפניו על כך שהוא נוסע אליו, וסיפר לו כי אין לו ברירה בדבר, כי בני ביתו מפצירים בו הרבה שיסע אליו למען רפואתו. ובאותה הזדמנות שוחחו המגיד והפני יהושע על כל הקושיות שהתעוררו על הבעש"ט הק' וסיעתו. אכן באותה נסיעה נהיה המגיד לחסיד מובהק של הבעש"ט הק', וכאשר חזר לביתו עבר בדרכו שוב אצל הפני יהושע. ויהי כראות הפני יהושע כי נהפך לבו של המגיד לגמרי, שאלו הפני יהושע: מה יענה על כל הטענות והקושיות ששוחחו ביניהם על דרכו של הבעש"ט הק', ענה המגיד: 'ווי לאנג איך האב געמיינט ער איז א בשר ודם, האב איך געהאט קושיות, אז איך האב געזעהן אז ער איז אינגאנצן נישט קיין בשר ודם האב איך שוין נישט קיין קושיות' (כל עוד שחשבתני שהוא

בשר ודם היו לי קושיות, אבל ראיתי כי אין הוא כלל בשר ודם ולכן אין לי שום קושיא עליו).

עיקר התקרבותו של המגיד היתה ע"י **הבעש"ט** הק' למד איתו זוה"ק, ומזה נכנס לכל דרך החסידות. כי הבעש"ט הק' שאל אותו פשט באיזה מאמר בזוה"ק, ענה המגיד ואמר לו את הפשט. אמר לו הבעש"ט הק': 'נישט אזוי לערנט מען זוהר' (לא כך לומדים זוהר), והתחיל הבעש"ט הק' ללמוד עמו, ותיכף שמעו וראו קולות וברקים כמו בעת מתן תורה, כי למד עמו את הדברים כנתינתן מסיני, ועל ידי זה נהיה המגיד לתלמידו המובהק של הבעש"ט הק'.

.....

הבעש"ט הק' לקח פעם את נכדו הרה"ק הרבי ר' ברוך'ל ממעזיבוש זי"ע על ברכיו כשעוד היה ילד קטן, ושאל אותו אם הוא יודע מה היא ה'לבנה'. ענה לו הרה"ק הרבי ר' ברוך'ל כי 'לבנה' היא נוט' ל"ב נתיבות ה'חכמה. כשסיפרו זאת לפני הרה"ק בעל התניא זי"ע אמר כי אין בזה הוכחה על גדלותו של הרבי ר' ברוך'ל, כי גם אילו היה הבעש"ט לוקח אבן לשאול אותה שאלה, היתה האבן גם יודעת להשיב כך.

.....

הרה"ק בעל האמרי יוסף מספינקא זי"ע מביא בהקדמתו לספר **בעש"ט** עה"ת, שהרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע היה לו צער גדול שלא זכה להכיר את הבעש"ט בחיים חיותו והיה לו השתוקקות גדולה לראותו, ופעם אחת שמע הר"ר א"א דפיקות על חלון ביתו וגילו לו שכעת יוכל לראות את הבעש"ט הק', וכנגד ביתו היה הר וראה עליו אש מתלקחת ובתוך האש כדמות אדם ואמרו לו שזה הוא הבעש"ט הק', ואח"כ ראה שנתפוצץ האש לשישים ריבוא ניצוצין ובכל ניצוצין היה דמותו של הבעש"ט הק' לרמוז שהבעש"ט היה נכלל מכל שישים ריבוא נשמות ישראל. וזהו גירסא אחת במעשה.

(אמנם יש עוד גירסא באופן ההתגלות שזכה הר"ר א"א לראות את הבעש"ט), וידוע מה שאמרו צדיקי קדמאי, שאם היה איזה יהודי בברלין (שהיה המקום הנגוע ביותר בהשכלה) שהיה לו איזה התעוררות להשי"ת, היה זה רק בזכות הבעש"ט הק'. וכשם שטיהר הבעש"ט הק' את נפשו של

אותו תלמיד כן מטהר ויטהר הבעש"ט הק' את כל נפשות כל ישראל אפילו שאין מרגישים תמיד בכך. (גילון רזא יקירא שבועות תשפ"ב)

.....

שמעתי פעם מעשה מכ"ק אדמו"ר מהר"י מראחמיסטריוקא זי"ע על הבעש"ט הקדוש, מעשה שראה בספר **שיחות מהריי"ן**, והריי"ן סיפר את המעשה בארוכה כדרכו, אמנם הרבי היה מקצר בדברים וגם בסיפור המעשה קיצר, וזה היה דבר המעשה: דרכו של הבעש"ט הקדוש היתה להסב את שני סעודות הראשונות בשבת עם יהודים פשוטי עם שבאו לשבות בצילו, ומאד היה מקרב את פשוטי העם, רק בסעודת רעוא דרעוין הסב עם התלמידים בני החבריא קדישא בלבד ולשם לא הורשו פשוטי העם להיכנס. פעם אחת כאשר הסבו התלמידים סביב הבעש"ט בסעודת רעוא דרעוין, חלף הרהור קל של חלישות הדעת במחשבתם של כמה מן התלמידים אשר תמהו בליבם 'מה זאת שהבעש"ט מקרב בשאר סעודות השבת את פשוטי העם יותר מהם'... הבעש"ט הקדוש הרגיש תיכף במחשבותיהם והורה להם לסתום את אוזניהם באצבעות, ובאותה העת עשה הבעש"ט הק' עליית נשמה ונתפשט מגשמיות ופעל מה שפעל, והתלמידים החלו לחוש בנעימות שלא מעלמא הדין, נעימות של גן עדן... באוזניהם שמעו קולות שירה וזמירות נפלאים בתענוג עילאי ונפלא, ובתוך הדברים שמעו פסוקי תהילים שנאמרו בקולות נשברים גם הם במתיקות נפלאה עד שדימו בנפשם לעזוב את הגוף העכור לטובת אותה מתיקות נפלאה... אחר זמן קצר התעורר הבעש"ט הק' מעליית נשמתו וגילה להם כי אותם קולות נפלאים של שירות ותשבחות ותהילים ששמעו בשמים המה פסוקי התהילים אשר פשוטי העם קוראים בתמימותם... (שם)

.....

מזן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' אמר: אחר כל השגותי אני לוקח את עצמי לאמונה פשוטה "איך בין א נער און גלייב". ואף שכתוב (משלי יד, טו) פתי יאמין לכל דבר, הא כתיב (תהלים קטז, ו) שומר פתאים ה'.

.....

הבעש"ט הק' אמר: צוליב איין פינקל מיטן אויג פאר גאט'ס וועגן, איז כדאי די גאנצע וועלט! [כדאי היא כל הבריאה כולה עבור רפרוף עין אחד לכבודו יתברך].

.....

פעם אמר: וועלטעלע וועלטעלע, וואויל איז צו דעם וואס איז נישט געווען אין דיר, וואויל איז צו דעם וואס איז יא געווען בא דיר און ניט געווען אין דיר. [עולם עולם - מה טוב למי שלא היה אצלך, ומה טוב למי שהיה אצלך אך לא היה בתוכך]

.....

מובא במגן אברהם להרה"ק מטרסק (פ' בלק): וכמו שאמר אבא מארי [ה"ה הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל] זי"ע בשם הבעש"ט הק' זי"ע שגם זה האיש המוטרד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם רק בעת שמגיע זמן תפלת המנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן התפלה. וגונח וגונח בלבד בהתבוננות איך שפנה כל היום בהבלי עולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה הגם שאינו יודע כלום מה הוא מדבר. עכ"ז גם זה חשוב ויקר מאוד לפני הבורא ב"ה והאנחה שלו בוקעת רקיעים עכ"ל הזהב.

.....

שמעתי אומרים מאיש אלקי מו"ה ישראל בע"ש נ"ע שכל מצוה שאדם עושה בפניה - מוטב היה שלא לעשותה כלל, אבל צדקה, אף שאינה מהמובחר כעושה לשמה, מכל מקום מצוה עושה שמחיה את נפש האביון, וז"א (דברים טו, י) "כי בגלגל הדבר הזה", וגלגל הוא לשון גלגל (ב"ק ל:), ור"ל, פסולת המאכל, כן העבודה שהיא שלא לשמה היא פסולת, והעבודה שהיא לשמה היא מובחר העבודה, ור"ל, אף בפסולת העבודה של צדקה שהיא שלא לשמה - "יברכך", וכו"ל וק"ל. (תורי זהב, פר' ראה)

.....

ביום טוב שבועות הוא הארציטי של הבעש"ט הקדוש, ומספרים שבצעירותו היה ריש דוכנא - בעלפער למלמד, וכאשר היו צריכים לקבל תלמיד חדש, היה שואל אותו אם הוא זוכר את מעמד הר סיני, ואם הילד לא היה זוכר, הבעש"ט לא היה מקבלו, שכן אם אינו זוכר את מעמד הר

סיני אות וסימן הוא שאינו מישראל, שכן כל ישראל היו בהר סיני. אמנם וודאי הוא זה שכאשר הבעש"ט שאל, היה הילד צריך לזכור, ואם הוא לא היה זוכר, אות וסימן אמיתי שהוא לא מישראל. (גיליון בים דרך מהגה"צ ר' מיכל זילבר, במדבר תשפ"ד)

• • • • •

שמעתי ממנו"ר **הברכת אברהם** זי"ע ששמע מהזקנים, **שהבעש"ט** שלח את תלמידו ללמוד הלכות סעודה מכפרי אחד, הלך התלמיד ולא מצא אצלו מאומה, רק זאת ראה שהוא אוכל ואוכל כמיות מופרזות, ותו לא מצא בו שום דבר. פנה תלמיד **הבעש"ט** לאותו אדם ואמר לו, הנה מו"ר שלחני אליך ללמוד הלכות סעודה, ומה אפשר ללמוד כאן. נענה הכפרי ואמר, שבאמת הוא אינו מבין מדוע שלח אותו **הבעש"ט** אלי, אך זאת הוא מוכן לספר לו מדוע הוא אוכל כל כך הרבה, שלפרנסתו הוא רוכל בכפרי הסביבה, ופעם אחת התנפלו שודדים על חבירו ורצחו אותו נפש בדקירה אחת, כשבקושי הספיק להתחיל לומר שמע ישראל, ולכן הוא קיבל על עצמו לאכול הרבה מאוד, שכאשר יתנפלו עליו וירצו להורגו, הם יצטרכו לדקור ולדקור ולדקור ועדיין לא תצא נפשו, ויזכה לומר שמע ישראל בכוונה למסור נפשו על קידוש ה' יתברך כדבעי. שמח אותו תלמיד בהבינו הלכה חדשה כיצד יתכן שאדם יאכל כבהמה ויהיה לו הרבה בשר, אך כל זה למען שמו יתברך כדי למסור נפשו לה' בשלימות. (שם)

• • • • •

שאלו להרה"ק **אדמו"ר הצעיר מווארקא** זי"ע חסיד מהו? ענה, זה היודע לצום בשעת אכילתו, להתבודד בין אנשים, ולערוך גלגול שלג בשוכבו במטה חמה. (גיליון כרמנו אלכסנדר, במדבר שבועות תשע"ו, כתבי חסידים)

• • • • •

הגה"ח **רבי גד'ל אייזנר** ז"ל (משגיח ישיבת חידושי הרי"ם) אמר בשם גדול אחד שאמר בדרך צחות על מה שכתוב בתהלים "שמרה נפשי כי חסיד אני", וכי רק חסיד צריך שמירה, ואם אינו חסיד אינו צריך שמירה? וביאר דהנה איתא בגמ' (סוכה נ"ב) "אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש", מל

מנוול זה, משמע שמדובר על יצה"ר מסיום, אלא שלא נתבאר על איזה יצה"ר מדובר, ועוד יש להבין, איך ימשוך אותו לביהמ"ד, הרי היצה"ר רוצה למשוך אותו למקומות אחרים, ולא יבא אחריו לביהמ"ד. אלא שיש שני סוגי 'מנוול', האחד שמגיע בגלוי לאיש-רחוב, ומסיתו לעבור עבירה, וזו היא מלאכה קלה. אך אינו יכול להסית א' שיושב בבית המדרש ולומד שילך למקומות לא טובים, הן יגרשו מיד, ע"כ מגיע אליו בדמות של יצר טוב, ומראה לו פנים כאילו מסיתו לעשות 'מצוה'. וזהו אם פגע בך 'מנוול זה', הכוונה ליצה"ר הזה שצובע עצמו ליצר טוב ואת העבירות צובע כמצוות וכך מגיע לפתות את היהודי. העצה היא 'משכחו לבית המדרש', יאמר לו נתי ספר וניחזי, יפתח גמ' ושלחן ערוך ויחפש היכן כתובה מצוה זו, או אז יראה שבאמת אין זו מצוה. זהו טוב רק לאינו חסיד, אך לחסיד לא די בעצה זו, כי כשיאמר לו היכן כתובה מצוה זו, יאמר לו היצר הרע: מה אתה שואל היכן כתוב? יש כתב יש מהבעש"ט, מקאצק, ואולי זה עוד מהאר"י הק', לא כולם יודעים מכך, רק יחידים, והכת"י כבר נשרף ונאבד... הסבא זכרוננו לברכה חזר על כך בשם אביו ז"ל... על זה הבקשה 'שמרה נפשי' מהצובע הזה, 'כי חסיד אני'... (שם, מסילות גד עמ' קטז)

• • • • •

כאשר ביקר בעיר ווארשה הגאון **רבי עקיבא איגר** זי"ע, באותה עת שהה בעיר הרה"ק **רבי יחזקאל מקאזמיר** זי"ע, אמר הרבי לאנשיו "בואו ונקבל פני צדיק הדור", הלך ובא הרה"ק **מקאזמיר** זי"ע והעמיד עצמו בתוך הבאים, החזיק **הגרע"א** את ידו ולא הניחה ושאלו, תאמרו לי את הפשט מה הפי' "איזהו חסיד המתחסד עם קונו", השיבו הרה"ק **הרבי מקאזמיר** על אתר: "המתחסד עם קונו", היינו שאף נברא בלעדיו אינו יודע מזה, רק הקב"ה. כאשר פנה **הרבי מקאזמיר** לילך, כיו שעמד סמוך לדלת, החזיר פניו ג' פעמים ואמר: "הדרן עליך ר' עקיבא". (שם, בישישים חכמה עמ' קע)

• • • • •

אמר הרבי **רבי הענין מאלכסנדר** זי"ע: יש ואדם יחקור עצמו, האם חסיד אני, או צדיק, מבלי שיעשה חשבון לנפשו לשם מה חקירה זו, כי ממה נפשך, אם גיע למסקנה שהנהו

חסיד או צדיק, הרי זה ההיפך ממה שצריך להגיע למסקנה, וא"כ ביטל זמנו לשוא כי זה אפשר לדעת בלי חקירה. (שם, חשבה לטובה עמ' קכו)

• • • • •

כמעט בכל חג השבועות הגיד הרה"ק **האבני נזר** זי"ע בשלחנו הטהור מאמר זה בשם חמיו הרה"ק **מקאצק** זי"ע וזה דבר המאמר כפי שהובא בס' אביר הרועים: ונודע לכל באי שער סאכאטשוב מה שהיו מרגלא בפומי' דרבינו הקדוש זצ"ל (האבני נזר) בשם חמיו הקדוש הגאון האלקי מקאצק זצ"ל שהגיד לו כמה פעמים דזה שבא להאי עלמא רבינו הקדוש האלקי וכו' **הבעש"ט** הקדוש זי"ע והנהיג דרך חדש בעבודת השי"ת ע"י חסידות, אין זה מחמת שדרך זה גבו' מדרך התורה שנהג מקודם לעת ההוא, אלא יען שבעוה"ר נעשה אז פגם בהתורה ע"י הפאלשע פשעטליך שאמרו הרבנים בהתורה כמו שפרעה ה' סובר כאב"י או כרבא וכדו', ה' קטרוג גדול בשמים, ולא ה' אז שום עצה אחרת אלא לשלוח להאי עלמא **הבעש"ט** הק' להתחיל דרך חדש, אבל זולת זה, דרך התורה לקרב עצמו להשי"ת ע"י התורה הוא גבו' מאד נעלה. (שם, אביר הרועים ח"א אות קי)

• • • • •

שמעתי בשם הקדוש **רבי נחום מטשערנאביל** זי"ע אשר באו אליו חסידים מהאמלע והלכו אליו ברגליהם, וקרא אליהם המקרא: 'מה יפו פעמין בנעלים' (שיה"ש ז, ב) פירוש, בעת שהיה בית המקדש קיים, היה כוונת המקרא על העולים לרגל, ועכשיו קאי על המכתתים רגליהם לצדיקים, ופירש עוד: 'בנעלים' - כי כל הפסיעות נעולים אצל השי"ת. (שם, שארית ישראל ווילעדניק)

• • • • •

פעם אחת שאל יהודי אחד את הרה"ק ר' **בונים מפרשיסחא** זי"ע מהו טעם הדבר שכל יהודי הנוסע להסתופף בצל אדמו"ר קורא לעצמו חסיד והרי חסיד הוא מדריגה עליונה יותר מצדיק ענה לו הרבי ר' **בונים** ואמר לו משל למה הדבר דומה הנה מקראקא לדאנציג יש מהלך רב ועצום ובכל זאת מיד כשיוצא יהודי סוחר מקראקא בדרכו לעשות מסחר בשוק

אשר בדאנציג הרי אומרים עליו שהוא בדרכו לדאנציג הגם שעדיין יש דרך ארוכה מאוד כדי להגיע לשם כן הוא הדבר ביהודים הנוסעים לצדקי הדור כדי להיות בבחינת חסיד המתחסד עם קונו ולהתקרב אל השי"ת הרי מיד נקרא חסיד משום שנוסע הוא בדרך המובילה. (שם, אוצר פניני תורה וחסידות)

• • • • •

אמר הרבי רבי העניך מאלכסנדר ז"ע: גדולה מעלת החסידים המדברים בחסידות איש עם רעהו. שכן אפילו אם אין הדברים פועלים על שומעם להיטיב דרכו להבא, יש בזה מדה טובה, שכן בשעת השמיעה מתפעל השומע מגודל הדברים ונכונתם, והוא לי כמחאה בפני היצר הרע שלא יטען בו חזקה, ואם כך הרי זו מחאה בפני המחזיק. (שם, חשבה לטובה עמ' קכד).

כפי המבואר בתורת החסידות, נשמת הצדיק היא נשמה כוללת אשר בה כלולות נשמות רבות. אם כן אפוא, הרי כל נשמה פרטית היא עצם מעצמותה של הנשמה הכוללת, ומשום כך היא נמשכת ומתדבקת בנשמת הצדיק שהיא שורשה בלי שום שכל והבנה. וכפי שביאר הגה"ק בעל התניא ז"ע (הובא בספר מאה שערים עמ' כט): "וואס איז אמונת הצדיקים? - כי כל נשמה פרטית היא ניצוץ וחלק מהנשמה של הצדיק, ויש נשמה שהיא חלק עשירית מנשמת הצדיק, ויש שהיא חלק ממאה ואלף ורבה, עד שלפי ערך החלק שיש לה בנשמת הצדיק כך אמונתה בו". "כי ענין אמונה לא בדבר שהוא מושג בשכל ודעת, כי בזה לא שייך ענין אמונה, מאחר שהוא מבין בשכלו ודעתו את הדבר, ולהיפוך ענין אמונה בדבר שהוא עצם מעצמותו ובעצמותו לא שייך דעת ושכל, למשל כמו שלא שייך לומר שמבין בשכלו שזהו רגלו או ידו וכו', כי זה עצמותו ומהותו ולא שייך בזה שכל ודעת, כן הוא בענין אמונת הצדיקים, מאחר שנשמתו חלק פרטי מעצמות נשמתו של הצדיק, והוא מאמין בו באמונה שלמעלה מן הדעת והשגה רק שנמשך אחריו כל עצמותו ומהותו מאחר שהוא חלק ממנו".

[במעלת הנסיעה לצדיק, הבאנו בגיליונו (ע') שמועה טובה בשלח, פינת יקרת תשפ"ד, (ועוד). מהרה"ק מהרצ"ה מזיטשוב ז"ע

שסיפר שאביו הרה"ק רבי אייזיק סאפרין ז"ע היה מבאי ביתו של רבינו הקצות החושן, ופעם אחת שאל אותו רבינו, האם יש לו בנים לומדי תורה ותלמידי חכמים, רבי אייזיק'ל השיב לו שברוך ה' שברכו בבנים תלמידיו חכמים, כנודע שהעמיד חמשה ארזים בישראל, כל אחד מהם חידוש נפלא בתורה"ק. הגדול שבהם היה רבינו העטרת צבי. ואמר רבי אייזיק לרבינו שהבכור רבי צבי הירש הוא ת"ח מופלג. וביקש ממנו רבינו שיביאנו לפניו להשתעשע עמו בתורה"ק. רבי אייזיק'ל ביקש לבנו רבי הערשל'ע שיעלה לבית הקצות החושן וידבר עמו בדברי תורה. רבי הערשל'ע מיאן ואמר 'ביטול תורה', יש לי הרבה שיעורים ולימודים, מה תועלת יש לי לבא לפני הרב ולהראות לו את ידיעותי בתורה? לאחר כמה ימים כשהיה בבית רבינו, אמר רבי אייזיק'ל שאין בנו רבי הערשל'ע יכול לבא לפני משום שאין לו זמן מרוב התמדתו בתורה. כששמע הקצות את דבריו, נתפעל יותר פי כמה וכמה מלשמוע מעלתו של האברך הבכור, וצוה לרבי אייזיק'ל שילך ויאמר לבנו שהרב גוזר עליו בגזירת מרא דאתרא שיבא לביתו. כששמע רבי הערשל'ע את הגזירה, לא היתה לו ברירה ועלה לבית רבינו. שני הצדיקים ישבו והשתעשעו בדברי תורה, ומדי דברו עמו, הבין רבינו הקצות שרבי הערשל'ע נוסע אל הרבי מלובלין ז"ע. וכנודע שרבינו הקצות היה מתנגד לדרך החסידות, עמד ושאל אותו בחריפות 'האם הרבי מלובלין גם גזר עליך שתסע אליו...?' אם לבא אלי לא רצית רק לאחר גזירה, האין יש לך זמן רב לנסוע ללובלין פעמים רבות? החל רבי הערשל'ע להסביר לו מה הוא מקבל בלובלין, [יש בזה כמה גרסאות, נזכיר אחת מהם] הנה למדנו במסכת עירובין סוגיא סבוכה בענין 'מבוי העשוי כנדל', כמו מרבה רגליים שיש מבוי מרכזי וממנו יוצאים הרבה מבואות, היכן הוא מקום צורת הפתח, והיכן צריך דלתות. ויש בזה כמה דעות ושיטות. תתארו לעצמכם אם כאן בעיר היה מבוי כזה באיזה שכונה, מסתמא הייתם נוסעים לשם כדי לראות את זה בעיניים ממש, כדי לקרב הדברים אל השכל. כמו כן, אני למדתי בתורה פסוק מאד קשה, 'את ה' אלקיך תירא', הרבה אנשים גדולים הרימו ידיהם ואמרו שאינם יודעים איך לפרשו, איך לקיימו, מה הם הדרכים, היכן הוא צורת הפתח לזכות

לזה. לכן אני נוסע ללובלין, כי שם אני 'רואה את זה בעיני...'. וממילא לא היה הרבי מלובלין צריך לגזור עלי שאסע אליו... תוך כדי ההסבר של רבי הערשל'ע, קם רבינו הקצות ונמלט מביתו, ואח"כ אמר לאנשיו, שאם הוא היה יושב עם האברך הזה עוד עשר דקות... (מתוך שיעור של הרב רייזמן שליט"א י"ט טבת תשפ"ג)

וכך התבטא פעם הרה"ק רבי אשר מסטאלין, שאביו הרה"ק בעל 'בית אהרן' מקארלין אמר בזה הלשון: "בכוחי להסביר את החסידות מכח השכל, כך שכל המתנגדים היו מודים בכך, אלא איזה פנים יהיה לחסידות שבאה מכוח השכל. הרי כל החסידות בנויה על אמונה, רק אחרי שאדם כבר חזק באמונתו, אז אפשר להעזר גם בשכל שהוא יסכים גם לאמונה", ע"כ. (וגם כך יאמינו לעולם עמ' נח)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ו' סיון 'חג השבועות' (ה'ת"ש)
יומא דהילולא קדישא
של הרה"ק רבי אברהם שלום
הלברשטאם מסטראפקוב ז"ע
בן הרה"ק רבי יחזקאל שרגא בעל
"דברי יחזקאל" משינאווא ז"ע

בעת המלחמה העולמית הראשונה נשבה ע"י הרוסים הרה"ח ר' יוסף לייב כהנא ממונקאטש, וזוגתו לא קיבלה ממנו שום ידיעה משך חדשים, עד שחשבה בלבה אולי נפל שדוד במלחמה, והיתה הולכת ובוכה על בעל נעוריה, ויעצו לה להכנס לרבינו אולי יוכל להושיעה שיתברר מצבה שהוא חי ויבוא במהרה, או שיקבלהו עדות שמת ולא תשאר בעיגונותה, נכנסה האשה לרבינו, והוא אמר לה: דעי לך, כי חי הוא, ולא זו אף זו כי תוך ששה שבועות הוא יופיע חי ובריא בביתך.

התחזקה האשה בדברי רבינו והאמינה בברכתו, ואכן כעבור מספר שבועות הגיעה טעלגראם (מברק) לביתה שהוא היה שבו וברח משיביו והוא כעת בלעמבערג בדרכו לביתו, כשהגיע לביתו היה זה בדיוק ששה שבועות מאז שאמר רבינו

את דבריו, עוד זאת נתברר מפיו כי בעת שרבינו אמר לזוגתו שישבו בעוד ששה שבועות היה עדיין שבוי, אלא שלפתע התעורר בו דחף לעשות תחבולות להתור ולברוח כדי לשוב לביתו, ואף שהיה דבר הכרוך בסכנה, מ"מ הרגיש כאילו מאן דהוא תופסו בציצית ראשו ומוליכו בדרכו, ונודע הדבר שהיה הכל מכוחו של רבינו

• • • • •

פעם בא סוחר להרה"ק מסטראפקוב וביקש ממנו שיתפלל שירד שלג כי מגדלי העצים על ההרים היו מגלגלים אותם על השלג, והרה"ק ביקש ממנו שלג"ג רייניש כמנין שלג והבטיחו שהשלג יכסה ארץ.

אמנם לבסוף ירד גשם זלעפות ונתקשה מאד בהורדת העצים, חזר הסוחר להרה"ק בטענה אמר לו הרה"ק תאמר לי האמת האם הייתה אצל עוד צדיק, הודה הסוחר שבאמת הי' ושאל אותו וכמה נתת לפדיון נפש אמר 'י רייניש אמר לו הרה"ק א"כ אתה הוספתה משל"ג לגש"ם.

• • • • •

הרה"ק ר' אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע הי' משותק רח"ל על גופו, ובילילה אחד מלילות החורף כשעה או שתיים אחר חצות ביקש לעמוד, וקרא למשמשו ר' חיים יעקב שרוצה לקום (שהיו צריכין לעזור) אמר לו המשמש, רבי, הא בחוץ קר מאוד והרבי חולה ואין לו כדאי שיקום עכשיו, אמר לו א פלא, הא ממש עכשיו הי' כאן היצה"ר ואמר לי כדברים האלה.

• • • • •

איתא בשו"ע (סי' ר"ס ט"א) ברמ"א וכשנוטל צפרניו לא יטול אותן כסדרן ויתחיל וכו' וסימן לזה דבהג"א בשמאל ובדאג"ה בימין. אמר הרה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע על זה, דכאן מרומז ענין נחוץ להדרכה בעסק אדם מישראל, דהנה כל אדם יש לו יגיעות בעולם הזה, והוא תמיד מלא דאגות שונות, אלא שיש הפרש גדול בין עובד אלקים ללא עובדו, דהעובד ד' יש לו דאגות היאך יגיע לקיים מצות ה' בהידור ובכשרות, ועל זה הוא רץ ונמהר ביגיעות שונות והוצאות מרובות, והנה בשמים ממעל מושבין לו לפום צערא אגרא, שאותן היגיעות והצער גורמין לו שכר כפול ומכופל, ועי"ז מוצא חן בעיני אלקים ואדם ונכסיו מצליחין.

והנה אל יחשוב מי שמזלזל במצוות ואינו מיגע עצמו אחר הידור מצוות השי"ת שהוא יחי' בשביל זה יותר במנוחה וחיי נחת, כי מי שאינו מקבל על עצמו עול תורה ומצוות נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכמה מיני הרפתקאות עדו עליה ואינו נפטר מן היגיעות והטרדות, אלא החילוק הוא שהם רצים ואינם מקבלים שכר ואנו רצים ומקבלים שכר.

וזה מרומז בדברי הפוסקים הנ"ל, בדאג"ה - שאותיות דאג"ה כסדרן רומז על דאג"ה נכונה וישרה, זה בימין, היינו רומז ע"ש הצדיקים המיימינים בה, אבל המשמאלים בה שנוטין מדרך התורה"ק גם להם יש דאגות, אלא שהם מהופכות, שדואגים איך להגיע לדברים המהופכים מן האמת, וזהו דבהג"א בשמאל שאותיות בדאג"ה אינם בסדר נכון כמו דאגתם הנ"ל של המיימינים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ו' סיון 'חג השבועות' (ה'תש"ח)

יומא דהילולא קדישא

של בעל ה"אמרי אמת" מגור

הרה"ק רבי אברהם מרדכי זיע"א

בן הרה"ק רבי יהודה אריה לייב

בעל ה"שפת אמת" מגור זיע"א

אחרי לידתו, כשהראוהו לסבו החדושי הרי"ם כנינו הראשון, אמר עליו, "איני יודע מה יכלתי לבקש יותר".

• • • • •

הרה"צ ר' אלחנן הלפרן זצ"ל הביא בספרו שיחתן של עבדי אבות: בעת שביקשה הרבנית אשת השפת אמת מגור זי"ע ברכה מדודה הרה"ק הדברי חיים זי"ע. (שהיתה נכדת גיסו הגאון רבי מאיר יחיאל קאמינר חתן הברוך טעם זי"ע), על בנים עפ"י ציווי של זקניה החידושי הרי"ם זי"ע. ואיחל לה הדברי חיים ברכה לישועה, באומרו לה, אני רואה עבורך חמשה חלאט"ן (היינו מלבושי כבוד) וזכתה לחמשה בנים גדולים. (ה"ה) האמרי אמת זצ"ל, הרה"ק רבי משה בצלאל זצ"ל הי"ד, הרה"ק ר' נחמיה זצ"ל הי"ד, הרה"ק ר' מנחם מנדל מפיאבניץ זצ"ל הי"ד, הרה"ק ר' שמעון זצ"ל.

• • • • •

הר"ר יעקב צבי יוסקוביץ ז"ל מתל אביב, היה עוסק בעתיקות ובספרי קודש נדירים, והיתה לו ספריה ענקית בפולין וכן בארץ ישראל. נוהג טוב היה לו שכל ספר חשוב שהיה מוצא, השאילו לרבי ה'אמרי אמת', ואחרי כשבועיים לאחר שהרבי עבר כבר על כולו, היה בא ליטלו חזרה.

בימי המלחמה עבר תלאות רבות ובחסדי שמים זכה להנצל ולהגיע לארץ הקודש. שאלוהו ידידיו כיצד החזקת מעמד כל אותן שנים קשות? אמר: אני לא דאגתי, ידעתי בביטחון מלא שאצא מהמלחמה שלם בגופי ובנפשי! מנין זאת לך? - שאלוהו. ענה להם: פעם הבאתי לרבי ספר בענייני קבלה, כשהחזירו לי רמז לי שלא אלמד בספר זה, באומרו: 'יש לך עוד זמן, לאחר גיל ארבעים...' אם הרבי אמר לי שיש לי עוד זמן, דבריו של הרבי לא ישובו ריקם! ידעתי בבטחה שאגיע לגיל ארבעים בריא ושלם...

• • • • •

א' מנכדיו של האמרי אמת קנה לרבי סידור חדש, וביקש מהרבי שיתן לו את הסידור הישן, אמר לו הרבי: אין לי צורך בסידור חדש... שלח הנכד את א' המשמשים שיבקש עבורו. שאל הרבי: מה צורך יש לו בסידור שלי? השיב המשמש: הוא רואה בזה סגולה ליראת שמים... אמר הרבי: 'אם כך, אשתמש בו אני, כי אף אני רוצה יראת שמים...'.

• • • • •

סיפר הרה"ח ר' מאיר שמחה קורן ז"ל, שהיה לו חבר שאמו חלתה מאוד והרופאים רצו לנתחה. יעץ לו שיסע לרבי לגור, וימתין ליד הדלת בשעה 4 בבוקר בדיוק, ואז כשיפתח הרבי את הדלת יזכיר את אמו לברכה. וכן עשה, ונתן לרבי קויטל על אמו, ענה לו הא"א בקצרה: 'אופורצ'יא? ווי פאלט אויס?...' ואכן לא עשו את הניתוח, וב"ה הבריאה!

• • • • •

בזמן המלחמה כשהגיעו הגרמנים ימ"ש סמוך לארץ ישראל היה פחד גדול, והתאספו בביהמ"ד ואמרו תהלים. לפתע ראו יהודי יוצא מבית הרבי ה'אמרי אמת', וסיפר שנכנס לרבי לבקש על הסכנה, ענה הרבי: 'אויף ארץ ישראל

האבען זיי נישט קיין שליטה! כששמעו זאת התחזקו מאוד ובטחו בהש"ת.

• • • • •

אחד מחשובי החסידים סבל הרבה שנים מכאבי ראש. בא' הימים שלח הרבי שליח לומר לו, שהנה בא רופא מומחה לארץ, ושיראה לפנות אליו שינתחו בראש, ולא ידאג. וכך עשה, וב"ה הניתוח הצליח והרגיש טוב. לאחר שהחלים נכנס לרבי עם עוגה ויין, והרבי בירכו. אמר הגבאי: 'הרי אין לו ילדים...' הגיב הרבי: **'איך בין נישט אנקעגען...'** ונושע ונולדו לו כמה ילדים. (נלקט מספר שיח הפרשה - ר' חיים יצחק שוירץ ז"ל)

• • • • •

הרי דוגמא מאלפת מדרך חינוכו וחזקתו של הר"ק **'האמרי אמת'** זי"ע, גישה של אור וחום, שאימץ בה את לבם של צעירי הצאן. יליד בנדין היה ר' **אפרים לונדונו** ז"ל, יהודי תלמיד חכם שהיה בשעתו תלמיד מובהק של הגה"ק **רבי הערש העניך לוי** זצ"ל, רבה של בנדין וחתנו של **השפת אמת** זי"ע.

פעם כשהיה בחור בן שבע עשרה עמד ר' **אפרים** לנסוע שבת לגור. הוא הלך להיפרד מרבו ה"בענדינער רב" שמסר לו ציור מכתבים אל הרבי. כמה מאושר היה הבחור בשליחות זו. אלא שבדרך נגנבו להוותו המכתבים ברכבת. את מפת נפשו של הבחור אז, אין לתאר.

הוא נכנס בברכיים כושלות אל הרבי ונאלם דום מבלי יכולת לפלוט הגה. יראת הרוממות ועגמת נפשו יחד "שיתקו" אותו לחלוטין. הרבי הסתכל עליו במבט שואל על מבוקשו. הבחור מלמל במור נפשו: "ס'איז מיר געשען אן אומגליק" [-קרה לי אסון] הרב מבענדין נתן לי מכתבים ונאבדו ממני... על פני הרבי נראתה בת שחוק מאירה כשמש, הוא ביטל את הענין במחי יד ואמר בנעימה: "עה! אן אומגליק, שלא יקרה לך אסון גדול מזה כל ימי חיך..." הוא נתן לו ברכה ואמר: "הוא יכתוב מכתב אחר..."

אחר השבת נכנס אל הרבי להיפרד ממנו. הרבי הושיט לו ידו ואמר לו: "חכה רגע, אמסור לך מכתבים להרב [מבענדין]. הוא נכנס לחדר אחר וחזר כשבדיו חבילת מכתבים ופנה אל הבחור המופתע. "תן את זה לרב אבל שמור על זה היטב"

• • • • •

הרבי לא שכח להרנין לב צעיר, לחזק ולרומם בחור רך בשנים, לאמצו ולהוכיחו לו שעדיין ראוי הוא לאימון מלא... ששוב לא ירגיש אי נעימות על מה שקרה לו. ר' **אפרים** הוסיף, שהרגיש תמיד שברכת **'האמרי אמת'** ש"אסון" גרוע מזה לא יקראה לו לעד, שמרה עליו בכל דרכי חייו. [מתוך הספר גשר לעולם מופלא עמ' קל, בכלל הפליא לתאר שם תחושות בחור ב"נסיעותיו" ובפרט כשזכה להיכנס אל הקודש פנימה]. מתוך מאמרו של הרב משה יעקב קנר שליט"א

• • • • •

שקידתו בתורה

הסביר רבנו לבן זקוניו הרבי **הפני מנחם** זצ"ל, מהו נסח הברכה לעסק בדברי תורה, ואמר לו, המכיר אתה את שלום החנוני מהמכלת של העירה, כששואלים במה עוסק שלום, הכל יודעים שהתשובה היא חנוני, גם כשהוא אוכל, שותה וישן, ראשו מנח בחנות. כך צריך לנהג בעסק התורה, גם כשעוסקים בדברים אחרים שנצרכים לאדם, חיב הראש להיות מנח אך ורק בה, וזה שמברכים "לעסק בדברי תורה".

• • • • •

מידת השתיקה שהיתה בו

נכדו שנסע עמו בעגלה ספר, בדרכם שאל העגלון דבר מה, השיבו אחד הנוסעים בפולנית, טאק טאק (כן כן). התעניין הרבי מה משמעות המלה, כשתרגמו לו התפלא, מדוע כפל הלשון, וכי לא די בפעם אחת.

• • • • •

התפרסם בשמירת לשונו, אמרו, ישנם בפולין שני צדיקים גדולים שלא דברו לשון הרע מימיהם, **רבנו, והחפץ חיים**.

• • • • •

ניצול הזמן

כשנשאל איזה ספר מוסר ראוי ללמד, השיב, השעון הוא ספר המוסר החשוב ביותר, מלמדנו שכל רגע שחלף, לא ישוב לעולם.

• • • • •

הרה"ק בעל **האמרי אמת** זי"ע היה אומר שהעולם אומרים טייה און תהילים, קען קיינמאל נישט שאטן. והנה טי"ה אינו טוב אלא כשהוא חם, אבל כשהוא קר אינו טוב כל כך. וכן הדבר בתהילים שהוא צריך להיות חם ולא שיהיה קר. (אוצר פניני תורה וחסידות)

• • • • •

כשהגיע הרה"ק בעל **האמרי אמת** לארץ ישראל, ניגש אליו אדם אחד שהיה רב, ושאל אותו באומרו גערער רבי הרי כתוב בגמרא שאוירא דארץ ישראל מחכים, ואם כן כיון שהגעיתם לארצינו הקדושה, הרי עליכם במדריגות החכמה, ובוודאי תחדש לכם כוונות נעלות בהגיעכם לארץ ישראל, וממילא מבקשים אנו מכבודכם, שתזכו אותנו בהחידושים האלו, ותגלה אותם לנו. אמר לו **האמרי אמת** זי"ע צודק אתה, נכון הדבר שנתחכמו כאן בארץ ישראל, אך כבר אמרו חז"ל במשנה 'סייג לחכמה שתיקה', וכיון שכן היות שהוספתי על חכמתי ממילא אני מוסיף גם על שתקתי, שעיקר החכמה הוא שיוכל האדם לשתוק ולא לגלות את כל מה שהוא יודע. (אוצר פניני תורה וחסידות)

• • • • •

בספר **אור זרוע לצדיק** נכתב כך: מסופר כי פעם שיגר **האמרי אמת** משלחת בענייני אגודת ישראל, אל האדמו"ר **רבי יששכר דב מבעלזא**. בראש המדברים היה גיסו הרב **מבנדין**. נדהם האדמו"ר **מבעלזא** מאישיותו חובקת העולם בתורה בקדושה ובמדרגות רמות של אורחו, שהיה גם חתן **השפת אמת** וגם נכד הרבי ר' **העניך מאלכסנדר**. הביע בקול את פליאתו, אצלנו בגליציה נהוג שבני אדמונים מנהיגים עדה, מדוע איש רם מעלה כמוהו לא ינהיג בעצמו עדה, לצד הנהגתו של גיסו **האמרי אמת**, ומה ראה צורך להתקשר לאדמו"ר. נענה הרב **מבנדין** והטעים, את דרך הביטול המוחלט של גדולי עולם בפני האדמו"ר הקדוש בגור, כדי לקבל מושג על מעלתו של הרבי שלנו, ראוי להתבונן תחילה בדרכי אחיו הקדוש, גיס יש לי אחיו של האדמו"ר ושמר רבי **משה בצלאל**, את אשר כל יהודי חייב להעלות על לבו בשעת קבלת עול מלכות שמים בקריאת שמע, הוא חושב כל היום כולו מבלי להסיח דעת לרגע. ואף הוא בבקשו להכנס אל אחיו עורך הכנות, פוסע

עשר פעמים הלך ושוב עד שמעז לעבור מפתנו אל הקודש פנימה. (זכרונם לברכה)

• • • • •

האדמו"ר הגה"ק מגור (בעל האמרי אמת) זצ"ל, כשבחרו בו עדת חסידי גור להיות למנהיגם, מורם ומדריכם, ולהיות יושב על כסא אביו בעל השפת אמת, - הנהיג שבכל השטיבלעך של חסידי גור יתפללו בזמן קבוע, לא כמו שהיה נהוג אצלם מקדמת דנא שכל אימת שהתקבצו מנין אנשים - התפללו. תקנה חדשה זו עוררה מדגים ומריבות בין זקנים לצעירים ואברכים, הזקנים לא הורגלו לכך להתפלל בשעה מוקדמת. וממילא היו באים כשכבר היו עומדים באמצע התפילה. וזה הכעיס אותם תמורורים.

אחד מהחסידיים ערך מכתב להאדמו"ר זצ"ל ועוררו כי בגלל תקנתו החדשה נתהוותה קטיגוריא בין החסידיים, האדמו"ר מגור השיב לו בכתב, וכתב בזה"ל, כי כעס הוא אסור מדאורייתא ותפלה הוא חיובא רק מדרבנן, ומוטב שלא יתפללו כלל, משיתפללו ויבואו לכלל כעס. ובתוך המכתב מביא סיפור מהחזוהי מלובלין זצוק"ל כי הוא היה נוהג לקחת השלש מצות של הסדר שיהיו למהדרין מן המהדרין שמורים בתכלית מקצירה ועד אפיה, והיה נוהג כל זה בדקדוקים מדקדוקים שונים, והנה פ"א כשהיה החזוהי עומד ומתפלל תפלת ערבית של פסח. בא עני אחד אל ביתו והתאונן לפני הרבנית על כי אין לו מצות על "הסדר". נכמרו רחמיה של הרבנית והגישו לו שלשה מצות, ושלא במתכוין נתנה לו הג' מצות שהכין החזוהי עבורו. כשבא החזוהי מבית התפלה, נגש להוציא הג' מצות שלו ולא מצאם. לרבנית הרגיש תיכף כי בשגיאתה נתנה לאחר הג' מצות, וספרה לו גופא דעובדא. כששמע החזוהי ספורה לא דיבר דבר, ולקח ג' מצות פשוטים וערך עמהם הסדר ואח"כ אמר: משהו חמץ הוא רק מדרבנן, ומשהו כעס הוא מדאורייתא. ע"כ תוכן המכתב של האדמו"ר מגור. (ש"ב הרה"צ ר' יוסף אדלער זצ"ל שמע הספור מחסיד א' שראה בעצמו את האגרת הזאת)

• • • • •

הרה"צ ר' אלחנן הלפון זצ"ל הביא בספרו אמרי חן: ועל זה הדרך שמעתי מחכם אחד שהרה"ק בעל האמרי אמת מגור זי"ע אמר

לו לפרש הכתוב (תהלים ל"ד כ"ג) פודה ה' נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו. נפש עבדיו, היינו הצדיק שהוא הנפש של הכלל, ועל ידי זה ולא יאשמו כל החוסים בו, היינו כל החוסים בצדיק נפדים בכוחו של הצדיק.

• • • • •

במשנה (אבות ה' י"א): קשה לכעוס ונוח לרצות חסיד. הרה"ק בעל אמרי אמת מגור זי"ע מימיו לא יצא מהתייחסותו השלווה והרוגעת כלפי בני אדם הסובבים אותו, אפילו במצבים קשים ביותר, גם משמשיו בימי חוליו לעת זקנותו, סיפרו, שלעתים רחוקות כשהיה לו בצדק על מה להתרעם, נהג לומר בדרך צחות: כ'ועל מיך באלד גיין בייזער'... ותו לא. ולפעמים, כשלא חש בטוב, הקדים ופייס את האנשים בקירבתו, אולי במצוקתו ידבר חלילה אל משהו שלא בניחותא, כדרך שמצוי באנשים חולים. והיה מדייק בדברי התנא בפרק 'קנין תורה' שהזכיר בתוך מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם "במיעוט שחוק", הלא שחוק אסור בעוה"ז מכל וכל, מהו איפוא "במיעוט", אלא כשרוצים לכעוס צריך לשחוק, אז מ'ויל זיך בייזער' זאל מען לאכן. (ראש גולת אריאל, עמ' תז)

• • • • •

הרה"ח ר' יואל שרייבר היה בנו של הגה"ק רבי שמעון סופר מקראקא, בנו של מרנא ורבנא החתם סופר זי"ע. [כ"ק האדמו"ר ה'פני מנחם' מגור אמר על ר' יואל שהיה ראוי מצד למדנותו וצדקותו לשאת בעול הרבנות [כאבותיו] במלוא המובן, אלא שברח מן השררה]. בעקבות היכרותו עם הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין, הפך בחלוף הימים לחסיד אמיתי ההולך ומתנהג באורח החסידות על פי דרך הבעש"ט. והרבה מסופר בפי חסידים על התקשרותו הגדולה והתבטלותו המופלגת לרבנותיו הק', ובמיוחד לרבו ה'אמרי אמת' [שר' יואל היה גדול ממנו בכ- 20 שנה]. וכה סיפרו עליו: הנסיעות הרבות של ר' יואל אל רבותיו לא נעשו כמצות חסידים מלומדה, אלא מתוך צימאון טהור ובמטרה ברורה, וזו היתה סיבת הקפדתו שלא לעשות שתי שבתות רצופות אצל רבו, ומרגלא בפומיה כי הכלל "הרגל נעשה טבע" נאמר גם בדברים הללו. וכן אחר פטירת רעייתו כשקבע את מגוריו בוורשה הקרובה לגור, נהג לנסוע כל שבת שניה אל

הרבי. למרות זאת, הוסיף ר' יואל לאמור: "מען דארף זיך אבער שטענדיג צוגרייטען!" [= צריכים תמיד להתכונן]. ואכן גם בימי זקנותו, כאשר לא התאפשר לו לנסוע כמקדם, בכל זאת היה צורך את תיקו ומניחו ליד הדלת כפעולת הכנה, בהוסיפו: "אז דער אויבערשטער וועט העלפן, און איך וועל האבען כח, וועל איך פאהרען קיין גער" [= אם השי"ת יעזור ויהיה לי כוח, אסע לגור]. הוא היה רגיל, כשעבר על הפרשה שניים מקרא ואחד תרגום בערב שבת, למצוא איזה פסוק הטומן בחובו רמז לענין הנסיעה לרבי. בני המשפחה שהורגלו לזה היו שואלים אותו "האם כבר מצא הסבא את פסוקו?...". לקראת עריכת שולחנו הטהור של הרבי, היה לבו של רבי יואל תפילה שיפיק את התועלת הרצויה ממנו. פעם, בצעדו לעבר הטיש אמר לר' פנחס לוין ז"ל: "פניע פניע נא ברך אותי. כי בטיש של רבי צריך ברכה להתעלות". את השירים היה מקבל מידי הרבי בשתי ידיו ובעצימת עיניים. בחג השבועות, בצאת ה'אמרי אמת' מחדרו לערוך את שולחנו הטהור, עבר דרך ההמתנה בו ישבו הישישים פני העדה, החסיד המופלג רבי בנציון אוסטרובער זצ"ל ורבי יואל זצ"ל. עם בואו קמו מיד מפני הרבי והתכוננו להיכנס לתוך בית המדרש הגדוש והצפוף. קרא הרבי לעברם את הפסוק הנאמר במתן תורה: ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה (שמות כד, יד) ... כשחלף הרבי, אמר רבי בנציון לרבי יואל, הרי לך הודאה מפורשת, כי כאן במחיצת הרבי הרי זה כמו מעמד הר סיני!... (מתוך התוספת התורנית של 'המודיע' י"ט אדר תשע"ז)

• • • • •

כ"ק האדמו"ר בעל ה'פני מנחם' מגור זי"ע אמר שמעולם לא ראה את אביו - רבינו מקפיד על שום דבר, אלא פעם אחת לעת זקנותו בארץ הקודש, בליל ראש השנה, אחר שכבר עברו כל העולם לומר לשנה טובה. ונכנס לביתו לסעודת את סעודת יו"ט, והגיעו כמה מחסידי קארלין שהתפללו בכותל המערבי להתברך מפי קדשו, והמשימש בידעו את חולשתו של רבינו לא נתן להם להיכנס, ושלחם כלעומת שבאו, רבינו ששמע את הדין ודברים מפתח הבית שאל מי בחצר, נענה ואמר אותו משב"ק 'פרעמדע אידען', כשכוונתו היתה

שהכרתי, ונסחפתי לאותו הרגשה אמיתית ורוחנית של נרות השמן השרוף, נרות השבת שהאירו את חיי.

• • • • •

מנהיגי הקהילה היהודית הזהירו את היהודים שלא לצאת מפתח בתייהם, מחשש לפרעות שיפרצו מיד לאחר ההוצאה להורג. היהודים נשארו בבתייהם, ובתי-הכנסיות שממו מאדם. רק אדם אחד סיכן את חייו על מנת לענות 'אמן' על ברכתו של גר הצדק.

מסופר על **רבי אלכסנדר זיסקינד**, בעל ה'**יסוד ושורש העבודה**', שהגיע שעות רבות לפני העלייה על המוקד, ושהה שם במשך כיממה לאחר שריפתו של גר הצדק, וכל זאת על מנת שיהודי יענה 'אמן' על ברכתו של גר הצדק, שבירך בפני המוני הגויים את הברכה: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על קידוש השם". בעל ה'**יסוד ושורש העבודה**' ענה 'אמן' על הברכה, ובכך היה המעשה שלם כקידוש ה' בפני ישראל.

• • • • •

על גודל מעשהו של יהודי אחד, ניתן ללמוד מדבריו של הגר"א, שאמר כי לאחר הקידוש השם שהיה במוותו של גר הצדק, נחלשו כוחות הטומאה מאוד.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ח' סיון (ה'תרי"ב)

יומא דהילולא קדישא

של הגה"ק רבי יהושע העשל זיע"א
אב"ד חוליעווע, בן הגה"ק רבי יעקב אפרתי זיע"א

תלמידו של הרה"ק **מאפטא זי"ע**, וכן נסע אל הרה"ק **מלובלין זיע"א**.

לא נאמר למשה 'ישר כח' על שבירת הלוחות, רק לאחר שהתחיל בעסק לחות השניות

ונזכיר דברי תורה מספרו '**נחלת יהושע**', כתב שם בשם רבו **האזהב ישראל**, [אינו מודפס בספר אוהב ישראל] על הפסוק האחרון בתורה 'לכל האותות והמופתים וגו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל, ופרש"י ששיבר את הלוחות ואמר

בילדותו השמיע רבינו באזני אביו הקדוש פירוש שעלה בדעתו על הנאמר במשנה (קידושין פ"ב) 'האיש מקדש בו ובשלוחו', איש ישראלי יכול להתקדש בב' אופנים, 'בו' היינו שהתלוי בו עצמו, ו'בשלוחו' היינו ע"י התקשרות לצדיק שהוא שלוחם של ישראל. ובגמרא: 'השתא בשלוחו מקדש, בו מיבעיא', 'השתא' בימינו כשנתמעטו הלבבות, 'בשלוחו מקדש' הדרך להתקדש הוא ע"י הצדיק, אבל 'בו', שרוצה להתקדש בכוחות עצמו גרידא 'מבעיא' לשון תפילה ובקשה, הרבה תפילות ובקשות יש לבקש על כך, וכולי האי ואולי, וקילס אביו הקדוש את הדברים.

• • • • •

הוא היה אומת: חג השבועות הוא לב של כל השנה, ונותן כח לכל השנה, וע"ז נאמר 'אני ישנה ולבי ער', 'ישנה' בגימטריא שס"ה, כנגד ימי השנה, 'ולבי ער' בחג השבועות, ולכן נוהגים להיות נעורים כל הלילה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ז' סיון 'חג השבועות' (ה'תק"ט)

יומא דהילולא קדישא של גר הצדק
המפורסם הקדוש פוטוצקי אברהם
ה"יד זיע"א בן אברהם

מסופר על גר הצדק המפורסם הקדוש פוטוצקי ה"ד, שבעת שישב בכלא לפני שדנו אותו לשריפה. הורשו לבקרו מספר מחבריו היהודיים שאותם הכיר. ולשאלתם הרבה, מה הניא והביא אותך לעזוב תהילות עולם, את העושר בבית אביך המלך, ואת הכבוד הרב שהיה שמור לך. ולהסתכן ולהיות יהודי, ענה ואמר להם דבר מרהיב: פעם אחת, בעת עברי באחת מן השבתות ליד בית שכני היהודי, והנה אני רואה יושב בביתו לאחר סעודת השבת, ונרות שמן הזית שדלקו ובערו עד לאותו רגע בצורה כל כך יפה, מתחילות לעמעם ולהיחלש, ובעוד אני מביט, הנני רואה שהנרות נכבים. באותו רגע של כביית נרות השמן, והרחת ריח השמן השרוף, חשתי מעין כמיהה וכיסופים להיות משתייך לעם נפלא וקדוש זה!... באותו רגע זנחתי את כל תהילות עולם המדומים

שאותם אנשים לא היו מאנ"ש - חסידי גור, באותו רגע נתכרמו פני רבינו ואמר: ס'דען דא פרעמדע אידען? ציויה להכניסם, ולאחר מכן לא רצה לקבל את שימושו של אותו משמש במשך איזה זמן, עד שבכה בדמעות שליש והבטיח בהבטחה חזקה וגמורה שהוא חוזר בו, ולעולם לא יאמר כך.

• • • • •

רבינו היה מפורסם בניצול הזמן שלו ובזריזותו היתירה. הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** זיע"א הפליא מאוד את זריזותו, איך שכל דקה מחושבת אצלו, ופעם אמר לו שהוא בבחינת 'כהנים זריזין'.

והיה רבינו אומר שהסיבה שנהגו לתת שעון זהב מתנה לחתן היא כדי לרמוז לו שכל דקה שווה יותר מזהב, כי מחוגי השעון ותנועותיהם מסמלים את הזמן עצמו והשעון כולו הוא כיסוי ושמירה לזמן. ופעם אחת בא אליו אברך צעיר ושאלו באיזה ספר מוסר וחסידות יקבע חוק לימודו והראה רבינו בידו הקדושה על שעונו ואמר זה הגדול שבספרי המוסר, 'כל רגע שהולך לאיבוד לא חוזר לעולם'. ופעם נועד רבינו להפיגש עם אחד האדמו"רים, ואותו רבי איחר בכמה דקות והתנצל: הייתי למעלה מן הזמן... השיבו רבינו: אין למעלה מן הזמן, יש רק למטה הימנו... הזמן הוא הדבר החשוב ביותר.

• • • • •

הביא הפני מנחם זיע"א בשם אביו האמרי **אמת זיע"א**. "משני עבריהם מזה ומזה הם כתבים" (שמות לב טו) בגמרא דרשו (שבת קד.), הלוחות היו נקראים מצד אחד כסדרן ומצדן השני להפך. היה צרך שהלוחות יוכלו להקרא גם הפוך, לרמז שיש להתחיל גם מסוף הלוחות לתחלתן, מהדברה האחרונה 'וכל אשר לרעך'. 'וכל' ראשי תבות 'ואהבת לרעך כמוך' שזו עין טובה, וכן כל הדבור של 'לא תחמד' מענין זה. רק אחרי שתהיה עין טובה, נתן לזכות ולהגיע לכל התורה. כפי שמתקים אצל האדם 'ואהבת לרעך כמוך', כך יכול הוא לזכות 'לאנכי ה' אלקיך'. וכן כפי השגתו ב' 'אנכי ה' אלקיך', כך הוא מקים 'ואהבת לרעך כמוך'. הא בהא תליא. וזהו 'כתובים משני עבריהם', היו נקראים ישר והפוך.

• • • • •

לו הקב"ה יישר כח ששיברת. וצ"ע שהרי תיכף כשישיבר משה את הלוחות לא נאמר בו 'יישר כח', האם ראייתם פעם אחד עושה דבר טוב ולאחר מ' יום אומרים לו יישר כח? והרי רק בראש חודש אלול נאמר לו 'כתב לך' לוחות שניות ושם נאמר יישר כח, מדוע לא קיבל 'יישר כח' בשבעה עשר בתמוז? אלא שכל זמן שאין לוחות חדשות, ובני ישראל חיים בלי לוחות הברית, אין אומרים עדיין 'יישר כח'.

תורה ראשונה נשברה, שניה עדיין לא ניתנה לישראל, והם מסתובבים נזופים במקום, מי יודע מה עשו באותם ימים, התפללו ובכו בתשובה, לכן כל זמן שאין עושים לוחות חדשות אין אומרים 'יישר כח'. הגם שהשבירה היה ענין הנצרך לעשות, אך יש כמה 'יישר כחים' שממתינים מלהאמר עד השעה הרצויה. לאחר מכן אמר לו הקב"ה 'יישר כחך ששיברת, וכך הוא סיום התורה אשר עשה משה לעיני כל ישראל' ששיבר הלוחות לעיניהם, חזק חזק ונתחזק, והוא פלאי והלא צריך לסיים התורה בדבר טוב, וכי זו בלבד עשה לנו משה רבינו, הגיז לנו את השלום, והוריד לנו את המן וכו' וכו', איך בחרו בפעולת שבירת הלוחות כסיום התורה כולה?

אותיות התורה נתפורזו בשבירת הלוחות כדי להציל את נשמות ישראל שנתפורזו בשאול תחתית וביאר הרה"ק מאפטא זי"ע שה'יישר כח' שנותנים למשה רבינו על שבירת הלוחות הוא כיון שבשעה שירד משה רבינו מן ההר, ראה איך אלפי אלפים מנשמות ישראל נפלו לשאול תחתית, לנוקבא דתהומא רבא, משה רבינו לא רצה שילכו אלו הנשמות לאיבוד, שזהו מקום נמוך מאד מאד, מתחת לשאול תחתית. מה עשה משה רבינו באהבתו את ישראל כדי להעלות אלפי נשמות אלו, מצא עצה נפלאה, שהרי נודע שיש ששים רבוא נשמות ישראל וששים רבוא אותיות לתורה, ואם נפלו אלפי אלפים מנשמות ישראל לשאול תחתית, יפיל לשם אלפי אלפים מאותיות התורה למקום הנמוך הזה, ואותיות התורה יאירו שם במקומם הנמוך לנשמות ישראל שנפלו לשם, ואלו האותיות דאורייתא יעוררו אותם ויצאו אותם משם, כי אלו האותיות מוכרחים לשוב ולצאת משם, כמו שהבטיח הקב"ה 'כי לא תשכח מפי

זרעו', וע"י אלו האותיות ימשכו משם גם הנשמות הנפולות. וזהו סוד שבירת הלוחות. שהיו האותיות פורחות למקום נמוך כזה, כי מעיקרא היו אותיות התורה מאוחדים ונשמות ישראל מאוחדים, כיון שנפזרו כמה אלפים מנשמות ישראל, הוכרחו גם אלפי אותיות התורה להתפזר למקום מפוזר ומפורד כדי להצילם.

ולזאת עשה משה רבינו מעשה 'מחיקת השם', להפריד את האותיות ולהפריחם בבחי' אותיות פורחות למקום נמוך כזה, ועי"ז יתחברו אלו האותיות כמגנט לנשמות ישראל הנמצאים במקום נמוך ומגושם כזה. לאחר כמה דורות יבא רשב"י ורע"ק וידרשו אותיות התורה, והרי חלק מהאותיות האלה נמצאים בנוקבא דתהומא רבא, בכל אות ואות שדורשים אותו, מתעלה עוד נפש מישראל מבירא עמיקתא לאיגרא רמא.

סוד שם הקדוש יכ"ש
לשמור על כל נשמה מישראל כבבת עין

וזה הכח להעלות הנפשות ע"י אותיות התורה הוא ע"י השם הקדוש יכ"ש' היוצא מתיבות 'יחודך כבבת שמרם', יחודך הם עם ישראל גוי אחד בארץ, אנו מבקשים מהקב"ה שישמור עלינו כמו על בבת עין, וזהו ר"ת 'יישר כחך ששברת' יכ"ש - יש"כ משה רבינו שהצלת אלפים מישראל ע"י שבירת לוחות הברית לעיני כל ישראל, והסכימה דעתו לדעת הקב"ה לשמור על כל נפש מישראל.

ובאמת אין שבח גדול מזה למשה רבינו. כי אם היתה התורה מסתיימת ללא שבירת הלוחות, היה משה דומה לרועה שנתנו לו כך וכך כבשים לרעותם, ובהגיע יום פקודה החזיר לבעל הבית רק חלק מהכבשים, והיכן הם כל השאר? נפלו לנוקבא דתהומא רבא, כמו ששומר אומר לבעל הבית בשבועה שנטרפו באונס, ומת או נשבר או נשבה באונס גמור וכו', תירוצים טובים, אך משה רבינו אינו סומך על תירוצים הוא רוצה להחזיר להשי"ת כל ששים רבוא נשמות ישראל,

ואם נפלו לתהומא רבא יפיל לשם אותיות התורה, ויעשה מעשים אשר לא יעשו וישבור את הלוחות, זהו רועה נאמן שנאמר בו ישמח

משה במתנת חלקו. וזהו סמיכות סוף התורה ותחילתה 'לעיני כל ישראל בראשית', בתיבת בראשית יש תיבת אשר שברת, וכן כמדרשו 'יישר שברת'. וזה שאמר משה 'ואשברם לעיניכם' מלשון עין בעין, כמו העין שהיה בשני המאזניים להשוות המשקל, כך אותיות התורה ונשמות ישראל הם תרין רעין דלא מתפרשין, אם אחד מהם נפל לנוקד"ת, הוא שולח לשם גם את אותיות התורה"ק. ומי שיציל את הכד של הבת מלך יוציא גם את כד, רשב"י וחבריו יוציאו את האותיות גם ייצאו גם נשמות ישראל מעומק גלותם. כך השלים רבי יהושע העשל את דברי רבו האוהב ישראל מאפטא זי"ע"א (מפי מגידים וסופרים).

• • • • •

פי' בפרשת מקץ על הכתוב "וכל הארץ באו מצרים לשבור אל יוסף" (בראשית מא נז), פרש"י "ואם תפרשוהו כסדרו הי' צריך לכתוב לשבור מן יוסף", ויבואר אמאי לא נכתב כן בתורה, והיינו דבענין הלקיחה הוי חילוק לפי ענין התקרבות הקונים אצל יוסף, כמו דמצינו במדרש דהוי התבואה מתרבת במצרים ובאו אצל יוסף וצוה להם שימולו עצמם ויתקרב עצמם אליו, והוי תלוי בזה אם אחד לא קירב עצמו כראוי אליו לא הוי התבואה מתברכת אצלו, והיה רואה בה סימן רעבון בזמן קצר, ואם קירב עצמו יותר הו"ל לזמן יותר, וכן היו מדרגות מדריגות, עד אם אחד קירב עצמו ביותר אליו נעשה הוא ג"כ בבחינת יוסף, במה שלקח היה יכול למכור גם לאחרים ג"כ. וכן נמי בדרך העבודה בהתקרבות אל הצדיקים כל מה שאחד מקרב עצמו יותר אל הצדיק, כן מקבל ממנו, ויוכל להתקרב עצמו כ"כ אל הצדיק עד שהיא היא מקבל שי וכל להיות משפיע. וזהו פי' וכל הארץ באו מצרימה לשבור, והשבירה תלוי "אל יוסף", היינו כפי שהתקרב עצמו אל יוסף. וגם נמי כל מה שמתקרבים אל הצדיק ורוצין לקבל ממנו נתוסף כח בהצדיק שיכול להשפיעם, נמצא דהם ג"כ משפיעים להצדיק, וזהו "וכל הארץ באו לשבור", ועי"ז שבאו לשבור נעשו לשבור "אל יוסף", דהם נתנו בו כח וחיות שיוכל להשפיעם כמו שבארנו, עכ"ל. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ט' סיון (ה'תרל"ג)

יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק רבי יצחק אייזיק

מזידיטשוב זי"ע אבן הרה"ק

רבי ישכר בעריש מזידיטשוב זי"ע א

הרה"ק רבי אייזיק'ל מזידיטשוב, הלך בדרכו של דודו ורבו, ונהג לומר דברי תורה עמוקים על דרך הקבלה בשמות הק' ויחודים. פעם אחת היה בעל עגלה אחד שהביא חסידים לזידיטשוב, ובהיותו שם ישב גם הוא בעת עריכת השולחן אצל רבי אייזיק'ל והקשיב להדברי תורה, וכמובן שלא היה בר הכי כלל להבין את הדברים. אכן אחר כך ישב אותו בעל עגלה בין החסידים, והתבטא בהתפעלות גדולה עד להפליא על התורה של הרבי, וחזר ואמר שוב ושוב: 'אזא גוטע תורה! אזא גוטע תורה!' (תורה טובה כל כך!). התפלאו החסידים עד מאד, מה יש לו לעם הארץ בעל עגלה זה להתפעל כל כך, ושאלו אותו מה הוא כל כך מתלהב מן התורה? אמר הבעל עגלה כי דברי הרבי תירצו לו קושיא גדולה שהפריעה לו זמן רב, כי בהיותו בעל עגלה מזדמן לו כמה פעמים להוביל בעגלתו חביות שלימות של י"ש וכדו', עד שהוא ממש יושב בין החביות. והרבה פעמים הוביל חביות אלו בזמן החורף כאשר הקור גדול, עד שהוצרך לקחת קצת 'משקה' כדי לחמם את עצמו. ותמיד היה מתפלא מה פירוש הדבר, הרי הוא יושב בין חביות גדולות מלאות במשקה, ובכל זאת אין הוא מתחמם, ואילו כאשר הוא לוקח מעט מזעיר משקה ושותה אותו, הרי הוא מתחמם תיכף ומיד, ומה זאת? אכן עכשיו בדבריו הזכיר הרבי סוגיא שלימה של פנימיות וחיצוניות, ואמר כמה פעמים כי העיקר תמיד היא הפנימיות. ובזה כבר הבין את הכל, כי הבדל גדול יש בין החביות הנמצאות מחוצה לו, לבין אותה לגימה הנכנסת אל תוך פנימיותו. (גיליון דעה, שבועות נשא תשפ"ד)

.....

הרה"ק רבי אייזיק'ל אמר פעם כי תיבת 'אחד' נוטריקון שמוותיהם של שלשת צדיקי הדור, א'ייזיק ח'יים ד'וד. שם עצמו רבי א'ייזיק, הרה"ק רבי ח'יים מצאנז זי"ע, והרה"ק רבי ד'וד'ל מדינוב זי"ע. והנה רבי דוד'ל היה מדבר בלשון צחות, ובשמעו את הדברים ענה ואמר: 'מילא אז ער לייגט מיך צום סוף, פארשטיי איך, אבער פארוואס לייגט ער זיך צום ערשט?... (בשלמא מה שהוא מניח אותי לבסוף, אני מבין, אבל למה הוא מניח את עצמו בתחלה?... ומי יעמוד בסוד דבריהם הקדושים.

ובענין שלשת צדיקי הדור האלו, שמעתי פעם סיפור מאת הרה"צ מציעשינוב זצ"ל, כי פעם אחת ישבו בני הרה"ק מצאנז בביתו, ושוחחו ביניהם על כך שבדורם כבר לא נשארו צדיקים ורבי'ס כמו שהיו בדורות הקודמים. והנה באמצע שיחתם נכנס אביהם הק' אל החדר, ושאל אותם על מה שוחחו, ובשמעו את דבריהם ענה ואמר: 'למה אתם אומרים כך? והרי יש את רבי אייזיק'ל מזידיטשוב ואת רבי דוד'ל מדינוב. (שם)

כאשר רבי אייזיק'ל היה אומר בתפלת יום שב"ק 'הכל יודוך', היה מתלהב ביותר בדבקות גדולה, והיו שערות ראשו מתרוממות מרוב אימה, מחמת יראת הרוממות מפחד ה' והדר גאונו שהתעוררה בקרבו בעת דבקותו הנעלית. פעם שאלו את רבי אייזיק'ל למה אין הוא אומר דברי מוסר והתעוררות לציבור אנשי שלומו, ענה ואמר בחריפות: 'דעם וואס מיין הכל יודוך נעמט נישט, וועט שוין גארנישט העלפן' מי שאין ה' הכל יודוך' שלי לוקח את לבו, כבר לא יעזור לו שום דבר. (שם).

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

י' סיון (ה'תרנ"ד)

יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק רבי משה מרדוואדוב

זי"ע אבן הרה"ק רבי אליעזר

מדזיקוב זי"ע א

הרה"ק רבי אברהם שמחה מבארנוב זצ"ל נשא קינה על הרה"ק רבי משה מרדוואדוב

זי"ע (תקפ"ה - י' סיון תרנ"ד) באומרו כתיב "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן (במדבר ז, א) בזה הכתוב יכולין לקרוא הספד על כ"ק מרן רבי משה זי"ע שכל עבודתו היה תמיד להקים לנו בית מקדשינו בביאת הגואל במהרה בימינו, כאשר ידוע ומפורסם בין המסתופפים בצלו, כי בכל מקום המוזכר בתפלות מענין הגלות והחורבן, היה שופך דמעות מאין הפוגות אשר נמס כל לב השומעו, והיינו מקוים בכל יום ובכל עת אשר בכח תפלותיו יקים לנו בית מקדשינו, ועתה בעווננו כי נכבה אורו מאתנו, וככלות משה להקים את המשכן בוודאי גדול הצער של היום הזה.

.....

מעולם היה עומד לישועתן של ישראל, וכאשר גזר אומר כן קם, בעיקר היה זה בעת אשר צעירי אחב"י היו צריכים להתייצב לעבודת הצבא. בשעתו היה ידוע, שבחלוקת ה"קוגעל" שלו אפשר להיושע בשרדור מן הצבא וכ"פ שהיה מרגלא בפומיה בעת שהיה מחלקו, שהקוגל הוא סגולה להנצל מידי עשו - פון גוי'שע הענט, ומסופר שהיה מחזיק את הצלחת על ידיו הקדושות כאשר מענינו זולגות דמעות על הקוגעל, וכך היה מחלקו.

.....

עם כל רוממות עבודתו והיותו מנהיג בחדש עליון, היתה ענוותנותו לשם דבר, סיפר בנו הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין שאביו הק' בעצמו סיפר, שפעם בתפילת מוסף בשביעי של פסח, כשאמר: "והראנו בבניינו ושמחנו בתיקונו", והראוהו מן השמים את בית המקדש, ובלשונו: "את עצם האור בעולם!". המחזה היה מפעים כל כך עד שהיה צר לו לסיים את תפילתו. אך מיד נזכר, שאם ישאר עומד ויארץ בתפילה יחשבו שהוא ירא שמים - האט ער מורא גיהאט אז מען וועט זאגען אז ער איז א פרומער... וויתר על המחזה הנשגב, ומיהר לפסוע לאחוריו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

.....

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר ישראל שטיינמץ הי"ו

ניו יורק

מגזע תרשישים

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
ולזכר נשמת הצדיקים בעלי ההילולא זיע"א
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

ברכת "מזל טוב" נאמנה קדם

למכובדינו הדגול

הר"ר חיים דן הלוי רובינשטיין הי"ו

בית שמש

לרגל שמחת הולדת בתו תחי'
ויזכו לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים
ולראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר משה שמעוני הי"ו

מודיעין

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה

להגדיל תורה ולהאדירה

לע"נ מו' חמיו ר' ישעיהו ז"ל

בן ר' זאב גוטמן ז"ל

נלב"ע - י"ב סיון תשע"ט

שיהיה למליץ יושר

עבור משפ' וכל יוצ"ח

אך טוב וחסד ירדפום

כל ימי חייהם

חיים של ברכה עושר וכבוד

ויזכו לכל הטוב והצלחה

בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר א. אלתר הי"ו

מגזע תרשישים

נו"נ להרה"ק בעל האמרי אמת מגור זיע"א
יומא דהילולא 'חג השבועות'
אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
לזכר נשמת זקינו הק' ולהגדיל תורה ולהאדירה

זכות הצדיקים יגן בעדו
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר יצחק קורנבליט הי"ו

בית שמש

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
להגדיל תורה ולהאדירה
לזכר נשמת
הרה"ק בעל האמרי אמת מגור זיע"א
יומא דהילולא 'חג השבועות'

זכות הצדיקים יגן בעדו
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר ישראל אלתר הי"ו

בית שמש

מגזע תרשישים

נו"נ להרה"ק בעל האמרי אמת מגור זיע"א
יומא דהילולא 'חג השבועות'
אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
לזכר נשמת זקינו הק' ולהגדיל תורה ולהאדירה

זכות הצדיקים יגן בעדו
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר יהושע שלום שפירא הי"ו

בית שמש

מגזע תרשישים

נו"נ לאור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א
יומא דהילולא 'חג השבועות'
אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
לזכר נשמת זקינו הק' ולהגדיל תורה ולהאדירה

זכות הצדיקים יגן בעדו
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר ישראל אלתר הי"ו

בית שמש

מגזע תרשישים

נו"נ להרה"ק בעל האמרי אמת מגור זיע"א
יומא דהילולא 'חג השבועות'
אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה
לזכר נשמת זקינו הק' ולהגדיל תורה ולהאדירה

זכות הצדיקים יגן בעדו
ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח
ולכל הטוב והצלחה בכל העניינים

לכל בית ישראל**שבת שלום ומבורך****א פריילעכן יום טוב****והג שמחה!**